

Partea a 3-a

Strategia de dezvoltare teritorială

Pagină de semnături:

Director proiect/Coordonator principal:

Conf. dr. geogr. urb. Iuliu VESCAN

Coordonator secundar: Arh. Florin Dan FLORUȚ

Colectiv de elaborare:

Conf. dr. geogr. urb. Iuliu VESCAN

Arh. urb. Florin Dan FLORUȚ

Conf. dr. geogr. urb. Sorin FILIP

Arh. urb. Doina BUBULETE

CS III dr. Ana-Maria POP

Soc. ec. Simona Zărnescu (Braniște)

Conf. dr. geogr. urb. Vasile ZOTIC

Urb. dr. soc. Andreea Pene (Acasandre)

Șef lucr. dr. Diana ALEXANDRU

Conf. dr. Marin ILIEȘ

Ec. Adrian Mihai NECȘULESCU

Conf. dr. geogr. urb. Raularian RUSU

Cerc. șt. dr. ing. Sanda ROȘCA

Conf. dr. Gheorghe ȘERBAN

Prof. univ. dr. Dănuț PETREA

Șef lucr. dr. Nicoleta DAVID

Cartografie

Conf. dr. Ioan FODOREAN

Șef lucr. dr. Gheorghe HOGNOGI

CUPRINS

ARGUMENT	4
1. CONTEXTUL STRATEGIC LA NIVEL EUROPEAN.....	7
2. CONTEXTUL STRATEGIC LA NIVEL NAȚIONAL.....	12
3. CONTEXTUL STRATEGIC LA NIVEL REGIONAL ȘI JUDEȚEAN.....	18
4. DOMENII STRATEGICE SECTORIALE.....	30
4.0. STRUCTURA ȘI FUNDAMENTARE STRATEGIEI DE DEZVOLTARE SPAȚIALĂ ȘI TERITORIALĂ A JUDEȚULUI MARAMUREȘ.....	30
4.1. CADRUL NATURAL ȘI CALITATEA MEDIULUI	32
4.1.1. Analiza SWOT	32
4.1.2. Viziune strategică sectorială.....	36
4.1.3. Obiective strategice, obiective operaționale și măsuri.....	36
4.2. INFRASTRUCTURILE DE TRANSPORT ȘI COMUNICAȚII.....	41
4.2.1. Analiza SWOT	41
4.2.2. Viziune strategică sectorială.....	43
4.2.3. Obiective strategice, obiective operaționale și măsuri.....	45
4.3. DOTĂRILE TEHNICO-EDILITARE	49
4.3.1. Analiza SWOT	49
4.3.2. Viziune strategică sectorială.....	55
4.3.3. Obiective strategice, obiective operaționale și măsuri.....	56
4.4. ACTIVITĂȚILE ECONOMICE ȘI COMPETITIVITATEA	62
4.4.1. Analiza SWOT	62
4.4.2. Documente strategice naționale, regionale, județene și locale relevante pentru strategia de dezvoltare a sectoarelor economice	66
4.4.3. Viziunea strategică sectorială.....	70
4.4.4. Obiective strategice, obiective operaționale și măsuri.....	72
4.5. TURISM ȘI AGREMENTUL.....	84
4.5.1. Analiza SWOT	84
4.5.2. Viziune strategică sectorială.....	93
4.5.3. Obiective strategice, obiective operaționale și măsuri.....	93
4.6. REȚEAUA DE AȘEZĂRI	97
4.6.1. Dotarea cu servicii publice și echiparea tehnico-edilitară a localităților	97
4.6.2. Analiza SWOT	109
4.6.3. Viziune strategică sectorială.....	114
4.6.4. Obiective strategice, obiective operaționale și măsuri.....	115
4.7. PATRIMONIUL CONSTRUIT	119
4.7.1. Analiza SWOT	119

4.7.2. Viziunea strategică	120
4.7.3. Obiective strategice, obiective operaționale și măsuri.....	121
4.8. RESURSE UMANE ȘI INFRASTRUCTURĂ SOCIALĂ.....	126
4.8.1. Analiza SWOT.....	126
4.8.3. Viziune strategică sectorială.....	139
4.8.3. Obiective strategice, obiective operaționale și măsuri.....	140
4.9. CONTEXT TERITORIAL SI ZONIFICARE	143
4.9.1. Analiza SWOT.....	146
4.9.2. Viziune strategică sectorială.....	148
4.9.3. Obiective strategice, obiective operaționale și măsuri.....	148
4.10. SPAȚIALIZARE MĂSURI PE DOMENII STRATEGICE LA NIVEL DE UATB	156
5. CONCLUZII GENERALE ȘI PERSPECTIVE DE IMPLEMENTARE.....	166

ARGUMENT

Argumentarea structurării Strategiei de dezvoltare teritorială a județului Maramureș pe domenii strategice sectoriale

Elaborarea Strategiei de dezvoltare teritorială aferente Planului de Amenajare a Teritoriului Județean (PATJ) presupune alegerea unei structuri care să permită atât valorificarea rezultatelor studiilor de fundamentare, cât și formularea unor direcții clare de dezvoltare și implementare. În cazul județului Maramureș, opțiunea pentru **o structură bazată pe nouă domenii strategice sectoriale – Cadrul natural și calitatea mediului, Transport și comunicații, Dotări tehnico-edilitare, Activități economice și competitivitate, Turism și agrement, Rețeaua de localități și dezvoltare teritorială, Patrimoniu construit și peisaje culturale, Resurse umane și infrastructură socială și Context teritorial și zonificare** – este justificată de o serie de argumente metodologice, instituționale și operaționale.

Corelarea directă cu structura studiilor de fundamentare și cu metodologia PATJ

Primul argument îl reprezintă necesitatea asigurării unei legături directe între analiza teritoriului și propunerile strategice. În cadrul unui PATJ, studiile de fundamentare sunt elaborate pe domenii tematice distincte și analizează în detaliu situația existentă, disfuncționalitățile, tendințele de evoluție și potențialul de dezvoltare aferent fiecărui sector. Astfel, există studii dedicate cadrului natural, infrastructurilor de transport, utilităților publice, economiei, turismului, patrimoniului cultural, rețelei de localități sau resurselor umane.

Structurarea strategiei pe aceleași domenii permite realizarea unei trasabilități clare între concluziile analizelor și intervențiile propuse. Pentru fiecare domeniu poate fi urmărită cu ușurință succesiunea logică: diagnostic – disfuncționalități – obiective – măsuri – proiecte prioritare. În lipsa acestei coerențe, există riscul ca legătura dintre studiile de fundamentare și componenta strategică să devină dificil de urmărit și de justificat.

Totodată, metodologia de elaborare a PATJ și conținutul-cadru prevăzut de legislația în domeniul amenajării teritoriului sunt construite în jurul unor componente sectoriale distincte, ceea ce recomandă menținerea aceleiași logici și în etapa de formulare a strategiei.

Facilitarea procesului de implementare și guvernare

Un al doilea argument important este legat de implementarea efectivă a strategiei. În practică, administrațiile publice județene și locale funcționează prin structuri organizatorice sectoriale: direcții de dezvoltare, investiții, transport, mediu, servicii publice, cultură, sănătate sau educație. De asemenea, principalele instituții partenere implicate în implementare – agenții de dezvoltare, operatori regionali, instituții deconcentrate, universități sau organizații neguvernamentale – acționează, de regulă, în cadrul unor domenii tematice bine definite.

Prin urmare, o strategie structurată pe domenii facilitează identificarea responsabilităților instituționale și coordonarea intervențiilor. Fiecare obiectiv strategic poate fi asociat mai ușor cu instituțiile competente, cu programele de finanțare disponibile și cu mecanismele de monitorizare aferente.

În schimb, o structură exclusiv transversală poate genera dificultăți în repartizarea responsabilităților și în urmărirea implementării, deoarece un singur obiectiv transversal poate implica simultan numeroase instituții și sectoare de activitate.

Compatibilitatea cu sistemul de finanțare și cu programele operaționale

Un alt argument major îl reprezintă compatibilitatea cu mecanismele de finanțare. În prezent, majoritatea programelor europene și naționale sunt organizate pe domenii de intervenție relativ clar definite: transport, mediu, apă și canalizare, energie, patrimoniu cultural, turism, educație, sănătate, digitalizare sau dezvoltare economică.

Structurarea strategiei pe domenii permite corelarea directă a obiectivelor și proiectelor cu sursele de finanțare relevante. Astfel, proiectele din domeniul transporturilor pot fi asociate Programului Transport, cele din domeniul mediului și utilităților cu Programul Dezvoltare Durabilă, iar cele din domeniul patrimoniului și turismului cu programele regionale sau tematice specifice.

Această abordare facilitează atât prioritizarea investițiilor, cât și elaborarea viitorului Plan de Acțiune și a portofoliului de proiecte, contribuind la creșterea capacității de atragere a fondurilor externe.

Posibilitatea localizării teritoriale a intervențiilor

Spre deosebire de strategiile generale de dezvoltare, PATJ este un document cu o puternică dimensiune spațială. Prin urmare, strategia trebuie să răspundă nu doar la întrebarea „ce trebuie făcut?”, ci și la întrebarea „unde trebuie intervenit?”.

Abordarea pe domenii permite localizarea precisă a măsurilor și proiectelor la nivelul diferitelor teritorii ale județului. De exemplu, intervențiile privind dezvoltarea turismului pot fi concentrate în Borșa, Vișeu de Sus, Ocna Șugatag sau Mara, în timp ce măsurile privind dezvoltarea activităților economice și logistice pot viza cu prioritate Baia Mare, Tăuții-Măgherăuș, Seini sau Șomcuta Mare.

Această localizare este esențială pentru PATJ, deoarece permite delimitarea zonelor funcționale, identificarea polilor de dezvoltare și fundamentarea zonificărilor teritoriale. O structură exclusiv bazată pe obiective transversale poate face mai dificilă această asociere între obiective și teritorii.

Asigurarea unei monitorizări și evaluări eficiente

Monitorizarea implementării reprezintă o componentă esențială a oricărei strategii teritoriale. Structurarea pe domenii permite definirea unor seturi de indicatori specifici pentru fiecare sector de intervenție și facilitează evaluarea progresului în timp.

Astfel, pentru domeniul transporturilor pot fi utilizați indicatori privind accesibilitatea și conectivitatea, pentru economie indicatori privind ocuparea forței de muncă și investițiile, iar pentru patrimoniu indicatori privind numărul monumentelor restaurate sau valorificate.

Această abordare simplifică procesul de raportare și permite identificarea rapidă a domeniilor în care sunt necesare măsuri corective.

Fundamentarea unei dezvoltări teritoriale integrate

Deși structurarea pe domenii poate părea o abordare sectorială clasică, aceasta nu exclude integrarea teritorială. Dimpotrivă, prin existența unui domeniu dedicat contextului teritorial și zonificării și prin corelarea permanentă a măsurilor cu teritoriile și zonele funcționale, strategia poate asigura o abordare integrată a dezvoltării.

Fiecare domeniu contribuie la atingerea unor obiective teritoriale comune: creșterea competitivității, consolidarea coeziunii teritoriale, adaptarea la schimbările climatice și valorificarea identității locale. Astfel, domeniile sectoriale nu funcționează izolat, ci formează împreună un sistem coerent de intervenții.

Relația cu abordarea bazată pe obiective transversale

Abordarea bazată exclusiv pe obiective transversale prezintă avantaje importante, fiind promovată de documente europene precum Agenda Teritorială 2030 sau Politica de Coeziune. Aceasta pune accent pe rezultate și pe interdependențele dintre sectoare și urmărește obiective precum competitivitatea, reziliența, coeziunea și atractivitatea teritorială.

Cu toate acestea, în cazul unui PATJ, o structură exclusiv transversală poate reduce claritatea legăturii cu studiile de fundamentare și poate complica procesul de implementare și monitorizare.

Concluzie

În cazul județului Maramureș, structurarea Strategiei de dezvoltare teritorială pe cele nouă domenii strategice reprezintă soluția cea mai adecvată din punct de vedere metodologic, instituțional și operațional. Aceasta asigură continuitatea cu studiile de fundamentare, facilitează implementarea și monitorizarea, permite localizarea intervențiilor la nivelul teritoriului și oferă un cadru clar pentru prioritizarea investițiilor și atragerea finanțărilor. În același timp, integrarea unor obiective transversale privind competitivitatea, coeziunea teritorială, reziliența și identitatea locală permite alinierea strategiei la tendințele europene contemporane și la principiile dezvoltării teritoriale durabile.

1. CONTEXTUL STRATEGIC LA NIVEL EUROPEAN

Fundamentarea Strategiei de dezvoltare spațială și teritorială a județului Maramureș se raportează la cadrul strategic european actual, dominat de obiectivele tranziției verzi, tranziției digitale, coeziunii teritoriale, rezilienței climatice și dezvoltării integrate a teritoriilor. Pentru județul Maramureș, aceste documente sunt relevante deoarece oferă orientări pentru reducerea disparităților teritoriale, modernizarea infrastructurilor, protejarea patrimoniului natural și cultural, dezvoltarea economiei locale și consolidarea conectivității transfrontaliere.

1.1. Politica de Coeziune a Uniunii Europene 2021–2027

Politica de Coeziune 2021–2027 reprezintă principalul cadru european de finanțare și orientare strategică pentru dezvoltarea teritorială. Aceasta este organizată în jurul a cinci obiective de politică:

1. O Europă mai inteligentă;
2. O Europă mai verde;
3. O Europă mai conectată;
4. O Europă mai socială;
5. O Europă mai aproape de cetățeni.

Obiective și măsuri relevante pentru Maramureș

Pentru PATJ Maramureș sunt aplicabile în special următoarele direcții:

- dezvoltarea unei economii regionale bazate pe inovare, digitalizare și IMM-uri;
- sprijinirea tranziției către o economie verde și cu emisii reduse de carbon;
- dezvoltarea infrastructurilor de transport, digitale și intermodale;
- investiții în educație, sănătate, incluziune socială și servicii publice;
- susținerea dezvoltării urbane durabile și a strategiilor teritoriale integrate.

Aplicabilitate pentru PATJ Maramureș

Politica de Coeziune fundamentează toate cele 8 domenii strategice ale PATJ, dar este deosebit de importantă pentru:

- modernizarea infrastructurilor de transport;
- dezvoltarea rețelei de localități;
- regenerarea urbană;
- dezvoltarea economică;
- infrastructura verde-albastră;
- digitalizarea administrației și a serviciilor publice;
- reducerea disparităților urban-rural.

Pentru Maramureș, cele cinci obiective de politică se traduc în necesitatea consolidării polului Baia Mare, dezvoltării polilor urbani secundari, creșterii conectivității cu Satu Mare, Cluj și Ucraina, protejării patrimoniului UNESCO și valorificării sustenabile a resurselor naturale și culturale.

1.2. Agenda Teritorială 2030 a Uniunii Europene

Agenda Teritorială 2030 promovează o dezvoltare echilibrată și durabilă a teritoriului european, structurată în jurul a două obiective majore:

1. O Europă justă;
2. O Europă verde.

Obiective și măsuri relevante

Prioritățile relevante pentru Maramureș sunt:

- dezvoltare teritorială echilibrată;
- reducerea disparităților între teritorii;
- dezvoltarea regiunilor funcționale;
- integrare fără frontiere;
- mediu sănătos;
- economie circulară;
- conectivitate fizică și digitală durabilă.

Aplicabilitate pentru Maramureș

Agenda Teritorială 2030 este direct aplicabilă județului deoarece Maramureș este un teritoriu montan, rural, transfrontalier, cu disparități interne pronunțate între Zona Metropolitană Baia Mare, Maramureșul Istoric, Țara Lăpușului, Țara Chioarului și zonele montane izolate.

În PATJ, principiile Agendei Teritoriale 2030 fundamentează:

- consolidarea structurii policentrice;
- dezvoltarea Zonei Metropolitane Baia Mare;
- susținerea polilor urbani Sighetu Marmăției, Borșa, Vișeu de Sus, Seini și Târgu Lăpuș;
- dezvoltarea zonelor funcționale: Țările Maramureșului, Chioarului, Lăpușului, Codrului / sau Tisa, Vișeu, Iza, Lăpuș și Someș;
- creșterea conectivității digitale și fizice a zonelor montane la restul teritoriului;
- cooperarea transfrontalieră România–Ucraina.

1.3. Pactul Verde European

Pactul Verde European stabilește direcția de transformare a Uniunii Europene într-un spațiu neutru climatic, eficient energetic și rezilient la schimbările climatice.

Obiective și măsuri relevante

Pentru PATJ Maramureș sunt relevante:

- reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;
- dezvoltarea energiilor regenerabile;
- eficiența energetică a clădirilor;
- economia circulară;
- protecția biodiversității;
- mobilitatea verde;
- adaptarea la schimbările climatice;
- reducerea poluării aerului, apei și solului.

Aplicabilitate pentru Maramureș

Pactul Verde European susține formularea unor direcții strategice privind:

- Programul „Maramureș Verde 2035”;
- Centura Verde Metropolitană Baia Mare;
- Reconversia ecologică a siturilor miniere istorice;
- Dezvoltarea comunităților energetice locale;
- Infrastructura verde-albastră Someș–Lăpuș–Tisa;
- Reducerea riscurilor climatice și naturale;
- Extinderea mobilității electrice și velo.

Pentru județ, tranziția verde nu este doar o obligație de mediu, ci și o oportunitate de dezvoltare economică, turistică și identitară.

1.4. Strategia UE privind Biodiversitatea pentru 2030

Strategia UE privind Biodiversitatea pentru 2030 urmărește readucerea naturii în viața oamenilor și refacerea ecosistemelor degradate.

Obiective și măsuri relevante

- Extinderea și consolidarea rețelei de arii protejate;
- Refacerea ecosistemelor degradate;
- Protejarea pădurilor cu valoare ridicată de biodiversitate;
- Refacerea coridoarelor ecologice;
- Combaterea speciilor invazive;
- Reducerea presiunilor antropice asupra habitatelor.

Aplicabilitate pentru Maramureș

Strategia este aplicabilă pentru:

- Parcul Natural Munții Maramureșului;
- Parcul Național Munții Rodnei;
- siturile Natura 2000;
- Pădurile seculare de fag din Carpați incluse în patrimoniul UNESCO;
- coridoarele ecologice Tisa–Vișeu–Iza și Someș–Lăpuș–Tisa;
- zonele montane și forestiere cu biodiversitate ridicată.

În PATJ, aceasta fundamentează măsurile privind biodiversitatea, fondul forestier, ariile naturale protejate și dezvoltarea infrastructurii verzi.

1.5. Strategia UE pentru Mobilitate Sustenabilă și Inteligentă

Strategia europeană pentru mobilitate sustenabilă și inteligentă promovează decarbonizarea transporturilor, dezvoltarea transportului feroviar, logisticii multimodale și a mobilității urbane durabile.

Obiective și măsuri relevante

- dezvoltarea transportului feroviar;
- transport public cu emisii reduse;
- infrastructuri multimodale;
- logistică verde;
- digitalizarea transporturilor;
- mobilitate urbană și metropolitană durabilă;
- conectivitate transfrontalieră.

Aplicabilitate pentru Maramureș

Documentul susține proiecte precum:

- Drum Expres Baia Mare–Satu Mare;
- Drum Expres Baia Mare–Dej/Jibou;
- Tren Metropolitan Baia Mare;
- Terminal Intermodal Bușag;
- Hub Logistic Aeroportuar Maramureș;
- podul peste Tisa la Sighetu Marmației;
- rețeaua județeană de trasee cicloturistice.

Această strategie este esențială pentru reducerea izolării teritoriale a județului și pentru conectarea Maramureșului la rețelele naționale și europene de transport.

1.6. New European Bauhaus

New European Bauhaus promovează dezvoltarea unor spații construite sustenabile, estetice și incluzive.

Obiective și măsuri relevante

- regenerare urbană sustenabilă;
- valorificarea patrimoniului construit;
- calitatea spațiului public;
- eficiență energetică;
- design urban adaptat comunităților;
- protejarea identității locale.

Aplicabilitate pentru Maramureș

Este relevant pentru:

- regenerarea centrelor istorice Baia Mare și Sighetu Marmăției;
- protejarea satelor tradiționale maramureșene;
- reconversia patrimoniului industrial și minier;
- reabilitarea spațiilor publice;
- integrarea arhitecturii tradiționale în dezvoltarea locală.

2. CONTEXTUL STRATEGIC LA NIVEL NAȚIONAL

Strategia de dezvoltare spațială și teritorială a județului Maramureș trebuie corelată cu sistemul național de planificare strategică și teritorială. Documentele naționale stabilesc cadrul director pentru dezvoltarea rețelei de localități, infrastructurilor de transport, protecției mediului, valorificării patrimoniului, dezvoltării economice și creșterii calității vieții.

2.1. Strategia de Dezvoltare Teritorială a României – România Policentrică 2035

Strategia de Dezvoltare Teritorială a României reprezintă documentul național principal pentru dezvoltarea spațială și teritorială.

Obiective relevante

Obiectivele relevante pentru PATJ Maramureș sunt:

- integrarea funcțională a teritoriului național în spațiul european;
- creșterea calității vieții în spațiile urbane și rurale;
- dezvoltarea unei rețele de localități competitive și coezive;
- protejarea patrimoniului natural și construit;
- creșterea capacității instituționale de gestionare a dezvoltării teritoriale.

Măsuri aplicabile pentru Maramureș

- dezvoltarea rețelei de transport și conectarea la coridoarele majore;
- consolidarea poliilor urbane și a zonelor funcționale;
- sprijinirea localităților rurale cu rol de polarizare;
- limitarea extinderii necontrolate a intravilanelor;
- protejarea patrimoniului natural, cultural și construit;
- consolidarea cooperării transfrontaliere.

Aplicabilitate pentru PATJ

SDTR fundamentează direct:

- Rețeaua Policentrică Maramureș 2035;
- Zona Metropolitană Baia Mare;
- polii urbani strategici Sighetu Marmăției, Borșa, Vișeu de Sus, Seini și Târgu Lăpuș;
- coridoarele de dezvoltare Baia Mare–Satu Mare, Baia Mare–Dej/Jibou, Tisa–Vișeu–Iza;
- protecția patrimoniului UNESCO și a peisajelor culturale.

2.2. Planul de Amenajare a Teritoriului Național

PATN este cadrul director național pentru amenajarea teritoriului și include secțiuni relevante pentru PATJ:

- Secțiunea I – Rețele de transport;
- Secțiunea a II-a – Apa;
- Secțiunea a III-a – Zone protejate;
- Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități;
- Secțiunea a V-a – Zone de risc natural;
- Secțiunea a VI-a – Zone turistice;
- Secțiunea a VII-a – Infrastructura pentru educație;
- Secțiunea a VIII-a – Zone rurale.

Aplicabilitate pentru Maramureș

Pentru PATJ Maramureș sunt relevante următoarele direcții:

- modernizarea și completarea infrastructurii de transport;
- protejarea surselor de apă și a coridoarelor hidrografice;
- conservarea ariilor protejate și a siturilor Natura 2000;
- evaluarea indicatorilor minimali ai orașelor;
- gestionarea riscurilor la inundații și alunecări de teren;
- valorificarea zonelor turistice și balneare;
- susținerea zonelor rurale și montane.

2.3. Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030

Strategia transpune Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă și cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă la nivel național.

Obiective relevante

- orașe și comunități durabile;
- energie curată;
- infrastructuri reziliente;
- consum și producție responsabile;
- combaterea schimbărilor climatice;
- protecția ecosistemelor terestre;
- reducerea inegalităților;
- sănătate și educație de calitate.

Aplicabilitate pentru Maramureș

Strategia susține:

- dezvoltarea serviciilor publice în toate UAT-urile;
- dezvoltarea infrastructurii verzi și albastre;
- creșterea eficienței energetice;
- extinderea economiei circulare;
- reducerea riscurilor naturale;
- protejarea pădurilor și a biodiversității;
- dezvoltarea comunităților rurale reziliente.

2.4. Planul Național de Redresare și Reziliență

PNRR reprezintă instrumentul național de investiții și reforme pentru redresare economică, reziliență și modernizare instituțională.

Obiective și măsuri relevante

- tranziție verde;
- transformare digitală;
- mobilitate sustenabilă;
- renovare energetică;
- managementul apei și al deșeurilor;
- educație;
- sănătate;
- reformă administrativă.

Aplicabilitate pentru Maramureș

PNRR fundamentează proiecte precum:

- eficiența energetică a clădirilor publice;
- digitalizarea administrației;
- dezvoltarea infrastructurii educaționale;
- dezvoltarea serviciilor medicale;
- extinderea mobilității verzi;
- centre de colectare prin aport voluntar;
- regenerare urbană și rurală.

2.5. Programul Transport 2021–2027

Programul Transport susține dezvoltarea infrastructurii majore de transport rutier, feroviar, intermodal și aeroportuar.

Obiective relevante

- modernizarea rețelei rutiere;
- dezvoltarea drumurilor expres;
- modernizarea căilor ferate;
- dezvoltarea terminalelor intermodale;
- creșterea siguranței transporturilor;
- conectarea regiunilor periferice la rețelele naționale și europene.

Aplicabilitate pentru Maramureș

Programul este relevant pentru:

- Drum Expres Baia Mare–Satu Mare;
- Drum Expres Baia Mare–Dej/Jibou;
- modernizarea DN18;
- modernizarea căii ferate Baia Mare–Satu Mare;
- modernizarea căii ferate Baia Mare–Dej;
- redeschiderea căii ferate Vișeu de Jos–Borșa;
- dezvoltarea aeroportului;
- terminalul intermodal Bușag.

2.6. Planul Național Integrat Energie și Schimbări Climatice

PNIESC stabilește obiectivele României privind energia, emisiile de gaze cu efect de seră, eficiența energetică și adaptarea la schimbările climatice.

Obiective și măsuri relevante

- reducerea emisiilor;
- creșterea ponderii energiei regenerabile;
- eficiență energetică;
- securitate energetică;
- modernizarea rețelelor;
- stimularea prosumatorilor și comunităților energetice;
- adaptare la schimbările climatice.

Aplicabilitate pentru Maramureș

PNIESC susține:

- Programul „Maramureș Energie Verde”;
- parcuri fotovoltaice publice;
- comunități energetice locale;
- modernizarea iluminatului public;
- eficiența energetică a clădirilor publice;
- valorificarea biomasei forestiere și agricole.

2.7. Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă 2022–2027

Strategia susține dezvoltarea ecosistemelor de inovare și a specializărilor inteligente.

Obiective relevante

- dezvoltarea sistemului de cercetare-dezvoltare-inovare;
- susținerea ecosistemelor de inovare;
- mobilizarea întreprinderilor către inovare;
- creșterea cooperării europene și internaționale.

Aplicabilitate pentru Maramureș

Documentul fundamentează:

- Maramureș Innovation Valley;
- Digital Innovation Hub Baia Mare;
- sprijinirea IMM-urilor inovatoare;
- dezvoltarea bioeconomiei;
- inovarea în agroalimentar, turism, lemn și energie verde;
- cooperarea universități–administrație–mediul privat.

2.8. Strategia Națională a României pentru Dezvoltarea Turismului 2023–2035

Strategia urmărește consolidarea României ca destinație turistică de calitate, bazată pe patrimoniu natural și cultural.

Obiective relevante

- creșterea competitivității destinațiilor turistice;
- dezvoltarea turismului pe tot parcursul anului;
- îmbunătățirea infrastructurii turistice;

- dezvoltarea ecoturismului;
- valorificarea patrimoniului cultural;
- digitalizarea promovării turistice.

Aplicabilitate pentru Maramureș

Este relevantă pentru:

- Destinația Turistică Integrată Maramureș;
- Ruta UNESCO Maramureș;
- Destinația Ecoturistică Maramureș;
- Mocănița și patrimoniul feroviar;
- turismul rural și gastronomic;
- Ocna Șugatag ca destinație balneară;
- promovarea internațională a identității maramureșene.

2.9. Strategia Națională privind Protejarea Monumentelor Istorice 2022–2032

Această strategie urmărește conservarea, restaurarea și valorificarea durabilă a monumentelor istorice.

Obiective relevante

- protejarea monumentelor istorice;
- creșterea calității intervențiilor;
- digitalizarea inventarului patrimoniului;
- valorificarea patrimoniului în dezvoltarea locală;
- creșterea responsabilității autorităților locale.

Aplicabilitate pentru Maramureș

Este relevantă pentru:

- bisericile de lemn UNESCO;
- centrele istorice Baia Mare și Sighetu Marmației;
- patrimoniul minier Baia Mare–Baia Sprie–Cavnic–Băiuț;
- satele tradiționale maramureșene;
- peisajele culturale Valea Izei, Valea Marei și Valea Cosăului.

3. CONTEXTUL STRATEGIC LA NIVEL REGIONAL ȘI JUDEȚEAN

La nivel regional și județean, strategia PATJ Maramureș trebuie corelată cu documentele elaborate pentru Regiunea Nord-Vest și cu strategiile proprii ale județului. Aceste documente oferă cadrul operațional cel mai apropiat de implementarea proiectelor, întrucât stabilesc prioritățile de finanțare, domeniile de specializare și intervențiile teritoriale.

3.1. Planul de Dezvoltare Regională Nord-Vest 2021–2027

PDR Nord-Vest stabilește viziunea și obiectivele de dezvoltare ale regiunii.

Obiective relevante

- economie competitivă bazată pe inovare și digitalizare;
- capital uman și social dezvoltat;
- cadru de viață sustenabil, autentic și atractiv;
- mediu natural valorificat responsabil;
- conectivitate fizică și digitală ridicată.

Aplicabilitate pentru Maramureș

PDR Nord-Vest susține:

- dezvoltarea Baia Mare ca pol regional;
- consolidarea polilor urbani secundari;
- valorificarea patrimoniului cultural;
- dezvoltarea ecoturismului;
- modernizarea infrastructurii publice;
- reducerea disparităților dintre zonele urbane și rurale;
- dezvoltarea conectivității cu Cluj, Satu Mare și Ucraina.

3.2. Programul Regional Nord-Vest 2021–2027

Programul Regional Nord-Vest este principalul instrument de finanțare pentru proiecte de dezvoltare urbană, regenerare, mobilitate, turism, patrimoniu, eficiență energetică și competitivitate.

Priorități relevante

- inovare și competitivitate;
- localități smart;
- eficiență energetică;
- mobilitate urbană;
- regenerare urbană;

- turism și patrimoniu;
- educație;
- dezvoltare urbană integrată.

Aplicabilitate pentru Maramureș

Programul este aplicabil pentru:

- regenerarea urbană Baia Mare, Sighetu Marmației, Seini, Târgu Lăpuș, Vișeu de Sus;
- dezvoltarea infrastructurii turistice;
- valorificarea patrimoniului UNESCO;
- eficiența energetică a clădirilor publice;
- mobilitate urbană durabilă;
- digitalizarea orașelor;
- dezvoltarea serviciilor publice.

3.3. Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Nord-Vest 2021–2027

RIS3 Nord-Vest identifică domeniile de specializare cu potențial ridicat de inovare.

Domenii relevante

- agroalimentar;
- sănătate și bunăstare;
- materiale noi;
- tehnologii avansate de producție;
- tehnologia informației și comunicațiilor;
- energie;
- bioeconomie;
- industrii creative;
- turism inteligent.

Aplicabilitate pentru Maramureș

Strategia susține:

- lanțurile agroalimentare locale;
- Rețeaua „Produs în Maramureș”;
- clusterul forestier și bioeconomia;
- digitalizarea IMM-urilor;
- Maramureș Innovation Valley;

- valorificarea resurselor balneare;
- inovare în turism, ecoturism și produse locale.

3.4. Strategia Sectorială de Turism a Regiunii Nord-Vest 2021–2027

Această strategie urmărește dezvoltarea turismului regional prin valorificarea resurselor naturale, culturale, balneare și istorice.

Obiective și măsuri relevante

- valorificarea sustenabilă a patrimoniului cultural și istoric;
- valorificarea resurselor naturale;
- dezvoltarea turismului balnear;
- îmbunătățirea infrastructurii de acces;
- digitalizarea atracțiilor și serviciilor turistice;
- accesibilizarea turismului;
- profesionalizarea serviciilor turistice.

Aplicabilitate pentru Maramureș

Este aplicabilă pentru:

- Ruta UNESCO Maramureș;
- Destinația Ecoturistică Maramureș;
- Ocna Șugatag;
- Mocănița;
- Săpânța;
- turismul rural și gastronomic;
- rețeaua de sate tradiționale;
- traseele cicloturistice și de drumeție.

3.5. Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Maramureș 2021–2027

Strategia județeană este principalul document programatic local și stabilește prioritățile de dezvoltare ale Consiliului Județean.

Direcții relevante

- dezvoltarea infrastructurilor publice;
- creșterea competitivității economice;
- modernizarea serviciilor sociale;

- dezvoltarea turismului;
- protejarea patrimoniului cultural;
- reducerea disparităților teritoriale;
- creșterea calității vieții.

Aplicabilitate pentru PATJ

Aceasta fundamentează:

- portofoliul de proiecte județene;
- prioritățile de infrastructură;
- modernizarea drumurilor județene;
- dezvoltarea turismului;
- investițiile în sănătate, educație și servicii sociale;
- consolidarea cooperării între UAT-uri.

3.6. Strategia investițională a județului Maramureș 2021–2030

Strategia investițională a județului stabilește portofoliul de proiecte prioritare pentru dezvoltarea infrastructurii, economiei și serviciilor publice.

Obiective relevante

- prioritizarea investițiilor publice;
- dezvoltarea proiectelor cu impact județean;
- atragerea fondurilor europene;
- corelarea investițiilor locale cu cele județene;
- creșterea capacității administrative.

Aplicabilitate pentru PATJ

Este relevantă pentru:

- Drum Expres Baia Mare–Satu Mare;
- modernizarea aeroportului;
- infrastructuri sociale;
- proiecte turistice;
- proiecte de mediu;
- digitalizare și servicii publice.

3.7. Strategia de Dezvoltare și Promovare a Turismului în Maramureș

Această strategie are rolul de a consolida județul ca destinație turistică distinctă, bazată pe tradiție, patrimoniu, natură și autenticitate.

Obiective relevante

- dezvoltarea brandului turistic Maramureș;
- promovarea patrimoniului UNESCO;
- valorificarea turismului rural;
- dezvoltarea ecoturismului;
- crearea de produse turistice integrate;
- îmbunătățirea infrastructurii turistice.

Aplicabilitate pentru PATJ

Documentul susține:

- Destinația Turistică Integrată Maramureș;
- Ruta UNESCO;
- Coridorul Turistic Tisa–Vișeu–Iza;
- Rețeaua Satelor Tradiționale Maramureșene;
- turismul balnear Ocna Șugatag;
- valorificarea peisajului cultural Vaser–Novăț.

3.8. Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor Maramureș

Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor stabilește direcțiile pentru modernizarea sistemului de colectare, tratare, reciclare și valorificare a deșeurilor.

Obiective relevante

- reducerea cantității de deșeuri depozitate;
- creșterea reciclării;
- colectare separată;
- dezvoltarea infrastructurilor de colectare;
- tratarea biodeșeurilor;
- economie circulară.

Aplicabilitate pentru PATJ

Documentul fundamentează:

- centrele de colectare prin aport voluntar;

- platforme comunale pentru biodeșeuri;
- centre de economie circulară;
- optimizarea SMID;
- educația ecologică în UAT-uri.

3.9. Planul de Analiză și Acoperire a Riscurilor al județului Maramureș

PAAR este relevant pentru identificarea riscurilor naturale, tehnologice și antropice.

Obiective relevante

- prevenirea riscurilor;
- protecția populației;
- creșterea capacității de intervenție;
- identificarea zonelor vulnerabile;
- coordonarea instituțiilor de intervenție.

Aplicabilitate pentru PATJ

Fundamentează:

- hărțile de risc la inundații și alunecări;
- măsurile pentru protecția comunităților montane;
- dotarea serviciilor voluntare pentru situații de urgență;
- sistemul județean GIS pentru riscuri;
- corelarea dezvoltării intravilanelor cu zonele de risc.

Concluzie privind cadrul strategic regional și județean

Documentele regionale și județene confirmă faptul că dezvoltarea viitoare a Maramureșului trebuie orientată către următoarele direcții strategice:

- **CREȘTEREA CONECTIVITĂȚII EXTERNE ȘI INTERNE;**
- **CONSOLIDAREA STRUCTURII POLICENTRICE;**
- **REDUCEREA DISPARITĂȚILOR URBAN-RURAL;**
- **VALORIFICAREA PATRIMONIULUI NATURAL ȘI CULTURAL;**
- **DEZVOLTAREA TURISMULUI SUSTENABIL;**
- **MODERNIZAREA INFRASTRUCTURILOR TEHNICO-EDILITARE;**
- **DEZVOLTAREA ECONOMIEI LOCALE ȘI A INOVĂRII;**
- **CREȘTEREA REZILIENȚEI CLIMATICE;**
- **DIGITALIZAREA ADMINISTRAȚIEI ȘI SERVICIILOR PUBLICE;**
- **COOPERAREA TRANSFRONTALIERĂ.**

TABEL DE SINTEZĂ CU DOCUMENTELE STRATEGICE RELEVANTE PENTRU FUNDAMENTAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE SPAȚIALĂ ȘI TERITORIALĂ A JUDEȚULUI MARAMUREȘ

Nivel	Document strategic	Obiective și direcții relevante	Măsurile și intervenții relevante	Aplicabilitate pentru PATJ Maramureș
European	Politica de Coeziune UE 2021–2027	Europă inteligentă, verde, conectată, socială și apropiată de cetățeni	dezvoltare urbană integrată, infrastructuri, digitalizare, inovare, servicii publice	Fundamentează toate cele 8 domenii strategice ale PATJ
European	Agenda Teritorială 2030	Coeziune teritorială, policentrism, dezvoltare echilibrată, integrare funcțională	dezvoltarea zonelor funcționale, reducerea disparităților, cooperare transfrontalieră	Rețeaua Policentrică Maramureș, Zone Funcționale, Zona Metropolitană Baia Mare
European	Pactul Verde European	Neutralitate climatică, reziliență climatică, economie circulară	energie regenerabilă, mobilitate verde, eficiență energetică, biodiversitate	Domeniul 1 – Mediu și Domeniul 3 – Infrastructuri tehnico-edilitare
European	Strategia UE privind Biodiversitatea 2030	Protejarea ecosistemelor și biodiversității	coridoare ecologice, restaurarea habitatelor, protecția pădurilor	Arii naturale protejate, infrastructură verde-albastră, coridoare ecologice
European	Strategia Forestieră Europeană 2030	Gestionarea durabilă a pădurilor și bioeconomia forestieră	conservarea pădurilor, valorificarea resurselor forestiere	Munții Maramureșului, Munții Rodnei, bioeconomia forestieră
European	Strategia UE pentru Mobilitate Sustenabilă și Inteligentă	Transport durabil și conectivitate	infrastructură rutieră, feroviară, logistică și intermodală	Drum Expres Baia Mare–Satu Mare, Tren Metropolitan, Terminal Intermodal
European	New European Bauhaus	Spații atractive, sustenabile și incluzive	regenerare urbană, patrimoniu, spații publice	Centre istorice, regenerare urbană, patrimoniu construit
Național	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (SDTR 2035)	România policentrică și competitivă	dezvoltare policentrică, consolidarea centrelor urbane și rurale	Principal document director pentru PATJ
Național	Planul de Amenajare a Teritoriului Național (PATN)	Organizarea și dezvoltarea teritoriului național	transport, localități, apă, zone protejate, risc natural	Structura teritorială și reglementările PATJ
Național	Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă 2030	Implementarea ODD în România	infrastructuri reziliente, energie verde, comunități durabile	Toate domeniile PATJ

Nivel	Document strategic	Obiective și direcții relevante	Măsuri și intervenții relevante	Aplicabilitate pentru PATJ Maramureș
Național	Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)	Modernizare și reziliență	digitalizare, energie, sănătate, educație, mobilitate	Proiecte de infrastructură și servicii publice
Național	Programul Transport 2021–2027	Conectivitate și mobilitate	drumuri expres, căi ferate, aeroporturi, logistică	Domeniul 2 – Transport și Comunicații
Național	PNIESC	Tranziție energetică și climatică	energie regenerabilă, eficiență energetică	Comunități energetice și infrastructură energetică
Național	Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă	Competitivitate și inovare	ecosisteme de inovare, digitalizare, CDI	Maramureș Innovation Valley, economie inteligentă
Național	Strategia Națională pentru Turism 2023–2035	Dezvoltarea destinațiilor turistice	ecoturism, patrimoniu, digitalizare	Destinația Turistică Integrată Maramureș
Național	Strategia pentru Protejarea Monumentelor Istorice	Conservarea patrimoniului cultural	restaurare, digitalizare, valorificare	Domeniul 7 – Patrimoniu construit și cultural
Regional	Planul de Dezvoltare Regională Nord-Vest 2021–2027	Competitivitate, conectivitate, mediu și calitatea vieții	investiții integrate regionale	Corelarea PATJ cu prioritățile ADR Nord-Vest
Regional	Programul Regional Nord-Vest 2021–2027	Dezvoltare urbană și regională	regenerare urbană, patrimoniu, turism, mobilitate	Principala sursă de finanțare regională
Regional	RIS3 Nord-Vest	Specializare inteligentă regională	agroalimentar, bioeconomie, IT, sănătate, turism inteligent	Domeniul 4 – Economie și inovare
Regional	Strategia Regională de Turism Nord-Vest	Valorificarea patrimoniului și resurselor turistice	ecoturism, turism cultural, balnear	Domeniul 5 – Turism și agrement
Județean	Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Maramureș	Dezvoltare economică și socială integrată	infrastructuri, servicii publice, turism, economie	Corelare directă cu obiectivele PATJ
Județean	Strategia Investițională a Județului Maramureș	Prioritizarea investițiilor publice	infrastructuri și proiecte strategice	Portofoliul de proiecte fanion PATJ
Județean	Strategia de Dezvoltare și Promovare a Turismului	Consolidarea destinației turistice Maramureș	patrimoniu UNESCO, ecoturism, turism rural	Domeniul 5 – Turism
Județean	Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor	Economie circulară și managementul deșeurilor	colectare, reciclare, valorificare	Domeniul 3 – Dotări tehnico-edilitare

Nivel	Document strategic	Obiective și direcții relevante	Măsuri și intervenții relevante	Aplicabilitate pentru PATJ Maramureș
Județean	Planul de Analiză și Acoperire a Riscurilor (PAAR)	Reducerea vulnerabilităților teritoriale	prevenire și managementul riscurilor	Domeniul 1 – Mediu și riscuri
Județean	Strategia Integrată de Dezvoltare a Zonei Metropolitane Baia Mare	Dezvoltare metropolitană integrată	mobilitate, economie, servicii publice	Zona Metropolitană Baia Mare
Transfrontalier	Programul Interreg NEXT România–Ucraina	Cooperare și dezvoltare transfrontalieră	infrastructuri, turism, mediu, servicii publice	Zona Tisa, Sighetu Marmăției, Bistra, Săpânța, Remeți
Internațional	Convenția Europeană a Peisajului	Protecția și gestionarea peisajelor	peisaje culturale și naturale	Domeniul 7 și peisajele culturale maramureșene
Internațional	UNESCO – Pădurile seculare de fag și patrimoniul cultural maramureșean	Conservarea patrimoniului mondial	management și protecție integrată	Arii UNESCO și patrimoniu cultural

MATRICEA DE CORELARE ÎNTRE DOCUMENTELE STRATEGICE ȘI DOMENIILE PATJ MARAMUREȘ

Document strategic	D1 Mediu	D2 Transport	D3 Tehnico- edilitar	D4 Economie	D5 Turism	D6 Rețeaua de localități	D7 Patrimoniu	D8 Resurse umane	D9 Context teritorial
Politica de Coeziune UE 2021–2027	●●	●●●	●●●	●●●	●●	●●●	●●	●●●	●●●
Agenda Teritorială 2030	●●●	●●	●	●●	●	●●●	●●	●	●●●
Pactul Verde European	●●●	●●	●●●	●●	●	●	●	●	●
Strategia UE Biodiversitate 2030	●●●	●	●	●	●●	●	●●	-	●
Strategia Forestieră Europeană	●●●	-	●	●●	●●	●	●	-	●
Strategia UE pentru Mobilitate	●	●●●	●●	●●	●	●●	-	●	●●
New European Bauhaus	●	●	●	●	●	●●	●●●	●●	●●
SDTR România 2035	●●	●●●	●●	●●●	●●	●●●	●●	●●	●●●
PATN	●●●	●●●	●●●	●	●●	●●●	●●	●	●●●
Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă	●●●	●●	●●●	●●	●●	●●	●●	●●●	●●
PNRR	●●	●●	●●●	●●	●	●	●	●●●	●
Programul Transport	-	●●●	●	●●	●	●●	-	-	●●
PNIESC	●●	-	●●●	●●	-	●	-	-	●
Strategia Națională CDI	-	●	●	●●●	●	●	-	●●	●
Strategia Națională Turism	●	●	●	●	●●●	●	●●	●	●
Strategia Monumentelor Istorice	-	-	-	●	●●	●	●●●	●	●
PDR Nord-Vest	●●	●●●	●●	●●●	●●	●●●	●●	●●	●●●
Programul Regional Nord-Vest	●●	●●	●●●	●●●	●●●	●●	●●●	●●	●●
RIS3 Nord-Vest	-	●	●	●●●	●	●	-	●	●
Strategia Regională de Turism	●	●	●	●	●●●	●	●●	●	●
Strategia de Dezvoltare a Județului Maramureș	●●	●●●	●●●	●●●	●●●	●●●	●●	●●●	●●●

Document strategic	D1 Mediu	D2 Transport	D3 Tehnico- edilitar	D4 Economie	D5 Turism	D6 Rețeaua de localități	D7 Patrimoniu	D8 Resurse umane	D9 Context teritorial
Strategia Investițională a Județului	●	●●●	●●●	●●●	●●	●●	●	●●	●●
Strategia de Turism a Județului	●	●	●	●	●●●	●	●●●	●	●
PJGD Maramureș	●●●	-	●●●	●	-	●	-	●	●
PAAR Maramureș	●●●	●	●●	-	●	●	-	●	●
Strategia ZMBM	●●	●●●	●●●	●●●	●	●●●	●	●●	●●●
Interreg NEXT România-Ucraina	●●	●●	●	●●	●●	●●	●	●	●●

Legendă:

●●● = corelare directă și majoră; ●● = corelare semnificativă; ● = corelare indirectă

MATRICEA INVERSĂ – DOCUMENTELE CARE FUNDAMENTEază FIECARE DOMENIU PATJ

Domeniu strategic PATJ	Documente fundamentale
D1 – Cadrul natural și calitatea mediului	Pactul Verde European, Strategia UE Biodiversitate, Strategia Forestieră Europeană, PATN, SNDD 2030, PJGD, PAAR
D2 – Transport și comunicații	Strategia UE pentru Mobilitate, SDTR 2035, PATN, Programul Transport, PDR Nord-Vest, Strategia ZMBM
D3 – Dotări tehnico-edilitare	Politica de Coeziune, Pactul Verde, PNRR, PNIESC, PATN, PR Nord-Vest
D4 – Activități economice și competitivitate	Politica de Coeziune, RIS3 Nord-Vest, Strategia CDI, PDR Nord-Vest, Strategia Județului
D5 – Turism și agrement	Strategia Națională pentru Turism, Strategia Regională de Turism, Strategia Turistică a Județului, Agenda Teritorială 2030
D6 – Rețeaua de localități și dezvoltare teritorială	Agenda Teritorială 2030, SDTR 2035, PATN, PDR Nord-Vest, Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Maramureș
D7 – Patrimoniu construit și peisaje culturale	New European Bauhaus, Strategia Monumentelor Istorice, Convenția Europeană a Peisajului, Strategia Turistică a Județului
D8 – Resurse umane și infrastructură socială	Politica de Coeziune, SNDD 2030, PNRR, Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Maramureș, Programul Regional Nord-Vest
D9 – Context teritorial și zonificare	Agenda Teritorială 2030, SDTR 2035, PATN, PDR Nord-Vest, Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Maramureș

Concluzie strategică

Strategia de dezvoltare spațială și teritorială din cadrul PATJ Maramureș trebuie să funcționeze ca document integrator între politicile europene, strategiile naționale, prioritățile regionale și nevoile concrete ale UAT-urilor județului.

Analiza de corelare evidențiază că cele mai puternic reprezentate documente în fundamentarea PATJ Maramureș trebuie să fie:

1. **Strategia de Dezvoltare Teritorială a României – SDTR 2035;**
2. **Agenda Teritorială 2030 a Uniunii Europene;**
3. **Politica de Coeziune 2021–2027;**
4. **Programul Regional Nord-Vest 2021–2027;**
5. **Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Maramureș.**

Acestea constituie nucleul strategic care fundamentează viziunea teritorială a județului: **un Maramureș policentric, conectat, competitiv, verde, rezilient și atractiv pentru locuire, investiții și turism până în anul 2035.**

4. DOMENII STRATEGICE SECTORIALE

4.0. STRUCTURA ȘI FUNDAMENTARE STRATEGIEI DE DEZVOLTARE SPAȚIALĂ ȘI TERITORIALĂ A JUDEȚULUI MARAMUREȘ

Strategia de dezvoltare spațială și teritorială a județului Maramureș reprezintă componenta strategică a Planului de Amenajare a Teritoriului Județean și stabilește direcțiile de dezvoltare ale teritoriului pentru orizontul de planificare 2035. Aceasta transpune la nivel județean obiectivele și prioritățile formulate în documentele strategice europene, naționale, regionale și locale, adaptându-le la specificul geografic, economic, social și cultural al Maramureșului.

Fundamentată pe principiile dezvoltării durabile, coeziunii teritoriale, competitivității economice, protecției patrimoniului natural și cultural și creșterii calității vieții, strategia urmărește valorificarea echilibrată a resurselor teritoriale și consolidarea rolului județului în cadrul Regiunii Nord-Vest și al spațiului european.

Pentru a răspunde complexității proceselor de dezvoltare teritorială și pentru a asigura o abordare integrată a intervențiilor, strategia este structurată în jurul a nouă domenii sectoriale majore, care acoperă principalele componente ale sistemului teritorial județean.

Domeniul 1 – Cadrul natural și calitatea mediului urmărește conservarea și valorificarea durabilă a capitalului natural al județului, protecția biodiversității, adaptarea la schimbările climatice și reducerea vulnerabilității la riscuri naturale și antropice. Acest domeniu include intervenții privind ariile naturale protejate, infrastructura verde-albastră, calitatea factorilor de mediu și gestionarea riscurilor teritoriale.

Domeniul 2 – Transport și comunicații are ca obiectiv creșterea accesibilității și conectivității teritoriale prin dezvoltarea infrastructurilor rutiere, feroviare, aeroportuare și digitale. Intervențiile propuse urmăresc reducerea izolării teritoriale, integrarea județului în coridoarele naționale și europene de transport și consolidarea relațiilor transfrontaliere.

Domeniul 3 – Dotări tehnico-edilitare vizează modernizarea și extinderea infrastructurilor de apă, canalizare, energie, management al deșeurilor și comunicații electronice. Obiectivul principal este creșterea gradului de echipare a localităților, reducerea disparităților dintre mediul urban și rural și accelerarea tranziției verzi și digitale.

Domeniul 4 – Activități economice și competitivitate urmărește dezvoltarea unei economii teritoriale competitive, inovatoare și reziliente, prin stimularea investițiilor, consolidarea polilor economici, valorificarea resurselor locale și susținerea antreprenoriatului. Sunt vizate atât sectoarele economice tradiționale, cât și domeniile emergente asociate inovării, bioeconomiei și digitalizării.

Domeniul 5 – Turism și agrement are rolul de a valorifica patrimoniul natural, cultural și identitar al Maramureșului, prin dezvoltarea unor produse turistice competitive și sustenabile. Domeniul integrează turismul cultural, ecoturismul, turismul rural, turismul montan și balnear, contribuind la diversificarea economiei locale și la promovarea imaginii județului.

Domeniul 6 – Rețeaua de localități și dezvoltare teritorială urmărește consolidarea structurii policentrice a județului și dezvoltarea echilibrată a spațiului urban și rural. Sunt vizate întărirea rolului centrelor urbane, dezvoltarea zonelor funcționale, reducerea disparităților teritoriale și creșterea cooperării intercomunitare.

Domeniul 7 – Patrimoniu construit, patrimoniu cultural și peisaje culturale are ca obiectiv protejarea și valorificarea patrimoniului material și imaterial al județului, ca resursă strategică pentru dezvoltarea teritorială. Intervențiile urmăresc conservarea monumentelor istorice, a patrimoniului UNESCO, a peisajelor culturale și a identității locale specifice Maramureșului.

Domeniul 8 – Resurse umane, infrastructură socială și calitatea vieții vizează dezvoltarea serviciilor publice și a infrastructurilor educaționale, medicale, sociale, culturale și sportive, precum și creșterea atractivității județului pentru locuire, muncă și investiții. Acest domeniu urmărește, de asemenea, consolidarea capitalului uman și îmbunătățirea condițiilor de viață pentru populația județului.

Domeniul 9 - Contextul teritorial și zonificare vizează integrarea județului Maramureș în sistemele teritoriale regionale, naționale și europene, consolidarea structurii policentrice de localități și organizarea funcțională a teritoriului în raport cu resursele, potențialul de dezvoltare și constrângerile existente. Totodată, domeniul susține valorificarea avantajelor poziției geografice a județului, consolidarea relațiilor dintre centrele urbane și spațiile rurale, dezvoltarea zonelor funcționale și a teritoriilor de cooperare, precum și creșterea capacității teritoriului de a răspunde provocărilor economice, demografice, climatice și geopolitice pe termen lung.

Împreună, cele nouă domenii sectoriale configurează un cadru strategic integrat, orientat către dezvoltarea unui județ competitiv, conectat, rezilient și sustenabil, capabil să valorifice avantajele sale teritoriale și să răspundă provocărilor economice, sociale și de mediu ale următoarelor decenii. Implementarea coordonată a obiectivelor și măsurilor aferente fiecărui domeniu va contribui la consolidarea rolului Maramureșului ca pol de dezvoltare regională, destinație turistică de referință și teritoriu cu o identitate culturală și naturală remarcabilă.

Strategia PATJ Maramureș este structurată pe **4 niveluri strategice**, astfel:

NIVELUL 1 – OBIECTIV STRATEGIC (OS)

Răspunde la întrebarea: **"Ce dorim să obținem până în 2035?"**

Se implementează prin formularea **Obiective Strategice OS**.

NIVELUL 2 – OBIECTIVE OPERAȚIONALE (OO)

Răspund la întrebarea: **"Prin ce direcții majore atingem obiectivul strategic?"**

Se implementează prin formularea **Obiective Strategice OO**.

NIVELUL 3 – MĂSURI STRATEGICE (M)

Răspund la întrebarea: **"Ce trebuie făcut concret?"**

Se implementează prin formularea **MĂSURI STRATEGICE (M)**

NIVELUL 4 – PROIECTE / ACȚIUNI PRIORITARE

Răspund la întrebarea: **"Care sunt investițiile și intervențiile efective?"**

Avantajele acestei structuri sunt următoarele:

- Separă clar viziunea de implementare;
- Permite realizarea unei matrici Obiectiv–Măsură–Proiect;
- Facilitează monitorizarea indicatorilor;
- Asocierea fiecărei măsuri cu surse de finanțare;
- Este compatibilă cu structura utilizată de SDTR 2035 și de majoritatea strategiilor teritoriale actuale;
- Realizează legătura dintre Strategie și Programul de Acțiune.

Pentru PATJ Maramureș am utilizat această structură pentru toate cele 9 domenii: **Domeniu → Obiective strategice (2–4) → Obiective operaționale (8–15) → Măsuri prefigurate (20–40) → Acțiuni/Proiecte prioritare → Proiecte teritoriale/UAT-uri beneficiare.**

4.1. CADRUL NATURAL ȘI CALITATEA MEDIULUI

4.1.1. Analiza SWOT

Cadrul natural

Puncte tari	Puncte slabe
Potențial natural și morfologic diversificat (depresiuni, lunci, glacisuri, versanți, interfluvii, munți) care generează varietate geoecologică și un mozaic peisagistic atractiv. Ecart altimetric major (de peste 2000 m în Munții Rodnei) cu reflectare pozitivă în potențialul climatic și biogeografic. Elemente morfologice de referință ale reliefului grefat pe structuri vulcanice, subvulcanice, sedimentare și cristaline. Nuanțare climatică etajată cu tente de adăpost în depresiuni și trăsături montane și alpine în munții Rodnei, Maramureș și Țibleș. Rețea hidrografică de suprafață densă, bine organizată, tributară Tisei, cu resurse hidrologice valorificabile în scop potabil și hidroenergetic. Acumulări freatice majore în glacisuri și conurile aluvionare ale luncilor. Resurse de ape minerale bogate în aureola mofetică a lanțului vulcanic. Fond funciar variat compus din soluri cu fertilitate mică și mijlocie cu posibilități de exploatare agricolă și forestieră diversificate. Fond forestier extins cu potential de valorificare a esențelor valoroase (fag, rășinoase)	Areale cu fragmentare și declivitate ridicată impropriei amplasării infrastructurilor și cu indice de utilizare a terenurilor redus. Prezența unor areale cu riscuri geomorfologice (alunecări de teren, surpări, torențialitate) în arealele structurilor sedimentare). Dificultăți de acces spre zonele înalte, montane. Manifestarea fenomenelor de inversiuni termice și valuri de frig în depresiunile Maramureș și Lăpuș. Restrictivități pentru anumite tipuri de culturi cerealiere. Exploatarea și gospodărirea deficitară a resurselor de apă. Poluarea menajeră a cursurilor de apă ce străbat localitățile. Productivitate agricolă redusă, cu necesar major de forță de muncă. Creșterea suprafețelor de teren agricol neexploatate. Lipsa întreținerii și fertilizării terenurilor agricole. Defrișări masive în zona montană, fără acțiuni de împădurire.

Faună cinegetică și piscicolă variată. Obiective turistice natural diverse și atractive (creste montane, peșteri, chei; ape minerale, climat hivernal, fonduri cinegetice și piscicole, peisaj atractiv). Resurse variate ale subsolului (substanțe nemetalifere, metale prețioase, sare, piatră de construcție)	Braconaj cinegetic și piscicol masiv (cu amenințarea dispariției unor specii precum capra neagră în Munții Rodnei sau a loștriței din bazinul superior al Tisei). Amenajarea și exploatarea turistică modestă a valorilor peisagistice. Exploatarea spasmodică și anarhică a resurselor subsolului, fără o strategie adecvată.
Oportunități Pretabilități sporite în utilizarea terenurilor pentru agricultură, exploatare forestieră, turism, infrastructuri. Existența fondurilor europene pentru modernizarea și dezvoltarea căilor de acces Statuarea apei ca resursă vitală și factor indispensabil dezvoltării durabile. Nevoia de diversificare a ofertei turismului rural cu activități curative. Amplificarea cererii de produse agricole pe piața internă și internațională. Creșterea prețurilor la produsele agricole. Creșterea cererii pentru oferta ecoturistică și a turismului rural.	Amenințări Afectarea infrastructurii tehnice și edilitare a teritoriului. Degradarea solurilor. Creșterea indicelui de izolare a unor localități din spațiul montan. Accentuarea efectelor negative asupra unor forme de exploatare agricolă. Productivitatea redusă a domeniului agricol. Competitivitate limitată în raporturile cu alte județe. Dezvoltarea asociațiilor vegetale secundare, cu valoare economică scăzută. Orientarea cererii turistice spre alte regiuni mai dotate ca ofertă și infrastructură.

Calitatea mediului

Puncte tari	Puncte slabe
Structură complexă a sistemului environmental;	Poluarea latentă datorată fostelor surse industriale de poluare majore (iazuri de decantare, halde de steril, galerii de mină, infrastructuri logistice miniere și de prelucrare a minereurilor) miniere.

Preocuparea comunității locale și a autorităților față de diminuarea degradării mediului; Implicarea factorilor de decizie la nivel național și regional în acțiunea de reabilitare de mediu; Existența structurilor instituționale de bază în domeniul protecția mediului; Implementarea programelor de dezvoltare, privind managementul integrat al resurselor de apă și managementul integrat al deșeurilor; Monitorizarea și evaluarea permanentă a factorilor de mediu; Variatatea și bogăția biodiversității; Implicarea activă a factorilor de decizie în aplicarea politicilor și a planurilor de acțiune pentru protecția mediului; Experiență în aplicarea de proiecte finanțate din fonduri internaționale și naționale, în domeniul protecției mediului;	Riscuri importante de producere a unor accidente ecologice cu impact local, zonal sau regional (transnațional) Poluare aerului și poluarea fonică produsă de traficul rutier din aglomerarea urbană: Baia-Mare; Stații de epurare a apelor uzate insuficient modernizate sau inexistente; Sistemul actual de monitorizare nu acoperă integral teritoriul administrativ al județului; Infrastructura precară pentru colectarea, transportul și eliminarea deșeurilor; Nivelul redus al colectării selective a deșeurilor, al reciclării și valorificării acestora; Depozite de deșeuri neconforme cu standardele sanitare; Slaba conștientizare a populației și a agenților economici privind managementul ariilor protejate; Resursele financiare și umane scăzute pentru managementul ariilor protejate, a speciilor și habitatelor de interes comunitar; Neaplicarea codului bunelor practici în agricultură; Utilizarea în cantități mari a îngrășămintelor chimice și a pesticidelor din grupa I și a II-a de toxicitate, pentru fertilizare, respectiv combaterea bolilor și a dăunătorilor;
Oportunități	Amenințări

Posibilitatea de atragere a unor fonduri europene privind protecția mediului și reconstrucția ecologică. Politicile UE de îmbunătățirea a calității mediului ambiant prin măsuri de diminuare a poluării; Elaborarea unui plan/politică de mediu pe termen lung și implementarea teritorială; Creșterea gradului de participare al opiniei publice în procesele de luare a deciziei; Atragerea de fonduri naționale și internaționale pentru îmbunătățirea calității mediului și a vieții; Posibilitatea accesării de fonduri prin programele europene care vizează infrastructura de mediu; Aplicarea principiului parteneriatului în luarea deciziilor și a schimbului de informații în domeniul protecției mediului; Introducerea celor mai bune tehnologii disponibile în infrastructura de mediu, în conformitate cu legislația în vigoare; Creșterea eficienței utilizării resurselor naturale și a energiei; Introducerea pe scară largă a surselor regenerabile de energie; Dezvoltarea de parteneriate public-private pentru sectorul de mediu; Utilizarea potențialului ariilor protejate în dezvoltarea ecoturismului și turismului cultural.	Deprecierea în continuare a condițiilor de mediu în așezările urbane sau periurbane. Amplificarea efectelor cumulative asupra sănătății oamenilor și animalelor (cu creșterea incidenței unor boli precum cancerul, boli neurologice, de nutriție etc.). Afectarea calității aerului, solului și apelor cu impact asupra economiei și condițiilor de mediu. Poluarea factorilor de mediu (aer, apă, sol) și pericolul degradării florei și faunei în zonele protejate, din cauza turismului necontrolat; Fragmentarea habitatelor din cauza dezvoltării infrastructurii; Neînțelegere (datorită lipsei educației ecologice) a rolului și potențialului ariilor protejate în dezvoltarea socio-economică; Pericolul apariției accidentelor majore și a amenințărilor fenomenelor naturale imprevizibile; Nerespectarea reglementărilor urbanistice în dezvoltarea localităților; Creșterea decalajului de dezvoltare între centrele urbane care beneficiază de finanțări și localitățile mici și mijlocii care nu au acces la finanțarea privind protecția mediului.
--	--

4.1.2. Viziune strategică sectorială

Maramureș 2035 – județ verde, rezilient și competitiv, în care patrimoniul natural excepțional, biodiversitatea, resursele de apă și peisajele culturale sunt conservate și valorificate durabil, iar comunitățile locale sunt adaptate la schimbările climatice și protejate împotriva riscurilor naturale și antropice.

Dezvoltarea viitoare a județului Maramureș trebuie să se bazeze pe valorificarea responsabilă a unuia dintre cele mai importante capitale naturale din România, reprezentat de suprafețele extinse de pădure, ecosistemele montane, ariile naturale protejate, rețeaua hidrografică complexă și peisajele culturale tradiționale recunoscute la nivel european și mondial.

Strategia urmărește transformarea patrimoniului natural într-un factor de competitivitate teritorială și dezvoltare durabilă, prin consolidarea infrastructurii verzi-albastre, creșterea rezilienței climatice, protejarea biodiversității și reducerea vulnerabilităților generate de schimbările climatice, inundații, alunecări de teren și alte riscuri naturale. În același timp, sunt promovate măsuri pentru îmbunătățirea calității mediului, remediarea impactului activităților industriale și miniere istorice, dezvoltarea economiei circulare și accelerarea tranziției energetice către surse regenerabile. O atenție deosebită este acordată consolidării conectivității ecologice dintre Munții Rodnei, Munții Maramureșului, Munții Gutâi, Munții Țibleș și culoarele hidrografice Tisa–Vișeu–Iza–Lăpuș–Someș, astfel încât infrastructura verde să devină un element structural al dezvoltării teritoriale.

Prin implementarea acestei viziuni, județul Maramureș își propune să devină până în anul 2035 unul dintre cele mai importante teritorii-model din România în domeniul conservării biodiversității, adaptării la schimbările climatice și valorificării durabile a patrimoniului natural și peisagistic.

4.1.3. Obiective strategice, obiective operaționale și măsuri

DOMENIUL 1 – CADRUL NATURAL ȘI CALITATEA MEDIULUI - Tabel de sinteză strategică

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsuri prefigurate	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
OS1.Consolidarea rezilienței și sustenabilității teritoriale prin protejarea responsabilă a capitalului natural, îmbunătățirea calității mediului și adaptarea la schimbările climatice.	OO1.1 Reducerea vulnerabilității la procese geomorfologice	Reducerea riscului la alunecări de teren și stabilizarea versanților vulnerabili	Sistem GIS județean de monitorizare; actualizarea hărților de hazard și lucrări de consolidări, împăduriri, corectare a profilului torenților	Baia Mare, Baia Sprie, Băiuț, Bistra, Bocicoiu Mare, Bogdan Vodă, Botiza, Budești, Călinești, Căvnic, Cicârlău, Coroieni, Cupșeni, Dumbrăvița, Giulești, Groși, Ieud, Lăpuș, Leordina, Ocna Șugatag, Petrova, Poienile de sub Munte, Poienile Izei, Repedea, Remetea Chioarului, Rona

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsură prefigurată	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
				de Jos, Rona de Sus, Săcel, Săcălășeni, Sălsig, Seini, Strâmtura, Suci de Sus, Tăuții-Măgherauș, Ulmeni, Valea Chioarului, Vișeu de Jos, Vișeu de Sus
		Creșterea capacității de prevenire și management al riscurilor naturale și climatice	Implementarea măsurilor de adaptare la secetă, caniculă și fenomene meteorologice extreme; creșterea rezilienței infrastructurilor critice; dezvoltarea infrastructurilor verzi și albastre pentru reducerea efectelor climatice; Integrarea principiilor adaptării climatice în documentațiile de urbanism și amenajarea teritoriului.	Nivel județean
	OO1.2. Reducerea riscurilor hidrologice	Management integrat al riscului la inundații	Actualizare hărți risc; Consolidare și construcție de noi diguri, bazine de retenție;	Ariniș, Bârsana, Baia Mare, Bistra, Bocicoiu Mare, Borșa, Câmpulung la Tisa, Cicârlău, Dragomirești, Leordina, Mireșu Mare, Moisei, Petrova, Poienile de sub Munte, Repedea, Remeți, Remetea Chioarului, Rozavlea, Ruscova, Săcel, Săpânța, Satulung, Seini, Sighetu Marmăției, Strâmtura, Ulmeni, Vadu Izei, Vișeu de Jos, Vișeu de Sus

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsură prefigurată	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
		Dezvoltarea infrastructurii verzi-albastre	Implementarea conexiunilor de tip coridorul Verde-Albastru în zonele cu potențial (Tisa-Vișeu-Iza)	Ariniș, Bârsana, Baia Mare, Bistra, Bocicoiu Mare, Borșa, Câmpulung la Tisa, Cicârlău, Dragomirești, Leordina, Mireșu Mare, Moisei, Petrova, Poienile de sub Munte, Repedea, Remetei, Remetea Chioarului, Rozavlea, Ruscova, Săcel, Săpânța, Satulung, Seini, Sighetu Marmăției, Strâmtura, Ulmeni, Vadu Izei, Vișeu de Jos, Vișeu de Sus
	OO1.3. Adaptarea comunităților la schimbările climatice	Monitorizare și avertizare	Implementarea unui Sistem județean de avertizare timpurie	Nivel județean
		Integrarea riscurilor în documentațiile de urbanism	Actualizarea PUG/PUZ	Nivel județean
	OO1.4. Protecția, gestionarea durabilă și securizarea resurselor de apă ale județului	Protecția captărilor și acviferelor	Respectarea zonelor de protecție sanitară a surselor de apă	Nivel județean, prioritar prioritar Baia Mare, Baia Sprie, Recea, Groși, Dumbrăvița, Tăuții-Măgherauș
		Monitorizarea calității surselor de apă	Creșterea reprezentativității spațio-temporale a rețelei de monitorizare	Nivel județean
		Reducerea poluării cursurilor de apă	Investiții în epurare	Nivel județean
		Creșterea rezilienței bazinelor hidrografice	Implementarea de proiecte integrate de gestiune durabilă a resurselor de apă la nivel de bazin	Someș, Lăpuș, Iza, Vișeu, Tisa

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsură prefigurată	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
	OO1.5. Valorificarea resurselor hidrominerale	Dezvoltarea resurselor balneare	Construirea / reabilitarea de baze balneare și infrastructuri turistice de deservire	Ocna Șugatag, Coștiui, Băiuț, Botiza
	OO1.6. Îmbunătățirea calității aerului	Reducerea emisiilor din surse menajere, trafic și industriale	Mobilitate verde, eficiență energetică	Baia Mare, Baia Sprie, Borșa, Cavnic, Seini, Sighetu Marmăției, Târgu Lăpuș, Vișeu de Sus
		Monitorizarea calității aerului	Dotare suplimentară cu stații de monitorizare și senzori independenți	Baia Mare, Sighetu Marmăției
	OO1.7. Managementul eficient și ecologic al deșeurilor	Modernizarea SMID	Dotare suplimentară cu infrastructură de colectare și tratare	Nivel județean, prioritar cele urbane
		Dezvoltarea economiei circulare	Dezvoltarea de centre de reciclare și compostare	Nivel județean
	OO1.8. Remedierea și reconversia siturilor potențial contaminate sau contaminate	Inventarierea siturilor contaminate	Reactualizare registru GIS situri contaminate	Baia Mare, Baia Sprie, Cavnic
		Reconversia zonelor miniere	Ecologizare, reconversie și reutilizare	Baia Mare, Baia Sprie, Cavnic, Băiuț
	OO1.9. Implementarea politicilor de tranziție energetică	Dezvoltarea de comunități energetice locale	Valorificarea formelor de energie regenerabilă	Nivel județean
		Creșterea eficienței energetice	Renovarea și izolarea termică a clădirilor publice	Nivel județean
		Dezvoltarea surselor regenerabile	Construire de centrale fotovoltaice, eoliene sau biomasă	Nivel județean
	OO1.10. Protecția, conservarea și valorificarea durabilă a	Actualizarea planurilor de management	Implementarea și operaționalizarea regulamentelor pentru siturile Natura 2000 și ariile protejate	UAT-urile cu ANP

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsură prefigurată	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
	ariilor naturale protejate	Consolidarea managementului ariilor protejate	Operaționalizarea de centre de vizitare și monitorizare	UAT-urile cu ANP
		Reducerea fragmentării habitatelor	Prefigurarea de pasaje și reconectări ecologice	UAT-urile cu coridoare majore de transport
		Conservarea siturilor Natura 2000	Managementul eficient și monitorizarea implementării	UAT-urile cu situri Natura 2000
		Conservarea patrimoniului UNESCO	Protejarea patrimoniului reprezentat de pădurile seculare de fag	Groșii Țibleșului, Băiuț, Bistra, Repedea, Poienile de sub Munte
		Dezvoltarea ecoturismului	Implementarea conceptului de Destinația Ecoturistică Maramureș	Borșa, Vișeu de Sus, Bistra
		Educație și cercetare pentru biodiversitate	Dezvoltarea de centre educaționale și programe de monitorizare	Nivel județean

4.2. INFRASTRUCTURILE DE TRANSPORT ȘI COMUNICAȚII

4.2.1. Analiza SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
Existența infrastructurii pentru transport rutier, feroviar și aerian, din care Aeroportul Internațional Baia Mare și Magistrala CF 400 Dej-Baia Mare-Satu Mare incluse în rețeaua TEN globală	Poziție periferică în relația de conectivitate cu coridoarele majore de transport rutier și feroviar
Linie de frontieră (pe apă și pe uscat) cu Ucraina pe latura nordică a județului	Lipsa proiectelor propuse pentru dezvoltare a infrastructurii rutiere și feroviare pe termen scurt prin planurile/programele strategice la nivel național (ex. Master Planul General de Transport al României, 2016)
Funcționarea punctului de trecere a frontierei de la Sighetu Marmăției	În anul 2020, județul Maramureș are încă valori reduse de modernizare a drumurilor județene (22,14%) și comunale (12,18%)
Existența liniilor ferate cu ecartament mixt	Conectivitate transfrontalieră redusă cu regiunile din Ucraina peste râul Tisa (rutier – lipsă poduri) și feroviar (închidere linii și punct vamal feroviar în anul 2006)
Modernizarea și extinderea pistei aeroportuare din cadrul AIMM	Valori ridicate de trafic în zona metropolitană Baia Mare și în zona intravilană a centrelor urbane și depășiri ale valorilor de trafic în prezent și prognozat pe anumite sectoare de drum național, județean și comunal
Existența cursului râului Someș cu potențial de navigație până la Dej	Cea mai redusă densitate a liniilor de cale ferată la nivel regional (32,8 km/1000 km ²)
Gradul ridicat de modernizare a drumurilor naționale și potențial economic al județului	Configurație centripetă a rețelei de drumuri, lipsa conectivității pe cale alternativă (feroviară) și lipsa drumurilor publice de mare viteză
Existența unui centru urban (Baia Mare) cu rol de pol de atracție și polarizare a zonei metropolitane (ZMBM)	Infrastructura feroviară cu grad ridicat de uzură și neatractivă pentru transportul de mărfuri și pasageri
Inițiative de construcție a variantelor de ocolire pentru degrevarea de trafic greu a centrelor urbane – Baia Mare – parțial, Târgu Lăpuș	Lipsa unui terminal cargo în cadrul AIMM
Municipiul Baia Mare este conectat feroviar cu toate regiunile țării (prin Satu Mare către zona vestică a țării (Oradea — Arad — Timișoara), cu capitala țării – (Baia Mare – Dej – Brașov – București) și către zona	

estică a țării prin județul Bistrița-Năsăud pe direcția Sighetu Marmatei – Vișeu de Jos – Salva)

Accesibilitate spre capitala țării pe cale aeriană – curse regulate Baia Mare – București (3 curse/săptămână)

Implicarea la nivel județean în proiecte de dezvoltare a infrastructurii de transport la nivel județean, regional și internațional (transfrontalier)

Lipsa unei legături directe pe calea ferată cu AIMM

Lipsa conexiunii cu drumuri naționale a orașelor Ulmeni, Săliștea de Sus și Dragomirești

Lipsa unui tunel rutier pe sub Munții Gutâi care să faciliteze circulația pe DN1B Baia Mare – Sighetu Marmatei

Lipsa unei legături feroviare directe între Baia Mare și Sighetu Marmatei

Lipsa unei legături feroviare între Baia Mare și Târgu Lăpuș

Existența unor black spot-uri pe drumurile naționale și județene care generează valori ridicate ale accidentelor rutiere

Lipsa unei centuri metropolitane în cadrul ZMBM care să degrezeze traficul de tranzit

Numărul redus de stații de încărcare a autovehiculelor electrice

Existența unor zone situate la o distanță mai mare de 20 km față de cea mai apropiată stație de alimentare cu carburant

Lipsa stațiilor intermodale (mai ales cu rețeaua rutieră) pentru transportul public dar și a celor multimodale

Deficiențe ale infrastructurii, echipamentelor și serviciilor transportului public urban, metropolitan, periurban și județean

Nivel extrem de redus de dezvoltare a infrastructurii pentru transportul velo (în zonele urbane și zonele afectate de navetism)

	UAT-uri urbane afectate de traficul greu de tranzit și navetism datorită lipsei variantelor de ocolire
Oportunități	Amenințări
Poziția județului la granița cu Ucraina este o premisă pentru dezvoltarea relațiilor Dezvoltarea municipiului Sighetu Marmăției ca pol urban de rang 2 în cadrul județului și dezvoltarea axei urbane Baia Mare – Sighetu Marmăției Implementarea proiectelor de dezvoltare a infrastructurii rutiere orizont 2030 (ex. drumul Someș Expres, drumurile TR Rodna și TR Maramureș) Finalizarea construcției podului peste Tisa, de la Teplița (patru benzi) și facilitarea transportului de persoane și mărfuri. Fluidizarea traficului și creșterea accesibilității și conectivității prin finalizarea proiectelor de reabilitare, modernizare a drumurilor publice locale și județene Finalizarea proiectelor de construcție/finalizare variante de ocolire Inițierea și implementarea unor noi proiecte de reabilitare a drumurilor publice	Creșterea continuă a intensității traficului datorită creșterii atractivității economice și a dezvoltării turistice a județului Întârzieri ale implementării proiectelor de construcție, reabilitare și modernizare a drumurilor publice de interes local, județean și regional Amânarea inițiativelor de amenajare a infrastructurii rutiere și feroviare și extinderea orizontului de timp (post 2030) Inhibarea localizării agenților economici pe teritoriul județului datorită infrastructurii deficitare de transport Continua degradare a infrastructurii rutiere și feroviare existente

4.2.2. Viziune strategică sectorială

Maramureș 2035 – județ conectat, accesibil și competitiv, integrat în rețelele naționale și europene de transport și comunicații, capabil să valorifice poziția sa strategică de poartă nordică a României și de teritoriu de legătură între Uniunea Europeană și spațiul estic.

Dezvoltarea infrastructurilor de transport și comunicații reprezintă una dintre condițiile esențiale pentru reducerea decalajelor teritoriale, creșterea competitivității economice și îmbunătățirea calității vieții populației. În prezent, accesibilitatea redusă a județului față de principalele centre economice ale țării și ale Europei

constituie una dintre principalele limitări ale dezvoltării teritoriale, influențând mobilitatea populației, atractivitatea investițională și capacitatea de valorificare a resurselor locale.

Viziunea strategică urmărește transformarea Maramureșului într-un teritoriu bine conectat la coridoarele majore de transport rutier, feroviar, aerian și digital, prin dezvoltarea unei infrastructuri moderne, sigure și sustenabile, capabile să asigure mobilitatea eficientă a persoanelor și mărfurilor, precum și accesul echitabil al tuturor comunităților la oportunitățile economice și sociale.

Un rol central îl va avea consolidarea axei de dezvoltare **Baia Mare – Satu Mare – Cluj-Napoca**, conectarea eficientă a Maramureșului Istoric la polul județean și la rețelele europene de transport, precum și valorificarea poziției strategice a județului în cadrul coridorului transfrontalier al Tisei. În acest context, infrastructurile de transport trebuie să susțină atât dezvoltarea economică și logistică, cât și turismul, cooperarea transfrontalieră și accesul populației la servicii publice de interes regional.

Totodată, strategia promovează dezvoltarea unui sistem integrat de mobilitate durabilă, bazat pe complementaritatea transportului rutier, feroviar și aerian, pe dezvoltarea infrastructurilor intermodale și pe creșterea ponderii modurilor de transport cu impact redus asupra mediului. Modernizarea Aeroportului Internațional Maramureș, dezvoltarea Trenului Metropolitan Baia Mare, realizarea terminalelor logistice și a rețelelor cicloturistice reprezintă elemente-cheie ale acestui proces.

În paralel, infrastructurile de comunicații și conectivitate digitală trebuie să devină un factor de coeziune teritorială și competitivitate economică. Extinderea rețelelor broadband și 5G, digitalizarea serviciilor publice, dezvoltarea sistemelor inteligente de transport și crearea unei platforme digitale teritoriale integrate vor contribui la transformarea județului într-un teritoriu inteligent, conectat și adaptat economiei digitale.

Prin implementarea acestei viziuni, județul Maramureș își propune ca până în anul 2035 să depășească statutul de teritoriu periferic și să devină un nod regional de mobilitate, logistică și cooperare transfrontalieră, capabil să susțină dezvoltarea economică, turistică și socială a întregului județ.

4.2.3. Obiective strategice, obiective operaționale și măsuri

DOMENIUL 2 – INFRASTRUCTURILE DE TRANSPORT ȘI COMUNICAȚII - Tabel de sinteză strategică

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsuri prefigurate	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
OS2. Dezvoltarea unui sistem integrat, modern, sigur și sustenabil de transport și comunicații, capabil să asigure conectivitatea eficientă a județului Maramureș la rețelele regionale, naționale și europene, să susțină mobilitatea populației, competitivitatea economică și coeziunea teritorială, precum și integrarea sa în coridoarele majore de dezvoltare și cooperare transfrontalieră	OO2.1 Conectarea la coridoarele majore de transport	Dezvoltarea infrastructurii rutiere de mare capacitate	Drum Expres Baia Mare–Satu Mare; Drum Expres Baia Mare–Jibou/Dej; susținerea A14	Nivel județean, prioritar: Baia Mare, Cicârlău, Recea, Seini, Tăuții-Măgherauș, Copalnic-Mănăstur, Mireșu Mare, Șomcuta Mare, Târgu Lăpuș, Borșa, Sighetu Marmăției, Moisei, Desești, Ocna Șugatag
		Dezvoltarea coridoarelor TransRegio	TR Maramureș; TR Rodna	Borșa, Vișeu de Sus, Sighetu Marmăției, Târgu Lăpuș
	OO2.2. Creșterea accesibilității interne	Modernizarea drumurilor naționale și județene strategice	Programul Drumurilor Strategice Maramureș	Nivel județean
		Eliminarea punctelor critice de accesibilitate	Tunelul pe sub pasul Gutâi; poduri majore peste Someș, Iza și Vișeu	Nivel județean
	OO2.3. Creșterea capacității rețelei rutiere	Modernizarea drumurilor județene și comunale	Mara-Nord; Transilvania de Nord; Drumul Nordului	Nivel județean

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsură prefigurată	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
	OO2.4. Fluidizarea traficului urban și metropolitan	Dezvoltarea variantelor de ocolire	Varianta Metropolitană Baia Mare; centuri Sighetu Marmăției, Borșa, Vișeu de Sus, Seini	Baia Mare, Groși, Recea, Săcălășeni, Tăuții-Măgherauș, Sighetu Marmăției, Borșa, Vișeu de Sus-
	OO2.5. Creșterea siguranței rutiere	Eliminarea punctelor cu risc ridicat	Program Județean de Siguranță Rutieră	Nivel județean
	OO2.6.Modernizarea transportului public județean	Modernizarea infrastructurii feroviare și dezvoltarea transportului metropolitan	Sistem județean integrat de transport public	Baia Mare, Baia Sprie, Cicârlău, Groși, Mireșu Mare, Moisei, Recea, Seini, Șomcuta Mare, Tăuții-Măgherauș, Vișeu de Jos, Vișeu de Sus, Borșa
	OO2.7. Dezvoltarea mobilității urbane durabile	Transport public ecologic	Flote electrice Baia Mare, Sighetu Marmăției, Târgu Lăpuș, Cavnic	Baia Mare, Sighetu Marmăției, Târgu Lăpuș, Cavnic
	OO2.8. Dezvoltarea mobilității active	Infrastructură velo și park&ride	Rețeaua Județeană de Trasee Cicloturistice și Velo	Nivel județean, prioritar: Baia Mare, Baia Sprie, Bârsana, Borșa, Botiza, Budești, Călinești, Desești, Dragomirești, Giulești, Ieud, Moisei, Ocna Șugatag, Poienile Izei, Săcel, Sighetu Marmăției,

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsură prefigurată	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
				Strâmtura, Vișeu de Sus și UAT-urile ZMBM
	OO2.9. Modernizarea infrastructurii feroviare existente	Reabilitarea și electrificarea liniilor feroviare	Magistrala CF 400; CF 409 Salva–Vișeu	Săcel, Bogdan Vodă Vișeu de Jos, Mireșu Mare Satulung, Șomcuta Mare Baia Mare, Tăuții-Măgherauș Seini
	OO2.10. Creșterea conectivității feroviare	Dezvoltarea noilor conexiuni feroviare	Baia Mare–Sighetu Marmăției; Baia Mare–Târgu Lăpuș; Vișeu de Jos–Borșa	Baia Mare, Sighetu Marmăției, Târgu Lăpuș; Vișeu de Jos, Borșa
	OO2.11. Dezvoltarea transportului metropolitan	Implementarea serviciilor feroviare suburbane	Trenul Metropolitan Baia Mare	Baia Mare, Baia Sprie, Cavnic, Seini, Șomcuta Mare, Tăuții-Măgherauș, Cernesti, Cicârlău, Coaș, Coltău, Copalnic-Mănăstur, Dumbrăvița, Groși, Mireșu Mare, Recea, Remetea Chioarului, Săcălășeni, Satulung, Șișești
	OO2.12. Dezvoltarea infrastructurii aeroportuare	Extinderea capacităților aeroportului Baia Mare	Modernizarea AIMM; extinderea terminalului pasageri	Nivel județean

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsuri prefigurate	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
	OO2.13. Dezvoltarea transportului aerian de marfă	Crearea platformei logistice aeroportuare	Hub Logistic Aeroportuar Maramureș	Baia Mare, Tăuții-Măgherauș, Recea
	OO2.14. Creșterea accesibilității aeroportului	Interconectare rutieră și feroviară	Nodul Intermodal Bușag; acces rapid la aeroport	Baia Mare, Baia Sprie, Cavnic, Seini, Șomcuta Mare, Tăuții-Măgherauș, Cernești, Cicârlău, Coaș, Coltău, Copalnic-Mănăstur, Dumbrăvița, Groși, Mireșu Mare, Recea, Remetea Chioarului, Săcălășeni, Satulung, Șișești
	OO2.15 Crearea infrastructurilor multimodale si integrarea modurilor de transport	Dezvoltarea terminalelor logistice	Terminalul Intermodal Bușag; Terminalul Multimodal Sighetu Marmatei	Baia Mare, Groși, Recea, Tăuții-Măgherauș, Sighetu Marmatei
		Interconectarea rutier-feroviar-aerian	Platforma logistică județeană	Nivel județean
	OO2.16. Dezvoltarea conectivității transfrontaliere și a infrastructurii de frontieră	Modernizarea și extinderea legaturilor si a punctelor de frontieră	Podul peste Tisa la Sighetu Marmatei; punctele Valea Vișeuului	Bistra, Bocicoiu Mare, Câmpulung la Tisa, Remetei, Săpânța, Sighetu Marmatei
		Reactivarea conexiunilor feroviare	Implementarea coridorului feroviar Valea Vișeuului–Teresova	Valea Tisei

4.3. DOTĂRILE TEHNICO-EDILITARE

4.3.1. Analiza SWOT

4.3.1.1. Infrastructura de alimentare cu energie electrică și gaze naturale

Puncte tari	Puncte slabe
Potențial solar, eolian, hidro, de biomasă și geotermal de nivel cel puțin mediu Existența unor bune practici de producere a energiei electrice din resurse regenerabile Existența unor bune practici de eficientizare a consumului de energie electrică prin: modernizarea infrastructurii de iluminat public pentru eficientizarea consumului de energie electrică bazat pe sisteme cu tehnologie LED (ex. Baia Sprie, Copalnic-Mănăstur, Târgu Lăpuș), reabilitarea termică a blocurilor de locuințe prin anvelopare, producerea agentului termic pe baza pompelor de căldură. Disponibilitate terenuri în domeniu public pentru construcția parcurilor fotovoltaice (Șomcuta Mare, Târgu Lăpuș, Ulmeni, Ariniș, Asuaju de Sus, Bogdan Vodă, Coaș, Coroieni, Cupșeni, Fărcașa, Groșii Țibleșului, Petrova, Recea, Remetea Chioarului, Sarasău). Existența Agenției de Management Energetic Maramureș (AMEMM) care poate oferi asistență tehnică autorităților locale cu privire la dezvoltarea durabilă a teritoriului prin creșterea eficienței energetice, îmbunătățirea managementului energetic și utilizarea resurselor regenerabile pentru producerea energiei electrice.	Deficit semnificativ de energie electrică la nivel județean fapt care determină dependența de energia electrică produsă în exterior și transportată prin Sistemul Energetic Național (SEN) Grad extrem de redus al valorificării potențialului de resurse regenerabile prin inițiative private sau publice Pondererea redusă a sistemelor tehnologizate de încălzire și apă caldă Lipsa infrastructurii de transport și distribuție a gazelor naturale în Depresiunea Maramureșului Eficiență energetică redusă a sistemelor de încălzire Lipsa de expertiză tehnică în scrierea de proiecte pentru infrastructuri edilitare la nivelul consiliilor locale
Oportunități	Amenințări
Valorificarea cunoștințelor și a bunelor practici de generare a energiei verzi și de reducere a consumului energetic în conformitate cu Directiva pentru energie	Creșterea prețurilor pe piețele internaționale la gaze naturale și energie electrică

regenerabilă (EU) 2018/2001, inclusiv cu criteriile de durabilitate prevăzute în cadrul acesteia Potențial ridicat de creare a parteneriatelor public-private sau public-public sub forme asociative pentru realizarea investițiilor în infrastructura de producere a energiei electrice verzi din surse regenerabile și de eficientizare a consumului energetic în variate scopuri. Valorificarea protocoalelor de colaborare cu operatori economici privați pentru conceperea și implementarea unor proiecte pilot de valorificare a resurselor regenerabile (ex. protocol de cooperare în Consiliul Județean Maramureș cu societatea OMV Petrom, cu Grupul de Politici Energetice și Primăria Mireșu Mare, pentru prospectarea, urmată de extragerea și producerea de energie electrică din resursele geotermale (zăcământ de 120-140 grade Celsius) identificate pe teritoriul Mireșu Mare – centrală de producere a energiei electrice de o putere instalată de 15MW) Valorificarea oportunităților de finanțare în perioada de programare 2021-2027 pentru conceperea și implementarea unor proiecte pilot la nivel județean de producere a energiei din gunoiul menajer, de tip waste-to-energy (gunoi-în-energie) cu efecte benefice și asigurând un management durabil al deșeurilor.	Grad ridicat de risc privind incapacitatea de plată a instituțiilor publice pentru consumul ridicat de energie Degradarea continuă a infrastructurii de transport, transformare și distribuție a energiei electrice Creșterea consumului de alte resurse convenționale (ex. lemn, energie electrică) pentru asigurarea agentului termic și pentru uz casnic și industrial, în lipsa alternativelor de producere a energiei electrice, și termice sau de distribuție a gazelor naturale Dinamica ridicată a construcțiilor de locuințe noi private, individuale și colective Grad redus de inițiative private sau în parteneriate public-private în exploatarea resurselor regenerabile pentru uz casnic sau industrial. Pe termen lung, neîndeplinirea obiectivelor de eficientizare a consumului energetic și de scăderere a volumului de emisii de gaze cu efect de seră, propuse prin PAED-uri și SIEE-uri.
--	--

4.3.1.2. Infrastructura de alimentare cu apă și colectare/tratare a apelor uzate menajere

Puncte tari	Puncte slabe
Rețeaua de alimentare cu apă potabilă acoperă majoritatea localităților din județul Maramureș și este în continuă extindere, astfel că la nivelul anului 2020 lungimea rețelei era de două ori mai mare decât în anul 2000; Populația și operatorii economici din localitățile urbane au acces la un sistem de alimentare cu apă modern și eficient;	În ciuda introducerii și extinderii rețelelor de apă din ultimii ani, acestea nu acoperă decât parțial teritoriul județului, și există încă localități rurale care nu sunt deloc deservite de un sistem centralizat de alimentare cu apă, precum și multe alte localități unde rețelele existente necesită extinderi semnificative; Există un număr destul de mare de sisteme locale de alimentare cu apă, mai ales în Depresiunea Maramureș, care nu sunt administrate de operatorul regional SC VITAL SA, unele prezentând deficiențe majore;

Majoritatea stațiilor de tratare, clorinare și pompare a apei din județul Maramureș sunt recent construite sau reabilite și funcționează în parametri optimi;

Calitatea apei potabile care ajunge la consumatori este una bună, în majoritatea cazurilor;

Există un operator regional, SC VITAL SA, care administrează sistemele de alimentare cu apă potabilă în majoritatea localităților din județ;

Există o sursă de apă potabilă, lacul de acumulare Strâmtori-Firiza, care poate asigura alimentarea cu apă potabilă pentru municipiul Baia Mare și pentru o bună parte din județul Maramureș

Majoritatea localităților din județul Maramureș dispun de un sistem centralizat de colectare și epurare a apelor uzate, iar aceste sisteme au beneficiat și beneficiază de extinderi semnificative, lungimea conductelor de canalizare în anul 2020 fiind de patru ori mai mare decât cea din anul 2000;

Populația și operatorii economici din localitățile urbane beneficiază de un sistem modern și eficient de canalizare, epurare și tratare a apelor uzate;

Majoritatea stațiilor de epurare, precum și cele de pompare a apelor uzate, sunt recent construite sau reabilite, și funcționează în parametri optimi;

Există un operator regional, același ca și în cazul sistemelor de alimentare cu apă potabilă, SC VITAL SA, care administrează sistemele de colectare și epurare a apelor uzate în majoritatea localităților din județ;

Calitatea apei potabile lasă de dorit, în special în cazul acestor sisteme locale de alimentare cu apă;

Tot în cazul sistemelor locale, cantitatea de apă din sursele existente este insuficientă, în special în perioadele secetoase, ceea ce conduce la sistarea distribuției apei în sistem;

Unele stații de tratare sau clorinare locale prezintă o stare avansată de uzură a echipamentelor și construcțiilor;

Gradul avansat de uzură pe anumite tronsoane din cadrul rețelelor de distribuție (în special cele realizate din oțel, fontă sau azbociment) determină avarii repetate și totodată și pierderi semnificative de apă.

În ciuda investițiilor masive din ultimii ani, unele aflate și în momentul de față în derulare, multe comune din județul Maramureș nu dispun încă de un sistem centralizat de colectare și epurare a apelor uzate, iar în alte comune acesta are dimensiuni foarte reduse și nu există și un sistem de tratare a apelor uzate, acestea fiind colectate în bazine de vidanajare;

Chiar și acolo unde există un sistem centralizat de colectare și tratare a apelor uzate, acesta nu acoperă întotdeauna întreaga tramă stradală a localităților, fiind necesare extinderi;

Absența rețelei de canalizare determină ca evacuarea apelor uzate menajere să se facă în sistem individual, prin fose septice (vidanjabile), dar uneori apele uzate menajere sunt împrăștiate în incinta gospodăriilor, și se infiltrază în sol, sau sunt evacuate direct în rețeaua hidrografică, cu efectele negative aferente;

Sistemul actual de colectare al apelor uzate încă mai cuprinde rețele de canalizare care au durată de viață depășită, și de-a lungul cărora se înregistrează avarii repetate;

Multe rețele de colectare a apelor uzate au fost reabilitate în ultimii ani.	Unele stații de epurare au fost fie supradimensionate, fie subdimensionate în raport cu necesitățile populației, și prezintă deficiențe în exploatare.
Oportunități	Amenințări
Introducerea și extinderea sistemelor centralizate de alimentare cu apă reprezintă priorități pentru care există finanțare din fonduri structurale europene, precum și din alte programe și proiecte naționale; Operatorul regional, SC VITAL SA, a accesat deja fonduri pentru proiectele de extindere a sistemelor centralizate de alimentare cu apă potabilă; Numeroși operatori locali, îndeosebi Primăriile care gestionează propriile sisteme de alimentare cu apă, au accesat la rândul lor fonduri din diverse programe naționale. Introducerea și extinderea sistemelor centralizate de colectare și tratare a apelor uzate reprezintă priorități pentru care există finanțare din fonduri structurale europene, precum și din alte programe și proiecte naționale; Operatorul regional, SC VITAL SA, a accesat deja fonduri pentru proiectele de introducere și extindere a sistemelor centralizate de colectare și tratare a apelor uzate, uneori în paralel cu cele de alimentare cu apă potabilă;	Creșterea gradului de uzură al infrastructurii de alimentare cu apă; Lipsa resurselor financiare pentru cofinanțarea unor proiecte de introducere sau extindere a rețelei de alimentare cu apă; Cunoștințe insuficiente legate de elaborarea și administrarea proiectelor finanțate din fonduri structurale sau din programe naționale; Contextul internațional, din perspectivă sanitară, economică și geopolitică, este unul nefavorabil investițiilor, pandemia și conflictul armat din Ucraina având efecte negative inclusiv asupra proiectelor în derulare. Creșterea gradului de uzură al infrastructurii de colectare și tratare a apelor uzate; Lipsa resurselor financiare pentru cofinanțarea unor proiecte de introducere sau extindere a rețelei de colectare și tratare a apelor uzate; Cunoștințe insuficiente legate de elaborarea și administrarea proiectelor finanțate din fonduri structurale sau din programe naționale; Contextul internațional, din perspectivă sanitară, economică și geopolitică, este unul nefavorabil investițiilor, pandemia și conflictul armat din Ucraina având efecte negative inclusiv asupra proiectelor în derulare.

4.3.1.3. Infrastructura de termoficare

Puncte tari	Puncte slabe
Există fostelor sisteme centralizate de termoficare, care ar putea fi refuncționalizate, începând cu instituții publice din municipiul Baia Mare;	Populația din centrele urbane s-a debransat masiv de la sistemele centralizate de termoficare, astfel încât acestea au dispărut aproape cu totul, devenind nerentabile;

Fostele sisteme de termoficare pot fi extinse, în contextul creșterii alarmante a prețului la gazele naturale, principala resursă energetică utilizată actualmente pentru încălzire;	Energia termică distribuită prin sistemul centralizat de termoficare în anul 2020 este de 583 de ori mai mică decât în anul 1993, când rețelele de termoficare edificate în perioada comunistă încă funcționau la parametri acceptabili și încă nu existau alternative serioase la sistemul centralizat de încălzire și apă caldă; Regiile de termoficare au fost desființate, pe rând, în condițiile în care o parte din infrastructură și din instalații aveau deja o durată mare de exploatare, o uzură ridicată, ceea ce genera numeroase avarii, mai ales în cazul conductelor magistrale de distribuție.
Oportunități În contextul economic și geopolitic actual, când există temeri cu privire la alimentarea cu gaze naturale și costurile implicate de aceasta, se redeschid tot mai multe programe de finanțare care vizează re tehnologizarea și eficientizarea sistemelor de termoficare existente; O parte din populație ar putea să se rebranșeze la sistemele de termoficare, cu condiția ca acestea să devină mai eficiente și să prezinte costuri mai mici decât cele existente în prezent.	Amenințări Lipsa încrederii populației în sistemele centralizate de termoficare, care au cauzat numeroase probleme în trecut, ar face dificilă revenirea și rebranșarea la potențialele noi sisteme de termoficare, indiferent de costuri și de gradul de eficiență; Sistemele centralizate de termoficare se pretează doar pentru mediul urban și cu precădere pentru orașele mari, cu locuințe colective, și nu ar fi eficiente în localități mai mici, cu deosebire în comune, unde trebuie găsite alternative; Contextul internațional, din perspectivă sanitară, economică și geopolitică, este unul nefavorabil investițiilor

4.3.1.4. Infrastructura de telecomunicații

Puncte tari Infrastructura de telecomunicații acoperă în general bine teritoriul județului Maramureș, fiind în plină expansiune; Serviciile de telefonie mobilă, de internet fix și mobil, de televiziune prin cablu sau satelit, sunt tot mai accesibile unor categorii tot mai largi de locuitori ai județului Maramureș, acestea penetrând cu succes și în mediul rural;	Puncte slabe Lipsa semnalului la serviciile de telefonie mobilă (indiferent de operator) în anumite localități sau părți din localități, în special cele situate în aria montană sau deluroasă, pe culoare înguste de vale, și la distanțe semnificative de relele sau stațiile de transmisie/recepție aferente tehnologiei 2G, 3G, 4G și 5G din județul Maramureș; Piața serviciilor de telefonie fixă continuă să înregistreze un declin, ceea ce presupune costuri mai mari pentru locuitorii din mediul rural care nu au acces decât la acest tip de servicii (din cauza lipsei semnalului la rețelele de telefonie mobilă);
---	--

Ponderea conexiunilor fixe de mare viteză a crescut, în principal datorită extinderii rețelilor de fibră optică, cu precădere în mediul urban din județ; Județul Maramureș este echipat cu infrastructură de telecomunicații pentru asigurarea tuturor formelor de transmisii de date, atât prin rețele fixe, cât și prin rețele mobile.	Rețelele de mare viteză, din fibră optică, sunt deocamdată extinse doar în unele municipii și orașe, și în împrejurimile acestora, lipsind în majoritatea localităților rurale; Lipsa accesului la televiziune prin cablu sau fibră optică, îndeosebi în mediul rural, poate fi compensată de accesul la serviciile de televiziune prin satelit de tip DTH, dar acestea sunt mai scumpe și de calitate mai slabă.
Oportunități	Amenințări
Principalii operatori de pe piața telecomunicațiilor investesc masiv și constant în îmbunătățirea și mentenanța infrastructurii de telecomunicații; Județul Maramureș se află în pragul implementării sistemelor 5G de telecomunicații mobile, care va avea ca rezultat declanșarea și continuarea procesului de digitalizare a societății; Există un interes constant din partea populației de a beneficia de servicii de telecomunicații tot mai performante.	Contextul internațional sanitar, geopolitic și economic creează incertitudini pe piața telecomunicațiilor; O potențială recesiune economică ar putea avea efecte negative și asupra procesului de digitalizare a societății; Există unele reticențe din partea unei anumite părți a populației cu privire la sistemele 5G de telecomunicații.

4.3.2. Viziune strategică sectorială

Maramureș 2035 – județ echipat complet cu infrastructuri tehnico-edilitare moderne, inteligente, eficiente energetic și reziliente, capabile să asigure accesul echitabil al populației și al mediului economic la servicii publice de calitate, să reducă disparitățile urban-rural și să susțină tranziția verde și digitală.

Dezvoltarea infrastructurilor tehnico-edilitare reprezintă una dintre condițiile fundamentale pentru creșterea competitivității teritoriale și a calității vieții în județul Maramureș. În următorul deceniu, modernizarea și extinderea rețelelor de alimentare cu apă, canalizare, energie, gaze naturale, termoficare și telecomunicații trebuie să contribuie la reducerea decalajelor dintre comunitățile urbane și cele rurale, precum și la creșterea atractivității județului pentru investiții, locuire și dezvoltare economică.

Strategia urmărește asigurarea accesului universal la servicii edilitare de bază, în special în zonele rurale și montane unde persistă deficiențe importante de conectare la rețelele publice. Totodată, se urmărește creșterea securității energetice a județului prin valorificarea resurselor regenerabile locale, dezvoltarea comunităților energetice și reducerea dependenței de resurse externe.

Un obiectiv major îl constituie dezvoltarea unei infrastructuri energetice moderne și inteligente, capabile să integreze producția descentralizată de energie din surse regenerabile, să reducă emisiile de gaze cu efect de seră și să susțină obiectivele Pactului Verde European și ale Planului Național Integrat Energie și Schimbări Climatice. În paralel, dezvoltarea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare va contribui la protejarea resurselor de apă și la îmbunătățirea stării mediului, în timp ce extinderea rețelelor de telecomunicații și digitalizarea serviciilor publice vor susține transformarea județului într-un teritoriu inteligent și conectat.

Prin implementarea acestei viziuni, Maramureșul își propune ca până în anul 2035 să devină unul dintre județele cu cel mai ridicat grad de echipare tehnico-edilitară din regiunea Nord-Vest, capabil să ofere servicii moderne și sustenabile tuturor comunităților sale.

4.3.3. Obiective strategice, obiective operaționale și măsuri

DOMENIUL 3 – DOTĂRI TEHNICO-EDILITARE - Tabel de sinteză strategică

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsuri prefigurate	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
OS3.Dezvoltarea și modernizarea integrată a infrastructurilor tehnico-edilitare ale județului Maramureș, prin asigurarea unor servicii publice sigure, eficiente, accesibile și sustenabile în domeniul energiei, apei, canalizării, gestionării deșeurilor și comunicațiilor digitale, în vederea creșterii calității vieții, competitivității economice și rezilienței teritoriale.	OO3.1 Creșterea gradului de independență energetică a județului prin valorificarea resurselor regenerabile locale și dezvoltarea producției descentralizate de energie	Dezvoltarea capacităților de producere a energiei electrice și termice din surse regenerabile, cu prioritate pe terenuri degradate, foste amplasamente industriale și proprietăți publice	Comunități Energetice Maramureș; Programul Energie Verde Maramureș; parcuri fotovoltaice județene; centrale pe biomasă	Nivel județean
		Sprrijinirea constituirii comunităților energetice locale și a mecanismelor de autoconsum energetic la nivelul comunităților urbane și rurale	Cooperative energetice locale; sisteme fotovoltaice pe clădiri publice	Nivel județean
	OO3.2 Modernizarea infrastructurilor de transport și distribuție a energiei și creșterea rezilienței sistemului energetic județean	Modernizarea și extinderea infrastructurilor de transport și distribuție a energiei electrice pentru asigurarea alimentării sigure și integrarea noilor capacități de producție	LEA Nord 400 kV; Coridorul Energetic Maramureș–Bucovina	Nivel județean
		Implementarea rețelelor inteligente (Smart Grid) și a sistemelor digitale de monitorizare, control și optimizare a consumurilor energetice	Rețeaua Smart Grid Maramureș	Nivel județean
	OO3.3 Creșterea eficienței energetice și reducerea	M1.5 Renovarea energetică a clădirilor	Programul Județean de Eficiență Energetică	Nivel județean

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsură prefigurată	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
	consumurilor de energie în sectoarele public și rezidențial	publice și rezidențiale și creșterea performanței energetice a fondului construit		
		Modernizarea sistemelor de iluminat public și implementarea soluțiilor inteligente de management energetic urban și rural	Smart Lighting Maramureș	Nivel județean
	OO3.4 Extinderea accesului populației și mediului economic la infrastructuri moderne de gaze naturale și energie termică	Dezvoltarea infrastructurii de transport și distribuție a gazelor naturale în zonele insuficient deservite și în localitățile cu potențial de dezvoltare economică	Conducta Sighetu Marmăției–Vișeu de Sus–Borșa	Nivel județean
		Dezvoltarea sistemelor moderne de producere și distribuție a energiei termice bazate pe surse regenerabile și tehnologii cu emisii reduse de carbon	Termoficare Verde Baia Mare	Baia Mare, Borșa, Sighetu Marmăției
	OO3.5. Creșterea gradului de conectare a populației și agenților economici la servicii centralizate de alimentare cu apă	Extinderea și modernizarea sistemelor regionale și locale de alimentare cu apă în vederea asigurării accesului echitabil la servicii de calitate	Maramureș Apă 2035	Ardușat, Ariniș, Bicăz, Bistra, Bocicoiu Mare, Câmpulung la Tisa, Cernești, Cicârlău, Petrova, Poienile Izei, Valea Chioarului, Oarța de Jos, Șieu, Vima Mică, Bârsana, Băiuț, Borșa, Căvnic, Cicârlău, Coltău, Copalnic Mănăștur, Coroieni, Desești,

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsură prefigurată	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
				Fărcașa, Giulești, Ieud, Leordina, Moisei, Ocna Șugatag, Oncești, Petrova, Poienile de sub Munte, Rona de Sus, Rozavlea, Satulung, Sarasău, Sălsig, Sighetu Marmăției, Șișești, Tăuții-Măgherăuș, Vișeu de Jos
	OO3.6. Dezvoltarea și modernizarea sistemelor de colectare, transport și epurare a apelor uzate	Diversificarea surselor de apă și creșterea siguranței alimentării în contextul schimbărilor climatice și al creșterii consumurilor	Programul Surse Sigure de Apă	Nivel județean
		Extinderea infrastructurilor de canalizare și racordarea localităților insuficient echipate la sisteme conforme cu standardele europene	Canalizare pentru Toate Comunitățile	Ardușat, Ariniș, Asuaju de Sus, Băița de sub Codru, Bistra, Bârsana, Bogdan Vodă, Borșa, Botiza, Budești, Câmpulung la Tisa, Călinești, Cernești, Cicârlău, Coaș, Coltău, Coroieni, Giulești, Groși, Ieud, Leordina, Petrova, Poienile de sub Munte, Poienile Izei, Recea, Remeți, Ruscova, Satulung, Săcel, Săpânța, Sighetu Marmăției, Strâmtura, Suciul de Sus, Vadu Izei, Valea Chioarului, Vima Mică, Vișeu de Jos

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsuri prefigurate	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
		Modernizarea și eficientizarea stațiilor de epurare și reducerea impactului asupra corpurilor de apă	Programul Județean de Epurare	Toate UAT-urile cu stații de epurare
	OO3.7. Creșterea eficienței operaționale și a rezilienței serviciilor publice de apă și canalizare	Digitalizarea operării infrastructurilor și implementarea sistemelor inteligente de monitorizare și control	Smart Water Maramureș	Nivel județean
		Reducerea pierderilor din rețele, protejarea captărilor și adaptarea infrastructurilor la efectele schimbărilor climatice	Programul Reziliență Hidrică Maramureș	Nivel județean
	OO3.8. Dezvoltarea infrastructurilor moderne de colectare, transfer, sortare și tratare a deșeurilor	Modernizarea și extinderea Sistemului Integrat de Management al Deșeurilor pentru creșterea eficienței operaționale și atingerea țintelor europene de reciclare	SMID Maramureș	Toate UAT-uri; prioritar: Baia Mare, Borșa, Seini, Sighetu Marmăției, Târgu Lăpuș, Vișeu de Sus
		Dezvoltarea infrastructurilor de colectare separată și a centrelor de aport voluntar la nivelul tuturor zonelor funcționale	Rețeaua Județeană de Centre de Aport Voluntar	Nivel județean
	OO3.9. Creșterea gradului de reciclare și valorificare a deșeurilor și dezvoltarea economiei circulare	Dezvoltarea lanțurilor locale de valorificare materială și energetică a deșeurilor și stimularea	Economia Circulară Maramureș	Nivel județean

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsură prefigurată	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
		investițiilor în economia circulară		
		Dezvoltarea infrastructurilor pentru tratarea biodeșeurilor, compostare și valorificare energetică	Waste-to-Energy Maramureș	Zona Baia Mare
	OO3.10. Asigurarea accesului universal la infrastructuri moderne de comunicații electronice și servicii digitale	Extinderea rețelelor broadband de mare viteză și a infrastructurilor de fibră optică în toate localitățile județului	Maramureș Digital 2035	Nivel județean; prioritar Asuaju de Sus, Bistra, Boiu Mare, Coroieni, Cupșeni, Poienile de sub Munte, Repedea, Ruscova, Vima Mică, Vima Mare, Remeți și alte localități cu deficit de conectivitate digitală
		Extinderea acoperirii cu servicii mobile de nouă generație și eliminarea zonelor fără acces la comunicații electronice	Rețeaua 5G Maramureș	UAT-uri din zone montane și izolate
	OO3.11. Digitalizarea administrației publice și dezvoltarea serviciilor publice inteligente	Implementarea platformelor digitale integrate pentru administrație, cetățeni și mediul economic	Smart County Maramureș	Nivel județean
		Dezvoltarea infrastructurilor GIS, a bazelor de date teritoriale și a platformelor de suport pentru deciziile publice	Smart Territory Maramureș	Nivel județean

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsuri prefigurate	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
	OO3.12. Dezvoltarea conceptului Smart Territory și integrarea tehnologiilor inteligente în gestionarea infrastructurilor publice	Implementarea sistemelor inteligente de monitorizare, management și optimizare a utilităților publice și infrastructurilor teritoriale	Smart Utilities Maramureș; Cadastrul Digital al Utilităților	Nivel județean

4.4. ACTIVITĂȚILE ECONOMICE ȘI COMPETITIVITATEA

4.4.1. Analiza SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
- Indicatorul PIB si PIB/locuitor sunt in creștere în perioada 2000-2019 - Cifra de afaceri raportată de județul Maramureș a fost în anul 2020 de 19.100 milioane lei, înregistrând a treia valoare din Regiunea Nord-Vest, astfel datorită condițiilor economice bune, județul Maramureș a obținut al treilea volum al vânzărilor din regiune. - Cele mai mari productivități se obțin în domeniile: tranzacții imobiliare, comerț cu ridicata și amănuntul, transporturi, depozitare, informații și comunicații, industria prelucrătoare - Se înregistrează un indice al specializării ridicat în domeniile: silvicultura, activități ale industriei prelucrătoare, construcții, comerț , hoteluri și restaurante, servicii de transport. - În anul 2020 populația ocupată din județul Maramureș este în creștere față de anul 2010 - Numărul mediu al salariaților este în creștere, cele mai mari ponderi ale salariaților sunt în sectorul terțiar (52,28%), secundar (45,73%), în timp ce în sectorul primar ponderea salariaților este de 1,99% - Numărul șomerilor din județul Maramureș este în scădere, în 2021 fiind înregistrați de 4 ori mai puți șomeri comparative cu anul 2010 - Valoarea producției agricole este în creștere în anul 2020 - Reducerea suprafețelor cultivate pe care sau administrat îngrășăminte chimice și pesticide - Efectivele de animale depășesc media națională și regională la caprine - Numărul tractoarelor și a utilajelor din agricultură este în creștere, numărul tractoarelor existente în 2020 este de aproape 7 ori mai mare decât valoarea raportată în 1990, si în creștere față de numărul de tractoare existente în Maramureș în anii 2000 și 2010	- PIB /locuitor din anul 2019 plasează județul Maramureș pe locul 5 în regiune - Terenurile agricole sunt supuse unui fenomen complex de degradare naturală și antropică - Județul Maramureș obține a 5-a productivitate din regiune, având productivitate mică comparativ cu celalalte județe din regiune - Populația activă a județului Maramureș a scăzut cu 23% în perioada 1990-2020 - Se remarcă un număr mai ridicat al șomerilor în localitățile: Baia Mare (664 șomeri), Ulmeni (441 șomeri), Borșa (277 șomeri), Sighetul Marmăției (183 șomeri). Poienile de sub Munte (157 șomeri). - Nivelul salarial pe ramurile economiei este mai redus în județul Maramureș comparativ cu salariile raportate la nivel regional și național - Datorită reliefului preponderant montan si a suprafețelor neagricole ocupate de păduri, suprafețele arabile care pot fi cultivate au suprafețe foarte mici, rezultând ponderi reduse la nivel regional. - Forță de muncă din sectorul agricol este în cea mai mare parte îmbătrânită, - Suprafețele de terenuri agricole urmează o tendință descendentă (- 5.607 ha), în timp ce suprafețele neagricole urmează o tendință ascendentă - Producțiile medii obținute în județul Maramureș sunt reduse comparativ cu județele învecinate din regiune - Livezile sunt îmbătrânite și sunt afectate de secetă și dăunători - Un număr mic de ferme de tip industrial - Există puține lanțuri integrate de furnizare a produselor agroalimentare - În perioada 1990-2010 se constată o ușoară scădere a a suprafeței fondului forestier total din județ - Suprafețele pe care s-au facut regenerari în ultimii ani ale suprafețelor de pădure sunt relativ mici față de suprafețele de pe care a fost exploatat lemn

- În județul Maramureș se obține în anul 2020 cea mai mare producție de mere, pere, cireșe și nuci din Regiunea Nord-Vest.

- Unele dintre cele mai extinse suprafețe din țară ocupate cu pășuni, fânețe și livezi

- La nivelul județului Maramureș există 19 unități de depozitare a produselor agricole, cu o capacitate totală de 23.297 tone, dintre care 11.380 tone în silozuri și 12.027 tone în magazine.

- În anul 2020, suprafața fondului forestier din județul Maramureș este de 260 mii hectare- cea mai întinsă suprafață în regiune, reprezentând 25,7% din suprafața totală a fondului forestier al regiunii.

- În județul Maramureș în anul 2020 s-a recoltat un volum de 628,3 mii mc, reprezentând 25,5% din totalul volumului de lemn recoltat în Regiunea Nord-Vest. Din punct de vedere al volumului de lemn recoltat, județul Maramureș se plasează pe primul loc în regiune.

- În sectorul Exploatare forestieră activează 159 agenți economici, raportând în anul 2020 cifră de afaceri cumulată în valoare de 126,5 milioane lei (28,8 mil eur), având 607 angajați

- Conform Registrului Național al cooperativelor Agricole, în anul 2020 la nivelul județului Maramureș funcționau 45 cooperative agricole

- Județul Maramureș ocupă locul II la nivel național (după Brașov) la numărul de produse tradiționale atestate (56), acestea fiind un adevărat brand gastronomic al județului

- Prezența unor importante resurse de materii prime diverse, în speță lemn, minereuri neferoase și auroargintifere, sare, materiale de construcții, o forță de muncă calificată

-Populația ocupată civilă din sectorul industrial al județului Maramureș este de 57,3 mii persoane în anul 2020, reprezentând 29,35% din populația ocupată în economia județului.

- Analizând structura salariaților din activități ale industriei județului Maramureș, se constată că în anul 2020 erau 39.497 salariați, numărul lor fiind în creștere cu 23,4% față de anul 2010.

-Sectorul industrial din județul Maramureș este dezvoltat, puternic și foarte diversificat. Întălnim domenii diverse cum ar fi industria IT,electronica, și de subansamble electrice, metalurgică, chimică, mase plastice, materiale de

- Sectorul piscicol este slab dezvoltat la nivelul județului Maramureș existând doar 10 agenți economici în acest sector

- La nivelul județului Maramureș producția de energie electrică medie estimată pentru anul 2018 a fost de 113 GWh, în condițiile unui consum mediu estimate de 1.568 GWh, rezultând un deficit de 1.454 GWh.

- Dispariția sau restructurarea masivă a unor ramuri industriale tradiționale (de ex. industria extractivă, industria metalurgică, cea a construcțiilor de mașini, materialelor de construcții, textilă etc.)

- Unitățile industriale realizează, în general, produse cu valoare adăugată redusă, bazate pe utilizarea extensivă a resurselor naturale și umane

- Sectorul IT&C are o pondere redusă în PIB în primul rând ca urmare a fenomenului de "brain-drain"

- Spiritul antreprenorial al locuitorilor județului se situează sub media națională și regională, mai ales în mediul rural

- Existența zonelor defavorizate montane și miniere

- Numărul redus de start-up-uri și spin-off-uri inovative și lipsa acceleratoarelor de afaceri dezvoltate în parteneriat cu mediul universitar

- Deficitul de forță de muncă calificată în anumite ramuri industriale

- Reducerea puternică a activității de cercetare în domeniul mineritului, metalurgiei neferoase, pomiculturii sau zootehniei

- Lipsa clusterelor la nivelul județului

- Volum redus de investiții comparativ cu alt județe din regiune

- Cele mai multe exporturi înglobează puțină valoare adăugată

- Activități din domeniul serviciilor care înregistrează scăderea numărului salariaților, în perioada 2010-2020, sunt : servicii în intermedieri financiare și asigurări (- 18%) ; servicii în învățământ (-11%), administrație publică (-6%).

- Structurile de cazare de tip hotel, care oferă servicii de cazare premium, sunt relativ puține raportandu-ne la celelalte tipuri de structuri primare turistică

- Nivelul foarte scăzut de salarizare al lucrătorilor - turismul are o contribuție redusă la economia locală

construcții, industria alimentară, industria textilă, componente auto, sticlăriei, a mobilei, a prelucrării lemnului.

- Numărul salariaților din sectorul construcțiilor a crescut în anul 2020 față de anul 2010 cu 26,69% reprezentând o creștere cu 1.800 salariați față de anul 2010

- Numărul locuințelor existente în județul Maramureș a crescut în perioada 2000-2020 datorită numărului de locuințe noi finalizate în fiecare an. În anul 2020 numărul locuințelor existente în Maramureș a fost de 208.045, cu 25.583 locuințe mai mult decât în anul 2001, reprezentând o creștere de 14%.

- Numărul salariaților din sectorul comercial a crescut cu 16,8% în anul 2020 față de anul 2008.

- Primele 10 subramuri din sectorul comercial au obținut în anul 2020 cifră de afaceri cumulată în valoare de 3,24 mld lei, reprezentând 16,9% din cifra de afaceri totală raportată la nivelul județului Maramureș.

- În toată perioada 2008-2020 se înregistrează o tendință de creștere a populației ocupate în activități de servicii, în anul 2020 fiind cu 18% mai multe persoane ocupate în sectorul serviciilor față de anul 2008, reprezentând o creștere de aprox. 7.800 persoane ocupate

- Creșterea volumului de activitate în industria prelucrătoare și în servicii

- Infrastructura turistică a județului Maramureș este bine dezvoltată. În anul 2021 sunt înregistrate 298 unități de primire turistică: 34 hoteluri, 5 hosteluri, 6 moteluri, 3 vile turistice, 5 cabane, 70 pensiuni turistice, 26- 4 pensiuni agroturistice. În anul 2021 la nivelul județului Maramureș funcționau cu 201 mai multe unități turistice față de anul 2010, reprezentând o creștere de 105%.

- La nivelul anului 2021 județul Maramureș are o capacitate de 8.816 locuri-zile cu 102% mai mare comparativ cu anul 2010. Comparând numărul locurilor de cazare din Maramureș cu numărul locuri de cazare la nivel regional, județul Maramureș are 20% locuri cazare din totalul regiunii, fiind pe locul al treilea după județele Cluj și Bihor.

OPORTUNITĂȚI

- Potențial și interes ridicat pentru agricultură ecologică/bio

AMENINȚĂRI

- Concurența produselor agroalimentare din import, puternic subvenționate

- Regim atractiv de subvenționare pentru creșterea animalelor (caprine, ovine, albine) - Subvenții agricole pentru zonele montane defavorizate și pentru cele defavorizate de condiții naturale specific - Utilizarea fondurilor europene și guvernamentale destinate agriculturii și dezvoltării turismului și mediului rural - Diversificarea veniturilor populației în zonele rurale prin dezvoltarea activităților nonagricole - Promovarea turistică a zonelor rurale (tradiții) - Interes ridicat pentru agroturism - Potențial ridicat și interes de formare a unor clustere inovative (prelucrarea lemnului și mobilă, echipamente și componente electrice, industria ușoară, industria alimentară și a băuturilor, construcții metalice și prelucrări mecanice) - Se dorește înființarea a patru parcuri industriale pe raza județului Maramureș, și anume Baia Sprie, Groși, Fărcașa și Șomcuta Mare. La nivelul municipiului Baia Mare se vor dezvolta doua parcuri industriale. - Implementarea unor măsuri de promovare a investițiilor și de suport pentru afaceri	- Schimbarea condițiilor climatice – perioade lungi de secetă, daunătorii, pot compromite culturile agricole - Degradarea peisajului natural datorită defrișărilor - Creșterea prețurilor la utilități și combustibil conduce în mod direct la creșterea costurilor de producție, creșterea costurilor de transport și distribuție, costuri resimțite de consumatorul final - Conflictul dintre Federația Rusă și Ucraina din imediată vecinătate a județului Maramureș reprezintă o amenințare pentru agenții economici și populația din Maramureș, turiștii ar putea evita excursiile în imediata vecinătate a zonei de conflict - Legislația fiscală aflată în continua schimbare, nivelurile mari de taxare a veniturilor și la nivel salarial pot determina agenții economici să închidă afacerile, de asemenea pot descuraja noi investitori să-și deschidă noi afaceri - Serviciile turistice nu sunt suficient de dezvoltate - Pandemia de SARS-Cov2 a avut efecte negative în sectoarele industrial, servicii, turism - Lipsa obligației de amenajament silvic duce la riscul de defrișări ilegale - Depopularea continuă a zonelor rurale, migrarea forței de muncă, îmbătrânirea populației conduce la dezechilibre pe piața muncii
--	--

4.4.2. Documente strategice naționale, regionale, județene și locale relevante pentru strategia de dezvoltare a sectoarelor economice

Cadrul strategic de referință pentru dezvoltarea economiei și antreprenoriatului în județul Maramureș

Integrarea domeniului în sistemul documentelor strategice de nivel internațional, național, regional, județean și local

Dezvoltarea economiei și antreprenoriatului reprezintă una dintre componentele fundamentale ale procesului de planificare teritorială și dezvoltare durabilă a județului Maramureș. În contextul transformărilor economice generate de globalizare, digitalizare, tranziția verde, schimbările climatice și noile modele de competitivitate economică, strategiile teritoriale nu mai pot fi formulate izolat, ci trebuie să se integreze într-un sistem multiscalar de politici și documente programatice elaborate la nivel internațional, european, național, regional, județean și local.

Analiza documentelor strategice relevante evidențiază existența unei convergențe puternice între obiectivele formulate la diferitele niveluri de guvernare și direcțiile de dezvoltare propuse pentru județul Maramureș. În ansamblu, aceste documente promovează tranziția către o economie bazată pe inovare, digitalizare și cunoaștere, dezvoltarea bioeconomiei și a economiei circulare, valorificarea inteligentă a resurselor locale, stimularea antreprenoriatului și creșterea competitivității economice prin investiții în infrastructuri, capital uman și tehnologii avansate.

Prin urmare, obiectivele strategice formulate pentru domeniul „Economie și antreprenoriat” – dezvoltarea sectorului primar, consolidarea sectorului secundar, dezvoltarea sectorului terțiar și stimularea antreprenoriatului și inovării – sunt rezultatul integrării și adaptării la nivel județean a orientărilor formulate în documentele strategice superioare.

4.4.2.1. Referințe strategice internaționale și europene

Documentele strategice de nivel internațional și european reprezintă fundamentul conceptual al tuturor politicilor publice contemporane privind dezvoltarea economică și teritorială. Acestea stabilesc marile direcții de transformare a economiilor și societăților și definesc cadrul în care statele membre și regiunile își formulează propriile politici de dezvoltare.

Cel mai important document de referință este **Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă a Organizației Națiunilor Unite**, adoptată în anul 2015. Prin cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD), Agenda 2030 promovează o abordare integrată a dezvoltării, în care creșterea economică trebuie să fie compatibilă cu protecția mediului și cu reducerea inegalităților sociale și teritoriale.

Pentru domeniul economic al județului Maramureș, o relevanță deosebită o au obiectivele referitoare la promovarea muncii decente și a creșterii economice sustenabile (ODD 8), dezvoltarea infrastructurilor și inovării (ODD 9), construirea unor comunități durabile și reziliante (ODD 11), promovarea consumului și producției responsabile (ODD 12) și combaterea efectelor schimbărilor climatice (ODD 13). Aceste direcții se regăsesc în toate cele patru obiective strategice ale

domeniului economic, de la modernizarea agriculturii și valorificarea resurselor naturale până la dezvoltarea industriilor competitive și stimularea antreprenoriatului inovativ.

În completarea Agendei 2030, **Pactul Verde European (European Green Deal)** reprezintă documentul strategic european care va influența cel mai puternic dezvoltarea economică a regiunilor europene în următoarele decenii. Pactul Verde urmărește transformarea Uniunii Europene într-o economie neutră climatic până în anul 2050 și promovează dezvoltarea economiei circulare, eficiența energetică, utilizarea resurselor regenerabile și reducerea emisiilor de carbon.

Pentru județul Maramureș, acest document este deosebit de relevant deoarece oferă oportunități importante pentru dezvoltarea bioeconomiei, valorificarea resurselor forestiere și agricole, dezvoltarea energiilor regenerabile și reconversia fostelor zone industriale și miniere. În același timp, Pactul Verde stimulează dezvoltarea unor noi sectoare economice bazate pe tehnologii curate, inovare și economie verde, care pot deveni motoare ale dezvoltării economice județene.

Un alt reper major este reprezentat de **Politica de Coeziune a Uniunii Europene 2021–2027**, care stabilește cadrul financiar și strategic al investițiilor europene. Cele cinci obiective de politică – o Europă mai inteligentă, mai verde, mai conectată, mai socială și mai apropiată de cetățeni – fundamentează practic toate programele de finanțare disponibile pentru dezvoltarea economică și teritorială.

În acest context, investițiile propuse în cadrul strategiei economice a județului Maramureș privind dezvoltarea infrastructurilor productive, digitalizarea IMM-urilor, dezvoltarea serviciilor și consolidarea ecosistemului antreprenorial sunt direct corelate cu prioritățile Politicii de Coeziune și cu oportunitățile de finanțare asociate acesteia.

4.4.2.2. Referințe strategice naționale

La nivel național, dezvoltarea economiei și antreprenoriatului este fundamentată de un ansamblu complex de documente strategice care adaptează orientările europene la specificul României și stabilesc direcțiile de dezvoltare pentru următoarele decenii.

Principalul document de referință este **Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030**, care urmărește transformarea economiei românești într-o economie competitivă, inovatoare și sustenabilă. Strategia promovează dezvoltarea antreprenoriatului, digitalizarea activităților economice, dezvoltarea economiei verzi și valorificarea patrimoniului natural și cultural ca resursă economică.

Documentul pune un accent deosebit pe dezvoltarea IMM-urilor și pe creșterea competitivității economice prin inovare și tehnologizare, direcții care se regăsesc în mod direct în obiectivele strategice formulate pentru Maramureș. Totodată, strategia promovează dezvoltarea capitalului uman și adaptarea competențelor profesionale la cerințele economiei bazate pe cunoaștere.

Un rol important îl are și **Planul de Amenajare a Teritoriului Național**, care oferă cadrul teritorial de referință pentru dezvoltarea economică și identifică resursele și potențialul de dezvoltare al diferitelor teritorii ale României. Pentru județul Maramureș, documentul evidențiază importanța resurselor naturale, a patrimoniului cultural și a poziției geografice în dezvoltarea unor activități economice competitive.

De asemenea, **Strategia Națională pentru Competitivitate** promovează dezvoltarea sectoarelor economice cu valoare adăugată ridicată, digitalizarea economiei și dezvoltarea ecosistemelor antreprenoriale. Documentul reprezintă unul dintre principalele fundamente pentru obiectivele privind consolidarea sectorului secundar și dezvoltarea antreprenoriatului și inovării.

Complementar, **Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă** susține dezvoltarea centrelor de inovare, a transferului tehnologic și a colaborării dintre mediul universitar și mediul economic. În contextul Maramureșului, aceste direcții sunt esențiale pentru dezvoltarea incubatoarelor de afaceri, a structurilor suport pentru IMM-uri și a noilor sectoare economice bazate pe tehnologie și inovare.

În domeniul serviciilor și turismului, documente precum **Strategia Națională pentru Dezvoltarea Turismului**, **Strategia Națională pentru Ecoturism** și **Planul de Acțiune pentru Valorificarea Patrimoniului Cultural în vederea Sporirii Competitivității Turismului** oferă repere importante pentru valorificarea patrimoniului natural și cultural ca factor de dezvoltare economică și pentru consolidarea economiei serviciilor.

4.4.2.3. Referințe strategice regionale

La nivel regional, principalul document de referință este **Planul de Dezvoltare Regională Nord-Vest 2021–2027**, care stabilește direcțiile de dezvoltare ale regiunii și poziționează economia ca principal motor al competitivității teritoriale.

Planul de Dezvoltare Regională evidențiază necesitatea reducerii disparităților teritoriale și a consolidării rolului polilor urbani regionali și județeni în dezvoltarea economică. În cadrul regiunii Nord-Vest, județul Maramureș este identificat ca un teritoriu cu resurse naturale și culturale importante, dar care necesită investiții suplimentare pentru creșterea competitivității economice și reducerea decalajelor față de alte județe ale regiunii.

Documentul promovează dezvoltarea ecosistemelor antreprenoriale, digitalizarea economiei, inovarea, dezvoltarea capitalului uman și susținerea IMM-urilor. În același timp, pune accent pe dezvoltarea economiei rurale și pe valorificarea resurselor locale prin lanțuri valorice integrate și activități cu valoare adăugată ridicată.

Un rol deosebit îl are și **Strategia Regională de Specializare Inteligentă (RIS3 Nord-Vest)**, care identifică domeniile economice prioritare pentru regiune: bioeconomia, industriile manufacturiere avansate, tehnologiile digitale, energiile regenerabile, sănătatea și industriile creative.

Aceste domenii sunt relevante pentru toate cele patru obiective strategice ale județului Maramureș. Bioeconomia fundamentează dezvoltarea sectorului primar, industriile avansate susțin dezvoltarea sectorului secundar, iar tehnologiile digitale și industriile creative contribuie la dezvoltarea serviciilor și antreprenoriatului.

Tot la nivel regional, strategiile privind mobilitatea, orașele inteligente și turismul susțin dezvoltarea serviciilor moderne, digitalizarea administrației și consolidarea polilor urbani ai județului, în special Baia Mare, Sighetu Marmației, Borșa și Vișeu de Sus.

4.4.2.4. Referințe strategice județene

La nivel județean, principalul document de referință este **Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Maramureș 2021–2027**, care reprezintă baza conceptuală a întregului proces de planificare strategică.

Strategia identifică trei mari procese de transformare care vor influența dezvoltarea județului în următoarele decenii: tranziția către bioeconomie și economie verde, creșterea calității vieții și valorificarea patrimoniului natural și cultural ca factor de dezvoltare economică.

Documentul evidențiază faptul că economia județului trebuie să răspundă simultan provocărilor generate de digitalizare, schimbările climatice, transformările pieței muncii și competiția pentru investiții și resurse umane. În acest context, reziliența economică devine unul dintre principalele obiective ale dezvoltării teritoriale.

De asemenea, **Planificarea Strategică Investițională a Județului Maramureș** identifică principalele proiecte și direcții investiționale privind infrastructurile economice, energia, digitalizarea, turismul și serviciile publice. Acest document reprezintă fundamentul operațional al multor proiecte prioritare propuse în cadrul strategiei economice.

O contribuție importantă o are și **PATJ Maramureș 2009**, care oferă continuitate strategică și permite evaluarea gradului de implementare a obiectivelor anterioare. Analiza documentului relevă faptul că numeroase priorități formulate în urmă cu peste un deceniu rămân actuale: dezvoltarea agriculturii și zootehniei, valorificarea resurselor forestiere, dezvoltarea industriilor locale, promovarea energiilor regenerabile, susținerea turismului și consolidarea antreprenoriatului.

În plus, strategiile sectoriale județene privind turismul, cultura, inovarea și dezvoltarea socială completează și particularizează obiectivele economice, oferind o abordare integrată a dezvoltării teritoriale.

4.4.2.5. Referințe strategice locale

La nivel local, strategiile de dezvoltare ale municipiilor, orașelor și comunelor oferă informații esențiale privind nevoile, oportunitățile și proiectele specifice fiecărui teritoriu.

Strategiile municipiilor **Baia Mare** și **Sighetu Marmăției** evidențiază rolul economiei creative, al serviciilor avansate, al regenerării urbane și al dezvoltării antreprenoriatului ca factori principali ai competitivității locale. Aceste documente susțin consolidarea funcțiilor economice ale celor două centre urbane majore și dezvoltarea unor ecosisteme locale bazate pe inovare și servicii cu valoare adăugată ridicată.

Strategiile orașelor **Borșa**, **Vișeu de Sus**, **Târgu Lăpuș**, **Seini**, **Cavnic**, **Tăuții-Măgherauș**, **Șomcuta Mare** și **Ulmeni** evidențiază oportunități importante pentru dezvoltarea economiei locale prin valorificarea resurselor naturale, dezvoltarea turismului, atragerea investițiilor și susținerea IMM-urilor.

În mediul rural, un rol esențial îl au strategiile Grupurilor de Acțiune Locală, precum **GAL Valea Izei-Moisei**, **GAL Mara-Gutâi**, **GAL Mara-Natur** și structurile similare din Țara Codrului și Țara Chioarului. Aceste documente promovează modernizarea agriculturii, procesarea produselor locale, dezvoltarea economiei rurale și valorificarea patrimoniului natural și cultural.

Analiza cumulată a documentelor locale evidențiază faptul că, indiferent de specificul fiecărei microregiuni, există câteva direcții comune de dezvoltare: stimularea antreprenoriatului local, dezvoltarea activităților economice cu valoare adăugată ridicată, valorificarea resurselor locale, dezvoltarea serviciilor și creșterea atractivității investiționale a teritoriului.

Prin urmare, strategiile locale oferă fundamentarea teritorială concretă pentru măsurile și proiectele propuse la nivel județean și permit adaptarea intervențiilor la specificul celor patru mari teritorii istorice ale județului: **Țara Maramureșului**, **Țara Lăpușului**, **Țara Chioarului** și **Ținutul Codrului**.

Concluzie

Ansamblul documentelor strategice analizate evidențiază existența unui cadru coerent și convergent de dezvoltare economică, în care competitivitatea, inovarea, digitalizarea, sustenabilitatea și valorificarea resurselor locale reprezintă direcțiile dominante de evoluție. Strategia economică a județului Maramureș transpune aceste orientări în obiective și intervenții adaptate specificului teritorial, urmărind consolidarea sectorului primar, modernizarea sectorului secundar, dezvoltarea serviciilor și stimularea antreprenoriatului, astfel încât economia județului să devină mai competitivă, mai rezilientă și mai capabilă să genereze prosperitate pentru comunitățile locale.

4.4.3. Viziunea strategică sectorială

Maramureș 2035 – un județ competitiv, inovator și rezilient, în care economia locală valorifică inteligent resursele naturale, umane și culturale, dezvoltă lanțuri valorice integrate și generează oportunități economice diversificate pentru toate teritoriile județului. Sectorul primar modernizat, industria competitivă, serviciile performante și ecosistemul antreprenorial inovativ contribuie complementar la creșterea bunăstării populației, reducerea disparităților teritoriale și consolidarea poziției Maramureșului ca pol economic regional.

Dezvoltarea economică a județului se bazează, în primul rând, pe modernizarea și eficientizarea sectorului primar, prin transformarea agriculturii, zootehniei, silviculturii și pisciculturii în activități economice competitive și orientate spre piață. Valorificarea superioară a terenurilor agricole, dezvoltarea fermelor performante, asocierea producătorilor, extinderea capacităților de procesare și crearea unor lanțuri agroalimentare integrate permit creșterea valorii adăugate a producției locale și consolidarea economiei rurale. În paralel, exploatarea durabilă a fondului forestier și dezvoltarea activităților piscicole contribuie la diversificarea economiei locale și la utilizarea responsabilă a resurselor naturale. Această direcție strategică corespunde Obiectivului Strategic 1 – Dezvoltarea competitivă a sectorului primar.

În același timp, economia județului își consolidează baza productivă prin modernizarea și diversificarea sectorului secundar, bazată pe atragerea investițiilor, dezvoltarea infrastructurilor industriale și valorificarea resurselor locale. Centrele urbane ale județului devin poli de dezvoltare industrială și tehnologică, susținuți de parcuri industriale moderne, platforme economice reconvertite și clustere specializate. Industriile tradiționale sunt completate de sectoare cu valoare adăugată ridicată, precum industriile creative, tehnologiile digitale, producția de echipamente, industria alimentară avansată și energiile regenerabile. Reconversia fostelor zone industriale și miniere și dezvoltarea economiei verzi contribuie la creșterea competitivității și sustenabilității economice a județului. Această direcție este reflectată în Obiectivul Strategic 2 – Consolidarea sectorului secundar prin dezvoltarea industriilor competitive și atragerea investițiilor productive.

Dezvoltarea economică a Maramureșului este susținută și de extinderea și modernizarea sectorului terțiar, prin creșterea calității și accesibilității serviciilor comerciale, educaționale, medicale, financiare și profesionale. Rețeaua de servicii se dezvoltă echilibrat la nivelul întregului județ, contribuind la reducerea disparităților dintre mediul urban și cel rural și la creșterea calității vieții populației. Totodată, serviciile specializate devin un factor important de competitivitate economică, susținând dezvoltarea mediului de afaceri și atragerea investițiilor. Dezvoltarea infrastructurii educaționale și medicale, creșterea gradului de calificare a forței de muncă și extinderea serviciilor profesionale și comerciale reprezintă componente esențiale ale Obiectivului Strategic 3 – Dezvoltarea unui sector terțiar performant, accesibil și inovator.

Pe termen lung, unul dintre principalii factori ai competitivității economice va fi reprezentat de dezvoltarea ecosistemului antreprenorial și a sectorului IMM, capabil să genereze inovare, locuri de muncă și adaptare la transformările economice și tehnologice. Maramureșul urmărește consolidarea unei culturi antreprenoriale moderne, bazate pe creativitate, digitalizare, inovare și colaborare între mediul economic, universitar și administrația publică. Incubatoarele de afaceri, centrele de inovare, programele de recalificare și dezvoltare a competențelor antreprenoriale, precum și sprijinirea start-up-urilor și IMM-urilor locale vor contribui la diversificarea economiei și la creșterea rezilienței comunităților locale. Această direcție strategică este reflectată de Obiectivul Strategic 4 – Dezvoltarea ecosistemului antreprenorial și consolidarea sectorului IMM ca motor al inovării și competitivității economice.

Prin convergența celor patru direcții strategice – modernizarea sectorului primar, consolidarea sectorului secundar, dezvoltarea serviciilor și stimularea antreprenoriatului – Maramureșul devine un teritoriu economic competitiv, capabil să valorifice resursele locale, să atragă investiții, să creeze locuri de muncă de calitate și să ofere condiții favorabile pentru dezvoltarea comunităților urbane și rurale într-un context european caracterizat de inovare, digitalizare și sustenabilitate.

4.4.4. Obiective strategice, obiective operaționale și măsuri

Maramureș 2035 – un județ competitiv, inovator și rezilient, în care economia locală valorifică inteligent resursele agricole, forestiere, industriale, turistice și umane, dezvoltă lanțuri valorice integrate și generează oportunități economice diversificate pentru toate comunitățile urbane și rurale. Sectorul primar modernizat, industria competitivă, serviciile performante și mediul antreprenorial inovativ contribuie complementar la creșterea prosperității, reducerea disparităților teritoriale și consolidarea poziției județului în economia regională și națională.

Sectorul primar

Diagnostic general și tendințe de dezvoltare

Sectorul primar reprezintă unul dintre domeniile economice tradiționale ale județului Maramureș, concentrând peste un sfert din populația ocupată a județului. Suprafața agricolă reprezintă aproximativ 48,5% din teritoriul județului, iar producția agricolă este susținută atât de sectorul vegetal, cât și de sectorul zootehnic. Cu toate acestea, productivitatea agricolă și zootehnică rămâne inferioară multor județe din Regiunea Nord-Vest, fiind influențată de fragmentarea exploatațiilor, gradul redus de asociere a producătorilor și capacitățile insuficiente de procesare și valorificare locală.

În ultimii ani s-au înregistrat evoluții pozitive privind gradul de mecanizare a agriculturii și dezvoltarea unor sectoare specializate, în special pomicultura, unde județul ocupă poziții importante la nivel regional pentru producția de mere, pere, cireșe și nuci. De asemenea, sectorul zootehnic dispune de un potențial important, în special în zona montană și colinară, iar sectorul piscicol beneficiază de existența a numeroase amenajări piscicole și resurse hidrografice favorabile.

Fondul forestier reprezintă una dintre principalele resurse economice ale județului, acoperind peste 41% din suprafața totală. Totuși, exploatarea intensivă din anumite zone, fenomenul tăierilor ilegale și insuficiența măsurilor de regenerare forestieră generează presiuni asupra mediului și impun dezvoltarea unor modele sustenabile de valorificare a resurselor forestiere.

În acest context, dezvoltarea sectorului primar trebuie orientată spre creșterea valorii adăugate, procesarea locală a resurselor, asocierea producătorilor și integrarea activităților agricole, silvice și piscicole în lanțuri economice moderne și competitive.

Tendințe de dezvoltare

- creșterea suprafețelor agricole productive și reducerea terenurilor abandonate;
- dezvoltarea fermelor performante și a agriculturii ecologice;
- extinderea infrastructurilor de colectare, depozitare și procesare;
- dezvoltarea lanțurilor agroalimentare locale;
- valorificarea superioară a produselor forestiere și piscicole;

- regenerarea fondului forestier și promovarea exploatării durabile;
- integrarea agriculturii și zootehniei în activități turistice și de economie locală.

Sectorul primar reprezintă una dintre componentele economice fundamentale ale județului Maramureș, beneficiind de resurse agricole, forestiere și piscicole importante. Dezvoltarea acestuia urmărește transformarea activităților agricole și zootehnice din activități preponderent de subzistență în activități economice competitive, orientate către piață și integrate în lanțuri valorice locale și regionale.

OO1. Creșterea competitivității exploatațiilor agricole și dezvoltarea agriculturii performante

Acest obiectiv urmărește creșterea productivității agricole prin extinderea suprafețelor agricole productive, reducerea terenurilor abandonate și degradate, modernizarea exploatațiilor și creșterea gradului de mecanizare. În paralel, sunt susținute formele asociative, cooperativele agricole și dezvoltarea agriculturii ecologice, capabile să genereze produse cu valoare adăugată ridicată și să consolideze competitivitatea fermelor locale.

OO2. Dezvoltarea lanțurilor de colectare, depozitare și procesare agroalimentară

Dezvoltarea sectorului agricol este condiționată de existența infrastructurilor de colectare, depozitare și procesare. În acest sens, se urmărește înființarea centrelor de colectare și procesare a fructelor, legumelor, cerealelor, cărnii și produselor animaliere, dezvoltarea cooperativelor agricole și consolidarea relațiilor dintre producători și procesatori. Scopul este creșterea valorii adăugate generate local și reducerea exportului de materii prime neprelucrate.

OO3. Modernizarea și eficientizarea sectorului zootehnic

Se urmărește dezvoltarea fermelor zootehnice performante, modernizarea exploatațiilor existente, creșterea efectivelor și îmbunătățirea productivității. O atenție deosebită este acordată produselor montane și tradiționale, precum și dezvoltării infrastructurilor de colectare și procesare a laptelui și produselor animale.

OO4. Valorificarea durabilă a fondului forestier și dezvoltarea economiei forestiere

Fondul forestier reprezintă una dintre cele mai importante resurse economice ale județului. Dezvoltarea sectorului forestier urmărește exploatarea durabilă a masei lemnoase, regenerarea suprafețelor exploatate, dezvoltarea unităților locale de prelucrare și valorificarea produselor forestiere nelemnoase, precum fructele de pădure, ciupercile și plantele medicinale.

OO5. Dezvoltarea activităților piscicole și a economiei bazate pe resurse acvatice

Obiectivul vizează modernizarea amenajărilor piscicole existente, dezvoltarea activităților de acvacultură și integrarea producției piscicole în economia locală prin procesare și comercializare. Valorificarea resurselor piscicole din Firiza, Vaser, Țâșla și Repedea contribuie la diversificarea economiei rurale și la crearea de noi oportunități economice.

Sectorul secundar

Sectorul secundar reprezintă unul dintre principalii generatori de valoare adăugată și ocupare în județ. Dezvoltarea acestuia urmărește consolidarea industriilor tradiționale, dezvoltarea unor noi domenii industriale și creșterea atractivității teritoriale pentru investiții.

Diagnostic general și tendințe de dezvoltare

Sectorul industrial reprezintă unul dintre principalii piloni ai economiei județului, fiind dominat de industria prelucrătoare, care concentrează peste 92% din salariații din industrie și generează cea mai mare parte a valorii adăugate industriale. Domeniile cele mai performante sunt industria mobilei, prelucrarea lemnului, fabricarea echipamentelor electrice, industria alimentară și industria textilă.

În ultimele decenii, industria maramureșeană a trecut printr-un amplu proces de restructurare, privatizare și adaptare la cerințele pieței. În același timp, numeroase platforme industriale și miniere și-au redus activitatea sau au fost abandonate, generând suprafețe importante de teren industrial subutilizat în Baia Mare, Sighetu Marmăției, Baia Sprie și Ulmeni.

Județul dispune de resurse minerale importante, însă o parte dintre acestea nu sunt valorificate economic. În plus, lipsa unei rețele dezvoltate de parcuri industriale și tehnologice a redus atractivitatea județului pentru investiții comparativ cu alte județe din regiune.

Pe de altă parte, există oportunități importante pentru dezvoltarea industriilor cu valoare adăugată ridicată, a industriilor creative, a sectorului energetic și a activităților de construcții, susținute de infrastructuri moderne și de procese de inovare și digitalizare.

Tendințe de dezvoltare

- dezvoltarea parcurilor industriale și a zonelor economice specializate;
- reconversia platformelor industriale și miniere abandonate;
- atragerea investițiilor productive și diversificarea activităților industriale;
- susținerea sectoarelor industriale deficitare;
- dezvoltarea industriilor creative și a tehnologiilor avansate;
- extinderea capacităților de producție a energiei regenerabile;
- creșterea rolului serviciilor suport pentru industrie și construcții.

OO6. Dezvoltarea infrastructurilor industriale și a parcurilor economice

Se urmărește dezvoltarea unei rețele județene de parcuri industriale și tehnologice, extinderea zonelor economice existente și atragerea investițiilor productive. Parcurile industriale propuse la Baia Mare, Baia Sprie, Groși, Fărcașa și Șomcuta Mare devin principalele motoare de dezvoltare economică și creare de locuri de muncă.

007. Modernizarea și diversificarea structurii industriale

Obiectivul urmărește consolidarea industriilor performante ale județului – industria mobilei, prelucrarea lemnului, industria alimentară, fabricarea echipamentelor electrice și industria textilă – precum și dezvoltarea unor sectoare cu potențial ridicat de creștere, precum IT&C, industriile creative, industria chimică și tehnologiile verzi.

008. Reconversia și regenerarea zonelor industriale și miniere

Numeroase platforme industriale și miniere aflate în declin necesită reconversie și reintegrare în circuitul economic. Prin regenerarea acestor spații și dezvoltarea unor noi funcțiuni productive, logistice și de servicii, se urmărește revitalizarea economică a centrelor urbane afectate de restructurarea industrială.

009. Structurarea sistemului teritorial pe bază de poli de producție și logistici

Sectorul terțiar

Sectorul serviciilor reprezintă unul dintre principalii factori ai dezvoltării economice moderne. În județul Maramureș acesta trebuie consolidat atât prin dezvoltarea serviciilor economice și comerciale, cât și prin extinderea serviciilor educaționale, medicale și turistice în toate teritoriile județului.

Diagnostic general și tendințe de dezvoltare

Sectorul terțiar concentrează aproximativ 38% din totalul salariaților județului și reprezintă un domeniu economic dinamic, dar insuficient valorificat în raport cu potențialul existent. Cele mai importante domenii sunt sănătatea, învățământul, transporturile, serviciile comerciale și turismul.

Distribuția teritorială a serviciilor este însă dezechilibrată, majoritatea activităților performante fiind concentrate în zona municipiului Baia Mare. Multe localități rurale și centre urbane mici dispun de servicii comerciale, financiare, medicale și educaționale insuficient dezvoltate.

Sectorul turistic reprezintă una dintre cele mai importante resurse de dezvoltare ale județului. Numărul structurilor de cazare și al turiștilor a crescut constant, însă persistă deficiențe privind infrastructura turistică, distribuția teritorială a unităților de cazare, nivelul serviciilor și capacitatea de valorificare a patrimoniului natural și cultural. În multe localități cu potențial turistic ridicat lipsesc facilitățile de cazare și infrastructurile de agrement.

De asemenea, există dezechilibre semnificative în ceea ce privește accesul la servicii medicale și educaționale, în special în mediul rural, ceea ce justifică investiții suplimentare în infrastructura socială și de servicii.

Tendențe de dezvoltare

- dezvoltarea serviciilor turistice și creșterea capacității de primire turistică;
- diversificarea formelor de turism și promovarea brandurilor locale;
- extinderea serviciilor comerciale și profesionale în mediul rural;
- dezvoltarea serviciilor educaționale și medicale în localitățile deficitare;
- creșterea nivelului de calificare a resurselor umane;
- digitalizarea serviciilor și a activităților comerciale;
- dezvoltarea activităților de cercetare, inovare și transfer tehnologic.

OO10. Dezvoltarea comerțului și serviciilor comunitare cu rol teritorial

Diversificarea serviciilor; susținerea comerțului local, precum și dezvoltarea piețelor și târgurilor, modernizarea piețelor agroalimentare și susținerea firmelor locale.

OO11. Dezvoltarea capitalului uman și extinderea serviciilor financiar-bancare

Creșterea competitivității economice necesită o forță de muncă bine pregătită și servicii financiare accesibile. În acest sens sunt susținute programele de formare profesională, recalificare și specializare, precum și extinderea serviciilor bancare, de leasing și consultanță financiară în întregul județ.

Antreprenariat și IMM

Mediul antreprenorial reprezintă principalul vector al adaptării economiei la noile cerințe ale pieței și ale tranziției digitale și verzi. Dezvoltarea IMM-urilor și stimularea inovării contribuie la diversificarea economiei și la reducerea vulnerabilităților teritoriale.

Diagnostic general și tendințe de dezvoltare

Mediul de afaceri din județul Maramureș este caracterizat printr-o concentrare ridicată a activităților economice în principalele centre urbane, în special în municipiul Baia Mare, în timp ce numeroase localități rurale și orașe mici au un nivel redus de dezvoltare antreprenorială. IMM-urile reprezintă principalul segment al economiei locale și au un rol esențial în generarea locurilor de muncă și valorificarea resurselor locale.

Documentul evidențiază necesitatea consolidării mediului antreprenorial prin dezvoltarea structurilor suport pentru afaceri, creșterea gradului de inovare și îmbunătățirea nivelului de pregătire a resursei umane. Dezvoltarea economică viitoare depinde de capacitatea județului de a stimula inițiativa privată, de a atrage investiții și de a susține procesele de digitalizare și inovare.

Totodată, dezvoltarea antreprenoriatului în mediul rural este considerată una dintre principalele soluții pentru reducerea disparităților teritoriale și pentru diversificarea activităților economice locale.

Tendențe de dezvoltare

- dezvoltarea structurilor de sprijin pentru IMM-uri și start-up-uri;
- stimularea inovării și a transferului tehnologic;
- dezvoltarea antreprenoriatului rural;
- diversificarea activităților economice locale;
- dezvoltarea competențelor antreprenoriale și digitale;
- consolidarea colaborării dintre mediul economic, administrație și educație;
- creșterea competitivității IMM-urilor prin digitalizare și inovare.

OO12. Dezvoltarea structurilor suport pentru afaceri și inovare

Se urmărește crearea și consolidarea incubatoarelor de afaceri, centrelor de inovare și transfer tehnologic, structurilor de consultanță și mentorat antreprenorial, precum și a mecanismelor de colaborare între mediul economic, administrație și instituțiile de învățământ.

3 Diversificarea activităților economice și consolidarea IMM-urilor locale

Obiectivul vizează stimularea inițiativei private, dezvoltarea activităților economice non-agricole în mediul rural, creșterea competitivității IMM-urilor și valorificarea resurselor locale prin afaceri inovatoare și sustenabile.

OO14. Dezvoltarea competențelor antreprenoriale și adaptarea forței de muncă la noile cerințe economice

Se urmărește dezvoltarea culturii antreprenoriale, creșterea competențelor digitale și manageriale, susținerea start-up-urilor și adaptarea resursei umane la noile cerințe ale economiei bazate pe cunoaștere, inovare și tehnologie. Prin programe de formare, mentorat și sprijin financiar se urmărește crearea unei noi generații de antreprenori capabili să contribuie la dezvoltarea economică a județului.

Sinteză - Prin implementarea celor patru obiective strategice – **dezvoltarea sectorului primar, consolidarea sectorului secundar, modernizarea sectorului terțiar și stimularea antreprenoriatului și inovării** – județul Maramureș își propune să construiască o economie diversificată, competitivă și rezilientă, capabilă să valorifice resursele locale, să genereze locuri de muncă de calitate și să contribuie la creșterea nivelului de trai al populației și la consolidarea coeziunii teritoriale.

UNIVERSITATEA BABES-BOLYAI
BABES-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABES-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABES-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Servicii actualizare documente strategice suport –
PATJ județ Maramureș

DOMENIUL 4 – ACTIVITĂȚILE ECONOMICE ȘI COMPETITIVITATEA - Tabel de sinteză strategică

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsură prefigurată	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
OS4. Dezvoltarea unei economii județene competitive, inovatoare și reziliente, bazată pe valorificarea durabilă a resurselor locale, modernizarea și diversificarea activităților economice din sectoarele primar, secundar și terțiar, precum și pe consolidarea antreprenoriatului și a mediului de afaceri, în vederea creșterii prosperității și atractivității teritoriale a județului Maramureș.	OO4.1. Creșterea competitivității exploatațiilor agricole și dezvoltarea agriculturii performante	Creșterea suprafețelor agricole productive; reducerea terenurilor abandonate; dezvoltarea fermelor comerciale; susținerea agriculturii ecologice; modernizarea tehnologică a exploatațiilor agricole	Centre de consultanță agricolă; programe de mecanizare; dezvoltarea fermelor performante; digitalizarea activităților agricole	Vișeu de Sus, Târgu Lăpuș, Ulmeni, Baia Mare, Sarasău, Sighetu Marmăției, Bocicoiu Mare, Rona de Jos, Rona de Sus, Ardușat, Recea, Groși, Lăpuș, Moisei, Bogdan Vodă, Leordina, Ruscova, Rozavlea, Șieu, Strâmtura, Bârsana, Petrova, Oncești, Călinești, Seini, Satulung, Mireșu Mare, Săcălășeni.
	OO4.2. Dezvoltarea lanțurilor de colectare, depozitare și procesare agroalimentară	Dezvoltarea infrastructurilor de colectare și depozitare; creșterea valorii adăugate locale; dezvoltarea cooperativelor agricole; integrarea producției cu procesarea	Centre de colectare produse agricole; unități de procesare fructe, fructe de pădure, carne, legume și cereale; mori și unități de panificație; centre de valorificare produse locale	Toate UAT-urile rurale; prioritar: Baia Mare, Seini, Sighetu Marmăției, Târgu Lăpuș, Vișeu de Sus

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsuri prefigurate	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
	OO4.3. Modernizarea și eficientizarea sectorului zootehnic	Modernizarea fermelor zootehnice; creșterea efectivelor și productivității; dezvoltarea fermelor specializate; susținerea produselor montane și tradiționale	Centre de colectare lapte; ferme specializate; unități de procesare produse animale; programe de ameliorare genetică	Seini, Cicârlău, Sălsig, Gârdani, Coaș, Târgu Lăpuș, Cernești, Căvnic, Săcel, Rona de Sus, Asuaju de Sus, Băsești, Ocoliș, Berchez.
	OO4.4. Valorificarea durabilă a fondului forestier și dezvoltarea economiei forestiere	Exploatarea durabilă a pădurilor; regenerarea fondului forestier; creșterea gradului de procesare a masei lemnoase; valorificarea produselor forestiere nelemnoase	Centre de colectare fructe de pădure și ciuperci; unități de prelucrare a lemnului; programe de împădurire și regenerare forestieră	Borșa, Leordina, Moisei, Poienile de sub Munte, Repedea, Ruscova, Vișeu de Sus și zona Lăpușului
	OO4.5. Dezvoltarea activităților piscicole și a economiei bazate pe resurse acvatice	Modernizarea amenajărilor piscicole; dezvoltarea acvaculturii; integrarea producției piscicole în economia locală	Modernizarea amenajărilor piscicole Firiza; dezvoltarea exploatațiilor piscicole Vaser–Țâșla–Repedea; centre de procesare și comercializare	Baia Mare (Firiza), Vișeu de Sus, Repedea.
	OO4.6. Dezvoltarea infrastructurilor industriale și a parcurilor economice	Dezvoltarea zonelor industriale; atragerea investițiilor productive;	Parcuri industriale Groși, Șomcuta Mare, Baia Sprie, Fărcașa; extinderea	Baia Mare, Baia Sprie, Groși, Fărcașa, Șomcuta Mare, Sighetu Marmăției, Vișeu de

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsuri prefigurate	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
		extinderea suprafețelor pentru activități economice	zonelor industriale existente	Sus, Târgu Lăpuș, Seini, Tăuții Măgherauș.
	OO4.7. Modernizarea și diversificarea structurii industriale a județului	Dezvoltarea industriilor cu valoare adăugată ridicată; susținerea industriilor deficitare; integrarea serviciilor suport în producție	Dezvoltarea industriilor IT&C și tehnologii ambientale la Baia Mare; industria mobilei și a lemnului la Borșa și Sighetu Marmăției; industria textilă la Vișeu de Sus și Sighetu Marmăției; industria alimentară și materiale de construcții	Baia Mare, Sighetu Marmăției, Borșa, Vișeu de Sus, Târgu Lăpuș, Șomcuta Mare.
	OO4.8. Reconversia și regenerarea zonelor industriale și miniere	Reconversia platformelor industriale abandonate; reutilizarea terenurilor industriale; dezvoltarea funcțiunilor economice noi	Reconversia platformelor CPL, Maramureșeana, ASSIG și Consim; regenerarea fostelor situri industriale și miniere	Baia Mare, Baia Sprie, Cavnic, Băiuț.
	OO4.9. Structurarea sistemului teritorial pe bază de poli de producție și logistici	Consolidarea polului economic și logistic Baia Mare – zona Metropolitană; Dezvoltarea polilor economici secundari și a centrelor de echilibru teritorial	Dezvoltare de parcuri tehnologice și logistice și a zonelor industriale existente	Baia Mare, Recea, Tăuții-Măgherauș, Borșa, Sighetu Marmăției, Târgu Lăpuș, Vișeu de Sus

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsură prefigurată	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
	OO4.10. Dezvoltarea comerțului și serviciilor comunitare cu rol teritorial	Diversificarea serviciilor; susținerea comerțului local; dezvoltarea piețelor și târgurilor	Modernizarea piețelor agroalimentare; dezvoltarea târgurilor tradiționale și a oboarelor; susținerea firmelor locale	Baia Mare, Sighetu Marmăției, Seini, Rozavlea, Câmpulung la Tisa, Rona de Sus, Strâmtura, Ruscova.
	OO4.11. Dezvoltarea capitalului uman și a serviciilor specializate	Formarea și calificarea forței de muncă; dezvoltarea centrelor de orientare profesională; recrutarea specialiștilor	Centre de orientare profesională; programe de calificare și recalificare; susținerea învățământului profesional	Baia Mare, Sighetu Marmăției, Baia Sprie, Borșa, Vișeu de Sus, Târgu Lăpuș, Ulmeni, Fărcașa, Petrova, Rozavlea, Cavnic, Seini, Șomcuta Mare.
	OO4.12. Dezvoltarea structurilor suport pentru afaceri și inovare	Crearea infrastructurilor de sprijin pentru afaceri; stimularea inovării și transferului tehnologic	Incubatoare de afaceri; centre de consultanță antreprenorială; rețele de mentorat și inovare	Baia Mare, Borșa, Vișeu de Sus, Sighetu Marmăției.
	OO4.13. Diversificarea activităților economice și stimularea IMM-urilor locale	Dezvoltarea activităților economice non-agricole; sprijinirea întreprinderilor locale; valorificarea resurselor locale	Programe de dezvoltare IMM; granturi pentru afaceri locale; diversificarea activităților economice în mediul rural	Nivel județean, prioritar: Baia Mare, Sighetu Marmăției, Baia Sprie, Borșa, Dumbrăvița, Cavnic, Dragomirești, Săliștea de Sus, Băiuț, Bârsana, Bistra, Botiza, Budești, Coroieni, Giulești, Groși, Ieud, Lăpuș, Leordina, Moisei, Ruscova, Rozavlea, Săcel, Strâmtura, Vadu Izei, Vișeu de Jos.

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsură prefigurată	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
	OO4.14. Dezvoltarea competențelor antreprenoriale și adaptarea forței de muncă la noile cerințe economice	Recalificarea forței de muncă; dezvoltarea competențelor digitale și antreprenoriale; sprijinirea start-up-urilor	Programe de recalificare; centre de competențe antreprenoriale; programe pentru tineri antreprenori; sprijin pentru start-up-uri inovative	Nivel județean, prioritar: Baia Mare, Ulmeni, Borșa, Sighetu Marmăției, Leordina, Poienile de Sub Munte, Repedea, Rozavlea, Săcălășeni, Satulung, Strâmtura, Băiuț, Ariniș.

4.5. TURISM ȘI AGREMENTUL

4.5.1. Analiza SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
Maramureșul este perceput ca brand turistic național și internațional; Elementele de identificare (peisaj rural antropic, sate, clădiri, port popular etc.) sunt ușor de asociat cu destinația Maramureș; Maramureșul deține branduri turistice naționale și internaționale (cele 8 biserici din lemn UNESCO; Cimitirul „Vesel” din Săpânța; casele atribuite ca proprietar Prințului Charles al Marii Britanii); Patrimoniul turistic, natural și antropic, este extrem de bogat și variat; Relief variat ca geneză, aspect și configurație, pornind de la cel vulcanic, continuând cu cel glaciatic și tectonic, și terminând cu cel de tip alpin; Combinație vizuală inedită între relieful deluros și satele Maramureșului, cu un fundal dominat de crestele munților; Existența studiilor universitare superioare axate pe turism la Universitatea Babeș-Bolyai din Sighetu Marmăției, în cadrul Facultății de Geografie, nivel licență și master; Existența unei mari rețele de centre de informare turistică pe teritoriul județului Maramureș; Capacitate de cazare foarte mare în comparație cu anii 2000; Maramureșul deține cea mai mare concentrare de meșteri cioplitori în lemn din România;	Nevalorificarea celor mai potrivite areale pentru domenii schiabile care oferă în mod natural resurse uriașe (altitudini, configurații, pante, expoziții ale versanților și diferențe de nivel ale reliefului; grosimea și durată stratului de zăpadă; durata sezonului de îngheț; bogate resurse de apă și de peisaj); Ofertă de servicii turistice complementare redusă cantitativ și ca nivel de provocare; Inexistența unei rețele de cabane turistice în spațiul montan maramureșean, mai ales în locurile bogate în atracții turistice (munții: Rodnei, Maramureșului; Igriș, Țibleș); Inexistența unui sistem integrat de transport turistic la nivelul Județului Maramureș sau cel puțin la nivelul entităților de tip „țară” (Maramureșului, Lăpușului, Codrului, Chioarului); Incapacitatea de-a menține pe loc, în cadrul Maramureșului, a resursei umane performante; Nivel redus de profesionalism în rândul prestatorilor de servicii turistice; Lipsa inovației în turism.

Manifestarea ruralului profund al Maramureșului în toate laturile vieții (relațiile dintre oameni, modul de trai, modul de a privi viața, valorile umane etc.)	
Oportunități	Amenințări
Stoparea exodului resursei umane performante în turism prin focalizarea pe o strategie inteligentă privind veniturile acestora; Angrenarea tinerilor absolvenți de studii superioare de turism în lansarea de mici companii axate pe servicii cu valoare și inteligență ridicate; Existența programelor de finanțare; Situarea turismului maramureșean în faza de „platou”.	Exodul întregii resurse umane superior calificate; Dezvoltarea turismului de masă și atragerea unor categorii de turiști care nu înțeleg valorile profunde ale Maramureșului; Incapacitatea depășirii fazei de „platou” în care se află turismul Maramureșului, situație asemănătoare întregii României; Diluarea identității destinației Maramureș prin răspândirea elementelor specifice (porți, biserici, case și ornamente din lemn) pe întregul teritoriu al României, și chiar mult în fara granițelor; Declinul brandului turistic Maramureș.

Disfuncționalități și posibile soluții în domeniul turismului

Au fost identificate sistemic 85 de disfuncționalități în sectorul turistic al Județului Maramureș, unele au la bază cauze comune, acestea putând fi grupate în 8 categorii.

Nr. crt.	Disfuncționalități	Clasificarea disfuncționalităților	
		Gradul de complexitate DS/DC	Nivelul impactului DM/DL
1.	Existența unui impas (prag) în ceea ce privește saltul calitativ al turismului în Maramureș spre nivelul următor (rafinarea ofertei turistice) datorită lipsei culoarelor de acces în sistemul turistic a resurselor umane superior calificate și cu performanță ridicată.	DS	DM
2.	Atracțiile turistice de importanță majoră ale Maramureșului nu sunt expuse într-o viziune integratoare care să stimuleze creativitatea și vânzările de produse și servicii turistice	DS	DM
3.	Agențiile de turism touroperatoare care derulează programe turistice în Maramureș nu sunt încă motivate sau obligate să utilizeze și anumite servicii locale. Ca exemplu, în foarte multe destinații de pe glob touroperatorii trebuie să utilizeze ghidajul local.	DS	DM
4.	O bună parte dintre atracțiile turistice nu dispun și de servicii turistice generatoare de venituri.	DC	DL
Turismul rural și agroturism			
5.	Distincția între turism rural și agroturism la nivel de ofertă și derulare este ambiguă și confuză, delimitarea practică fiind foarte dificil de realizat, generând astfel serioase probleme privind calitatea produselor și serviciilor turistice. Aceiași situație se constată și în cazul delimitării dintre turismul rural în adevăratul sens al termenului și turismul derulat în mediul rural, ultimul nefiind în mod obligatoriu axat pe motivație specifică ruralului.	DS	DM
6.	Conținutul ofertelor turistice nu concordă cu realitatea, deoarece producerea în gospodăria sau localitatea în care se află pensiunea agroturistică a unei părți din ingredientele utilizate pentru prepararea meselor este deocamdată dificil de verificat, rezultând serioase nemulțumiri în rândul turiștilor. Acesta este unul dintre motivele inexistenței produselor turistice maramureșene locale în oferta agențiilor de turism din Județul Maramureș.	DS	DM
7.	Există o „falie” majoră între viziunea touroperatorilor, proprietarilor de pensiuni turistice și turiștilor în ceea ce privește conținutul și calitatea în turismul rural.	DS	DM
8.	Existența unui număr restrâns, în stadii incipiente, a centrelor civice rurale amenajate cu elemente de specific traditional;	DC	DL
9.	În satele din Țara Maramureșului, cele cu o populație predominant de altă etnie de cât cea română, nu a fost îmbrățișată activitatea de turism rural, desi aceasta este una dintre cele mai potrivite căi de sporire a veniturilor populației rurale;	DC	DL
10.	Inexistența punctelor de belvedere amenajate turistic pe dealurile din proximitatea satelor. Acestea având rol educativ pentru elevi și locuitori, și de element de atractivitate suplimentar pentru turiști.	DC	DL

11.	Peisajul rural este tot mai urbanizat	DS	DM
12.	Atelierele meșteșugărești răzlețe, fără program de vizitare, practic marea majoritate nu sunt pentru turiști: multe sunt ateliere meșteșugărești improvizate		
13.	Număr redus de muzee în spațiul rural	DC	DL
Turismul montan			
14.	Lipsa aproape totală a cabanelor turistice deschise publicului larg pe munții din Județul Maramureș. În consecință, nu se pot desfășura trasee de creastă sau incursiuni în spațiul montan decât cu cortul sau cu durată de cel mult o zi.	DS	DM
15.	Insecuritate pentru turiști la întâlnirea cu câinii de la stânele de oi.	DS	DM
16.	Există trasee turistice marcate, însă foarte puțin amenajate, majoritatea nefiind integrate într-o viziune sistemică sau să fie completate cu o hartă turistică (tipărită, electronică sau pe panou);	DC	DL
17.	Drumurile de pe munți, altele decât șoselele, nu sunt amenajate pentru a permite accesul mașinilor de teren (jeep, ATV), ceea ce ar conduce la diminuarea distrugerii mediului natural;	DC	DL
18.	Nu sunt amenajate vârfurile montane ca punctele de belvedere necesare vizualizării teritoriului;	DC	DL
19.	Amenajările spre cascade, lacuri, sunt minore sau inexistente (Excepție Cascada cailor)		
20.	Hărțile turistice de pe panouri fie lipsesc, fie reprezintă improvizații cartografice lipsite de orice profesionalism.	DS	DM
21.	Numeroase praguri și repezișuri în Munții Maramureșului și Țibleș, dar fără parametri tehnici (necesită teren).	DC	DL
Turismul urban			
22.	Există zone pietonale (străzi, alei, piațete) restrânse ca număr, dimensiuni și amplasament în orașele Maramureșului. În Sighetu Marmăției un singur sector cu o lungime de 100 m. În Baia Mare (conform <i>Planului de Mobilitate Urbană Durabilă Municipiul Baia Mare, 2017-2030</i>) situația este asemănătoare;	DC	DM
23.	Fronturile de apă (malurile râurilor și lacurilor) în orașe nu sunt amenajate și puse în valoare pentru a diversifica atractivitatea turistică a acestora;	DC	DM
24.	Lipsa parcarilor (cu utilități) destinate turismului urban, în special a celor pentru autocare (Sighetu Marmăției);	DC	DM
25.	Sistem incoerent și inestetic de semnalizare turistică în centrul vechi al Municipiului Sighetu Marmăției	DC	DL
26.	Nu există combinații de motivații turistice strict urbane în Municipiul Sighetu Marmăției, în special din categoria agrement și divertisment, cele care pot forma motivație turistică urbană;	DC	DL
27.	Nu sunt valorizate (amenajate) punctele de belvedere din vecinătatea orașelor (orientare, informare, vizualizare, acces, siguranță, servicii). - pe Dealul Solovan și Vf. Bagna la Sighetu Marmăției; - pe vârfurile din nordul Municipiului Baia Mare; - aceeași situație în toate celelalte orașe ale județului.	DC	DL
28.	Nu există transport urban integrat turistic (Baia Mare, Sighetu Marmăției)	DC	DL
Turismul itinerant auto			

29.	Consumul turistic generat de acest tip de turism nu este în concordanță directă cu nivelul brandurilor turistice deținute de Județul Maramureș, fiind posibilă utilizarea brandurilor turistice maramureșene și a consumului turistic din afara acestuia (cazare, partial masa, ghidaj etc.);	DC	DL
30.	Parcări turistice insuficiente, necorespunzător amenajate și doar partial sau delor generatoare de venituri (taxe, servicii etc.);	DC	DL
31.	Traversarea pasului de deal dintre Călinești și Văleni este dificilă pentru autocarele mari deoarece prezintă curbe prea strânse și în pantă;	DC	DL
32.	Traversarea pasului de deal dintre Ocna Șugatag și Călinești este dificilă pentru autocarele mari deoarece prezintă curbe prea strânse și în pantă;	DC	DL
Turismul balnear			
33.	Izvoarele minerale din teren nu sunt corespunzător amenajate în ceea ce privește accesul, regulile de igienă sanitară, informațiile, confortul și modalitățile de valorificare pentru turiștii de pe trasee și itinerarii;	DC	DL
34.	Valoarea terapeutică a apelor minerale nu este introdusă corespunzător într-o strategie de branding credibilă și garantată oficial cu expertiză științifică și responsabilitate;	DS	DM
35.	Nu s-au dezvoltat produse și mărci locale pe baza calităților apelor minerale locale;	DC	DL
36.	Sursele de apă sărată din foraje (Coștiui și Ocna Șugatag) sunt și devin tot mai inaccesibile consumatorilor și antreprenorilor locali;	DC	DM
37.	Apariția unor peisaje dezolante în zonele vechilor ocne de sare de la Ocna Șugatag);	DC	DL
38.	Băile abandonate sunt utilizate doar pentru povestea turistică.	DC	DL
39.	Nu toate izvoarele de apă dulce sunt marcate și semnalizate	DC	DL
Turismul pentru sporturi de iarnă			
40.	Nu sunt marcate intrările în rezervațiile naturale	DC	DM
41.	Confuzii pentru turiști legate de ariile protejate "suprapuse" (ex. Aria naturală protejată Creasta Cocosului categoria III IUCN și situl Natura 2000 Creasta Cocosului; idem Defileul Lăpușului)	DC	DM
42.	Categoria IUCN la ariile protejate diferă de la site la site: Ex.: Creasta Cocosului: Enciclopedia României categ IV, ROMSILVA categoria III, pe Wikipedia: cartegoria IV, Ecomaramures categ III.	DC	DM
43.	Prea puține trasee de drumeție marcate	DC	DL
44.	Multe trasee sunt amenajate de "oameni de bine" locali	DS	DM
45.	Nu sunt valorificate locațiile cu cele mai avantajoase condiții naturale pentru practicarea schiului alpin pentru agrement (după numărul și lungimea pârtiilor, complexitatea sistemului de pârtii obținut, pante, expoziția versanților, diferențele de nivel, strat și durată a zăpezii, durata perioadei de îngheț la sol), mai precis cele din Munții Maramureșului și Munții Rodnei.	DS	DM
46.	Nu s-au amenajat trasee de schi tură	DC	DL

47.	Suprapunerea spațiilor de parcare ale domeniului schiabil de la Cavnic cu șoseaua de tranzit Cavnic-Budești (109F), blocându-se circulația rutieră, în special în weekend-urile din sezonul de schi. Problema este legată de insuficiența parcarilor destinate domeniului schiabil.	DC	DL
48.	Nu există acces rutier spre domeniul schiabil de la Izvoare și dinspre Comuna Desești de care aparține administrativ, nefiind posibilă integrarea locației într-un circuit.	DS	DL
Turismul pentru sporturi nautice			
49.	Nu există o tradiție sau o predispoziție a populației maramureșene pentru practicarea sporturilor nautice;	DC	DL
50.	Nu sunt valorificate turistic lacurile rezultate prin extinderea balastierelor din luncile râurilor Tisa și Someș.	DC	DL
Turismul de evenimente			
51.	Evenimentele publice mari nu sunt organizate din timp, nu sunt integrate într-o strategie județeană de branding, nu sunt profesionalizate și nu oferă predictibilitate pentru conceperea și vânzarea produselor turistice de către agențiile de turism.	DS	DM
52.	În majoritatea locațiilor pentru evenimente, în așa-numitele săli de nunți, infrastructura este deficitară pentru organizarea conferințelor deoarece ar necesita mai multe săli pentru conferințe pe secțiuni, altele decât spațiile utilizate pentru servirea mesei.	DC	DL
Cicloturismul			
53.	Insecuritate datorită frecvenței extrem de mari a câinilor care atacă turiștii, atât de la stâne, cât și din gospodăriile populației;	DS	DM
54.	Insecuritate ridicată pentru bicicliști pe căile rutiere din categoria drumurilor europene, naționale și județene;	DS	DM
55.	Traseele din afara șoselelor nu sunt deloc amenajate, fiind cel mult marcate;	DC	DL
Turism cultural			
56.	Majoritatea siturilor arheologice nu dispun de sistem de informare, semnalizare și informare pentru turiști, fiind practice inaccesibile turiștilor.	DS	DM
57.	Muzeele nu dispun în organigramă și de posturi destinate exclusive componentei de turism.	DS	DM
58.	Muzeele nu emit bilete integrate, cuprinse într-un sistem turistic local.	DS	DM
Stațiunile turistice			
59.	Au apărut stațiuni turistice noi care crează confuzie în ceea ce privește semnificația unor astfel de entități teritoriale. Lipsesc trotuarele, zonele pietonale, zonele de odihnă, sursele de apă potabilă, arhitectura ambientală, semnalizarea corespunzătoare;	DS	DM
Agențiile de turism			
60.	Produsele turistice pentru Județul Maramureș lipses aproape în totalitate din oferta agențiilor de turism din județul Maramureș. (vezi fig.)	DS	DM
61.	Singura agenție de turism care dispune de programe turistice creative pentru Maramureș este încadrată ca intermediară online, adică, conform legislației, nu are dreptul să creeze pachete turistice proprii, ci doar să vândă din oferta altor agenții de turism din categoria organizatoare.	DC	DL

62.	O disfuncționalitate majoră pentru turismul maramureșean are la bază motivul pentru care agențiile de turism din Județul Maramureș nu au în ofertă produse turistice pentru Maramureș și nu promovează deloc destinația în care funcționează.	DS	DM
63.	Un număr de 43 din 46 de agenții de turism ale Județului Maramureș nu promovează în nici un fel destinația turistică Maramureș.	DS	DM
64.	Există agenții de turism care pot genera deservicii majore Maramureșului, fiind lipsite de orice formă de profesionalism.		
65.	Cu o singură excepție, în oferta agențiilor de turism maramureșene nu există deloc produse turistice din Județul Maramureș, nici măcar din categoria celor clasice (transport, cazare, masa, vizite la obiectivele turistice, ghidaj).	DC	DL
66.	În oferta agențiilor de turism organizatoare din Județul Maramureș nu există produse turistice creative sau din sfera turismului experiențial.	DC	DL
67.	Motivul pentru care din cele 46 agenții de turism doar 12 oferă posibilitatea rezervărilor în structuri de cazare, în cele mai multe cazuri într-un număr foarte restrâns de locații, de regulă cele care oferă servicii de calitate și dispun de un management profesionist.	DS	DM
68.	Unele agenții de turism (6) au website nefuncțional	DC	DL
	Circulație turistică și infrastructură turistică		
69.	Sistemul de colectare a datelor statistice nu explică de ce lipsesc aproape 4000 de locuri din bazele de date ale INSSE (13837 locuri-pat instalate conform turism.gov.ro și 8816 la insse). Tot conform datelor de la turism.gov.ro există un număr de 88 de unități de cazare sub 5 locuri-pat cu un total de 296 locuri, respectiv 320 de unități de cazare sub 10 locuri-pat cu un total de 1973 locuri. Diferența rezultă din reclassificarea structurilor ca tipologie.	DS	DM
70.	Reclasificarea structurilor cu precădere spre camere de închiriat, ca metodă de adaptare la criza epidemiologică/economică	DS	DM
71.	Nu există date cu privire la sosirile sau înnoptările turiștilor în structuri de cazare după gradul de confort.	DS	DM
72.	Scăderea duratei medii a sejurului în stațiuni indică insuficienta utilizare a resurselor balneare pentru sejururi de tratament și relaxare (SPA) și trecerea spre turismul de week-end sau itinerant.	DS	DM
73.	Există potențial dar nu există turiști (circulație turistică); Există potențial, este integrat în turism dar nu produce beneficii (offroad-cort-supermarket)	DC	DL
74.	Au dispărut din statistică taberele.	DS	DM
75.	Nu există cabane pe munți deschise publicului. Refugiile sunt puține – CC, Pietrosu, Galațiu, Țibleș	DC	DL
76.	Sunt puține baze de cazare clasificate la 4-5 stele (44 de unități) din 392	DS	DM
77.	Lungimea pârtiilor de schi este redusă	DC	DM
78.	Dimensiunea mică a bazinelor/piscinelor	DC	DL
79.	Presiunea mare pe resursele de apă dulce	DS	DM
80.	Insuficienta dotare cu personal și resurse a centrelor de informare turistică din rural	DC	DL

81.	Semnalizarea rutieră a localităților cu branduri turistice internaționale și naționale pe panouri direcționale este haotică/insuficientă	DS	DM
82.	Utilizarea de localități de reper ne semnificative pentru Maramureș înainte de cele utilizabile în orientare (vezi Iacobeni pe toate indicatoarele direcționale)	DS	DM
83.	Lipsa unui concept de semnalizare integrat pentru tot Maramureșul	DS	DM
84.	Neglijarea întreținerii semnalizării turistice și rutiere aferente, prezența semnalizărilor suprapuse, inclusiv cu unele dinainte de anul 1974 când denumirea localităților era diferită (vezi Sighet nu Sighetu Marmăției) sau cu valori ale incongruente ale distanțelor (sighet 19km, sighetu Marmăției 20km pe același stâlp).	DS	DM
85.	Centrele de informare turistică sunt doar parțial funcționale cu site-uri neadecvate, cele mai multe fără informații turistice de calitate	DC	DL

Gradul de complexitate: DS = simplă, DC = complexă Nivelul impactului: DM = impact major, DL = impact local.

La o primă analiză se poate observa că majoritatea cauzelor provin din sectorul resursei umane, cu referire clară la neconcordanța dintre performanțele resurselor umane și sferele de activitate în care sunt implicate. Practic, operaționalizarea conceptelor, ideilor și strategiilor depinde în totalitate de performanțele acestor resurse umane și a modului în care sunt valorificate într-o schema cu adevărat funcțională.

Disfuncționalități și soluții posibile în domeniul în turism

Nr. crt.	Aspecte fundamentale care stau la baza disfuncționalităților	Disfuncționalități	Nr. disf.	Soluții
1.	Nu există canale de acces a resurselor umane superior calificate și cu performanță ridicată în turism spre sectorul operațional cu putere de decizie.	1, 16, 20, 51, 52, 66	6	Crearea de canale și pârgii pentru infuzia resursei umane performante în turism spre sectorul operațional cu putere de decizie.
2.	Lipsa gândirii sistemice și spațiale în organizarea turismului	2, 28, 48, 69, 71, 74, 79, 83	8	Proiectarea fiecărei amenajări turistice ca element încadrat într-un sistem funcțional clar definit conceptual și în teritoriu.
3.	Nu există viziune asupra valorilor turistice locale și județene	3, 4, 9, 10, 15, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 26, 27, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 46, 80, 85	22	Stabilirea unui sistem de evaluare a nivelului fiecărei atracții și brand turistic și a posibilităților de evoluție în viitor, prin raportare la economia locală, regională și națională.
4.	Activitățile nu sunt abordate din perspectivă antreprenorială	4, 12, 13, 29, 30, 35, 58, 75,	8	Dezvoltarea unor concepte de business inteligent la nivelul fiecărei componente viabile din teritoriu.
5.	Lipsa conceptelor clare, a consultanței și a comunicării din partea instituțiilor din turism către operatori și prestatori.	5, 6, 7, 8, 76, 61, 64	8	Definirea, comunicarea și oferirea de consultanță din partea instituțiilor din turism cu privire la aplicarea unor concepte sau norme care fac distincție la nivelul ofertei turistice.
6.	Nu sunt implicați profesioniști cu expertiză reală.	20, 24, 25, 26, 31, 32, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 75, 81, 82, 84,	27	Fiecare componentă a sistemului turistic trebuie abordată de profesioniști cu expertiză reală pe problematicile vizate.
7.	Lipsă de profesionalism și etică în relațiile dintre prestatori și operatori. Resursă umană (gazde) nepregătită profesional	60, 62, 63, 65, 67, 68	6	Deoarece interacționează două categorii de oameni situate la distanțe astronomice una de alta ca pregătire profesională de specialitate, trebuie concepute și reglate mecanisme etice și profesionale utile ambelor părți.
8.	Putere financiară redusă	26, 27, 45	3	Deși în sectorul accesării de fonduri pentru investiții s-au făcut progrese mari, aceste proiecte trebuie să includă și idei inovatoare, capabile să facă salturi în performanța economică.

4.5.2. Viziune strategică sectorială

Maramureș 2035 – destinație europeană de excelență pentru turism cultural, rural, ecoturistic și experiențial, recunoscută pentru autenticitatea patrimoniului său material și imaterial, pentru peisajele naturale excepționale și pentru capacitatea de a transforma identitatea locală într-un avantaj competitiv durabil.

Turismul maramureșean se dezvoltă prin valorificarea integrată a patrimoniului cultural, a peisajelor naturale, a tradițiilor locale, a meșteșugurilor și a resurselor turistice specifice celor patru teritorii identitar-istorice – Țara Maramureșului, Țara Lăpușului, Țara Chioarului și Ținutul Codrului – într-un sistem turistic coerent, competitiv și inovator. Dezvoltarea turistică urmărește depășirea actualei faze de „platou” prin diversificarea produselor turistice, crearea unor experiențe autentice și dezvoltarea unor servicii cu valoare adăugată ridicată, capabile să atragă noi categorii de vizitatori și să extindă durata șederii turiștilor.

Patrimoniul UNESCO, bisericile de lemn, patrimoniul vernacular, peisajele culturale, stațiunile turistice, patrimoniul minier, traseele montane, geositurile și valorile etnografice devin elemente centrale ale unei oferte turistice integrate, susținute de infrastructuri moderne, servicii de calitate, digitalizare și promovare inteligentă. În paralel, sunt dezvoltate noi produse turistice bazate pe inovare, turism activ, ecoturism, turism de aventură, turism gastronomic, turism balnear și experiențe geo-turistice.

Comunitățile locale devin principalii beneficiari ai dezvoltării turistice prin crearea de locuri de muncă, sprijinirea antreprenoriatului local, valorificarea produselor agroalimentare și a meșteșugurilor tradiționale și prin creșterea atractivității localităților rurale și urbane. În acest mod, turismul devine unul dintre principalii piloni ai dezvoltării economice și teritoriale a județului Maramureș.

4.5.3. Obiective strategice, obiective operaționale și măsuri

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsuri prefigurate	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
OS5. Consolidarea turismului prin dezvoltarea integrată a managementului destinației, infrastructurilor și serviciilor turistice, conservarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural și natural, precum și prin stimularea	OO5.1. Dezvoltarea managementului integrat al destinației și promovarea brandului turistic Maramureș	Consolidarea OMD-urilor; dezvoltarea sistemelor de informare și semnalizare; promovarea integrată a destinației; digitalizarea promovării turistice	Platforma Visit Maramureș; rețea modernizată de centre de informare turistică; sisteme unitare de semnalizare și orientare; promovarea celor patru teritorii istorice; dezvoltarea rutelor tematice și a evenimentelor turistice de anvergură	Nivel județean; prioritar: Baia Mare, Sighetu Marmăției, Vișeu de Sus, Borșa, Săpânța, Ocna Șugatag, Botiza, Moisei, Coștiui, Cavnic, Târgu Lăpuș, Seini, Șomcuta Mare precum și principalele

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsuri prefigurate	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
capitalului uman și a economiei locale bazate pe turism.				destinații turistice ale județului
	OO.5.2. Dezvoltarea resurselor umane și profesionalizarea sectorului turistic	Atragerea specialiștilor în turism; formarea și perfecționarea resurselor umane; sprijinirea tinerilor antreprenori; dezvoltarea consultanței și mentoratului	Centre de orientare profesională; programe de formare și recalificare; granturi pentru absolvenți; rețele de consultanță și mentorat; recrutarea specialiștilor pentru turism; centre de excelență și inovare în turism	Nivel județean; prioritar: Baia Mare, Sighetu Marmăției, Baia Sprie, Borșa, Vișeu de Sus, Târgu Lăpuș, Cavnic, Seini, Ulmeni, Petrova, Rozavlea, Fărcașa, Săcălășeni, Satulung, Poienile de Sub Munte, Repedea, Leordina, Moisei
	OO5.3. Creșterea accesibilității către destinațiile și atracțiile turistice majore	Modernizarea infrastructurilor de acces; conectarea atracțiilor turistice; dezvoltarea sistemelor turistice funcționale; crearea infrastructurilor de vizitare, Valorificarea patrimoniului feroviar, industrial și minier	Amenajarea drumurilor turistice Izvoare–DN18, Vișeu de Sus–Poienile de Sub Munte, Budești–Poienile Izei, Pasul Prislop–Borșa, Firiza–Săpânța, Cavnic–Mogoșa–Baia Sprie; acces turistic în bazinul superior al Ruscovei și Vaserului	Nivel județean; prioritar: Borșa, Vișeu de Sus, Vișeu de Jos, Poienile de Sub Munte, Ruscova, Repedea, Bistra, Budești, Poienile Izei, Săpânța, Cavnic, Baia Sprie, Remeți, Vadu Izei, Bârsana, Șomcuta Mare, Baia Mare
	OO5.4. Dezvoltarea turismului montan, de aventură, agrement și sporturi de iarnă	Dezvoltarea domeniilor schiabile; amenajarea infrastructurilor de agrement; dezvoltarea cabanelor, campingurilor și refugilor	Domenii schiabile Vaser-Cisla și Valea Ruscovei; Aquapark Baia Sprie; Aquapark Vișeu de Sus; Parcul Turistic Baia Sprie; Parcuri de aventură; cabane turistice în Munții Maramureșului, Rodnei, Igriș	Borșa, Vișeu de Sus, Vișeu de Jos, Baia Sprie, Cavnic, Ocna Șugatag, Săpânța, Botiza, Leordina, Vadu Izei, Remeți, Băiuț, Groșii

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsuri prefigurate	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
		turistice; valorificarea potențialului montan	și Țibleș; campinguri turistice; amenajarea punctelor de belvedere și a traseelor tematice	Țibleșului, Desești, Baia Mare
	OO5.5. Valorificarea patrimoniului cultural, religios și a identității locale	Conservarea patrimoniului UNESCO; dezvoltarea rutelor culturale și spirituale; promovarea patrimoniului vernacular și a satelor tradiționale	Circuitul Bisericilor de Lemn UNESCO; Circuitul Mănăstirilor Maramureșene; restaurarea centrelor istorice Baia Mare și Sighetu Marmăției; valorificarea muzeelor și patrimoniului etnografic; dezvoltarea satelor tradiționale și a patrimoniului vernacular	Budești, Desești, Bârsana, Ieud, Poienile Izei, Plopiș, Șurdești, Săpânța, Moisei, Rohia, Sighetu Marmăției, Baia Mare, Călinești, Oncești, Bogdan Vodă, Botiza, Săcel, Ocna Șugatag
	OO5.6. Valorificarea patrimoniului natural și dezvoltarea ecoturismului	Dezvoltarea turismului de natură și ecoturismului; amenajarea geositurilor și punctelor panoramice; dezvoltarea traseelor tematice și interpretative	Creasta Cocosului, Piatra Săpânței, Cei Trei Apostoli, Cascada Cailor, Cascadele Strungi și Covătari, Defileele Vaserului, Marei și Lăpușului, Izvorul Albastru al Izei, geositurile Chiuzbaia și Valea Stejarului; amenajarea punctelor de belvedere Igriș, Solovan, Toroioaga, Pietrosu Rodnei și Pop Ivan	Borșa, Vișeu de Sus, Săpânța, Desești, Baia Sprie, Băiuț, Groșii Țibleșului, Ocna Șugatag, Sighetu Marmăției, Remeți, Poienile Izei, Botiza
	OO5.7. Dezvoltarea structurilor de primire turistică și a serviciilor de ospitalitate	Creșterea capacității de cazare; dezvoltarea agroturismului și turismului rural; diversificarea serviciilor turistice și de agrement	Dezvoltarea pensiunilor și structurilor de cazare rurale; campinguri; ferme turistice tematice; centre de valorificare a produselor agroalimentare locale; dezvoltarea	Borșa, Ocna Șugatag, Coștiui, Căvnic, Săpânța, Botiza, Vișeu de Sus, Budești, Bârsana, Ieud, Leordina, Repedea, Rozavlea, Moisei, Poienile

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsuri prefigurate	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
			infrastructurii turistice în stațiuni și destinații emergente	Izei, Vadu Izei, Șieu, Târgu Lăpuș, Șomcuta Mare, Seini
	OO5.8. Dezvoltarea produselor turistice inovatoare și a antreprenoriatului în turism	Susținerea start-up-urilor; dezvoltarea serviciilor turistice de nișă; stimularea inovării și a produselor geoexperiențiale; dezvoltarea afacerilor turistice inteligente	Centre de creativitate și inovare; incubatoare de afaceri turistice; competiții pentru produse turistice inovative; centre de transfer tehnologic; granturi pentru absolvenți și antreprenori; dezvoltarea produselor turistice tematice și experiențiale	Nivel județean; prioritar: Baia Mare, Sighetu Marmăției, Borșa, Vișeu de Sus, Târgu Lăpuș, Ulmeni, Baia Sprie

4.6. REȚEAUA DE AȘEZĂRI

4.6.1. Dotarea cu servicii publice și echiparea tehnico-edilitară a localităților

Componenta și ierarhizarea rețelei de localități conform PATN – secțiunea a IV-a (Legea 351/2001).

Deși există mai multe alternative de ierarhizare a așezărilor, în România există, începând cu 2001, o ierarhizare oficială a localităților, odată cu intrarea în vigoare a Legii 351/2001, respectiv Planul de Amenajare a Teritoriului Național (PATN), secțiunea a IV-a, Rețeaua de Localități.

În conformitate cu aceste lege (articolul 2, alineatul 1), „rețeaua națională de localități este compusă din localități urbane și din localități rurale, ierarhizate pe ranguri, potrivit anexelor...”. La același articol, următorul paragraf, se prevede ierarhizarea localităților pe ranguri, și anume:

- rangul 0 – capitala țării, București;
- rangul 1 – municipii de importanță națională, cu influență potențială la nivel european;
- rangul 2 – municipii de importanță interjudețeană, județeană, sau cu rol de echilibru în rețeaua de localități;
- rangul 3 – orașe;
- rangul 4 – sate reședință de comună;
- rangul 5 – sate componente ale comunelor și sate aparținând municipiilor și orașelor.

Această ierarhizare, definită prin lege, ține cont preponderent de criteriul administrativ, respectiv cinci din cele șase ranguri pot fi decelate pe baza statutului de capitală, municipiu, oraș, reședință de comună, sat nereședință. Singura excepție este făcută în cazul rangurilor 1 și 2, unde, deși nu se specifică în mod explicit în lege, pragul de 200.000 de locuitori diferențiază municipiile de rangul 1 și municipiile de rangul 2.

În județul Maramureș, ca urmare a impunerii acestui prag de 200.000 de locuitori pentru **așezările de rangul 1**, există doar așezări de rangul 2, 3, 4 și 5.

Așezările de rangul 2 din județul Maramureș sunt cele două municipii: Baia Mare și Sighetu Marmăției.

Așezările de rangul 3 sunt cele 11 orașe: Baia Sprie, Borșa, Cavnic, Dragomirești, Săliște de Sus, Seini, Șomcuta Mare, Tăuții-Măgherauș, Târgu Lăpuș, Ulmeni și Vișeu de Sus.

Așezările de rangul 4 sunt cele 63 de sate reședință de comună, iar așezările de rangul 5 sunt satele aparținătoare sau localitățile componente ale comunelor, orașelor și municipiilor.

Pentru fiecare dintre aceste ranguri, legea prevede, **în anexa II, o serie de elemente și nivele de dotare**. În cazul localităților de rangul 2, se face o diferențiere, de data aceasta, între municipiile reședință de județ și celelalte municipii.

Astfel, municipiile reședință de județ (categorie unde se încadrează municipiul Baia Mare) trebuie să aibă o populație între 50.000 și 200.000 de locuitori, o populație a zonei de influență între 200.000 și 500.000 de locuitori, o rază de servire de 60-80 km, acces direct la cel puțin două sisteme majore de căi de comunicație (cale ferată principală, drumuri naționale, aeroport), capacități de producție diversificate din sectorul secundar și al serviciilor productive, social-culturale și informative cu rază de servire prioritar județeană. Municipiul Baia Mare îndeplinește toate aceste criterii.

Din punct de vedere al nivelului de dotare și echipare, municipiile reședință de județ trebuie să dețină următoarele:

- instituții de decizie politică, administrativă, juridică de importanță județeană:
 - o sedii ale administrației publice locale; sedii de servicii descentralizate în teritoriu ale ministerelor și ale altor organe centrale neguvernamentale;
 - o judecătoria, tribunale, procuratură, parchet și alte instituții juridice; sedii de partid, de sindicat, sedii ale organizațiilor neguvernamentale;
- educație, cercetare științifică:
 - o institute de învățământ superior sau filiale ale acestora, colegii, institute sau filiale ale unor institute naționale de cercetare;
- sănătate, asistență socială:
 - o spital clinic universitar sau spital general, spitale de specialitate, stație de salvare județeană, asistență de specialitate (boli cronice, persoane cu handicap, recuperare funcțională, centre psihiatrice), cămine de bătrâni, centre de recuperare, orfelinate etc.;
- cultură:
 - o case de cultură cu săli de spectacol, eventual teatre, săli de concert, de expoziție, de conferințe, săli polivalente, cluburi, muzee, biblioteci, edituri, tipografii etc.;
- comerț, servicii comerciale prestate populației și agenților economici:
 - o centre comerciale, camere de comerț, centre de afaceri, burse de valori și de mărfuri, magazine specializate pentru vânzări cu ridicata și cu amănuntul, magazine de prezentare, servicii diversificate de înaltă calitate; posibilități de organizare a unor târguri importante;
- turism:
 - o hoteluri de 3 stele cu cel puțin 200 de locuri;
- mass-media:
 - o mass-media județeană (posturi de radio și de televiziune), publicații cotidiene sau periodice;

- finanțe, bănci, asigurări:
 - sucursale sau filiale ale unităților financiar-bancare și de asigurări;
- sport, agrement:
 - zone de recreare și agrement, grădini zoologice, săli de competiții sportive de nivel național/regional, județean, stadioane și alte dotări diversificate pentru petrecerea timpului liber și sport (săli polivalente, terenuri de sport, piscine, eventual patinoare artificiale etc.);
- protecția mediului:
 - agenții de protecție a mediului și servicii dotate cu echipamente specifice pentru menținerea unui mediu de calitate și a igienei urbane;
- alimentare cu apă și canalizare:
 - rețele de alimentare cu apă, sistem colector de canalizare, stație de epurare;
- culte:
 - lăcașuri de cult, episcopii, sedii eparhiale, vicariate, subcentre ale cultelor autorizate;
- transport/comunicații:
 - gări, autogări, transport în comun, centrale telefonice automate, fax, poștă etc;
- ordine, securitate:
 - instituții specifice cerințelor la nivel județean.

Din toate punctele de vedere, **municipiul Baia Mare deține un nivel de dotare și echipare la un nivel cel puțin egal cu cerințele formulate de lege și prezentate mai sus.**

În ceea ce privește **celelalte municipii de rangul 2**, și anume cele care nu sunt reședință de județ, acestea trebuie să aibă o populație între 25.000 și 70.000 de locuitori, o populație a zonei de influență între 30.000 și 100.000 de locuitori, o rază de servire de circa 20 km, acces direct la calea ferată, drum național, drum județean și accese facile ale localităților din zona de influență. Și în acest caz, **municipiul Sighetu Marmăției îndeplinește aceste criterii.** Din punct de vedere economic, aceste orașe trebuie să aibă capacități de producție diversificate din sectorul secundar și terțiar, eventual și din agricultură, și într-adevăr municipiul Sighetu Marmăției deține o economie diversificată.

În ceea ce privește nivelul de dotare și echipare cu servicii publice, municipiul Sighetu Marmăției trebuie să dețină:

- administrație publică, autorități judecătorești, partide politice, sindicat:
 - sedii ale administrației publice locale; judecătorie, parchet, sedii de partid, de sindicat și alte asociații;
- educație, cercetare științifică:
 - gimnazii, licee generale și de specialitate, colegii, școli de maiștri;
 - filiale ale unor institute de cercetare;
- sănătate, asistență socială:
 - spital general, stație de salvare, dispensar, leagăn de copii, creșe, cămine de bătrâni;
- cultură:
 - case de cultură, cinematografe, biblioteci publice, muzee, săli de expoziție, club etc.
- comerț, servicii comerciale:
 - unități comerciale diversificate: magazine universale și specializate, supermagazine, piață agroalimentară;
 - unități pentru prestări de servicii diversificate și/sau flexibile;
- turism:
 - hotel de 3 stele cu minimum 50 de locuri;
- finanțe, bănci, asigurări:
 - sucursale sau filiale ale unităților financiar-bancare și de asigurări;
- sport, agrement:
 - stadioane, terenuri și săli de sport (competiții de nivel județean sau local), alte spații destinate sportului, grădini publice și alte spații verzi amenajate pentru petrecerea timpului liber;
- protecția mediului:
 - servicii dotate cu echipamente specifice pentru protecția mediului, monitorizarea emisiilor poluante și igiena urbană;
- alimentare cu apă și canalizare:

- rețele de alimentare cu apă, sistem colector de canalizare, stație de epurare;
- culte:
 - protopopiate, parohii;
- transport/comunicații:
 - gară, autogară, poștă, centrală telefonică;
- ordine, securitate:
 - poliție, obiective specifice.

Municipiul Sighetu Marmației corespunde în totalitate criteriilor menționate de lege pentru a fi inclus în această categorie de centre urbane.

Orașele de rangul 3 trebuie să aibă o populație între 5.000 și 30.000 de locuitori, o populație a zonei de influență între 5.000 și 40.000 de locuitori, o rază de servire de circa 10-20 km, acces direct la drum național sau județean, la centrul de rang superior, și legături facile cu așezările din zona de influență. Din punct de vedere economic, aceste orașe trebuie să dețină capacități de producție din domeniul secundar (industrie prelucrătoare și construcții), terțiar (servicii sociale și comerciale) și primar (industrie extractivă, agricultură, piscicultură, silvicultură).

Toate cele 11 așezări urbane de rangul 3 din județul Maramureș (Baia Sprie, Borșa, Cavnic, Dragomirești, Săliștea de Sus, Seini, Șomcuta Mare, Tăuții-Măgherăuș, Târgu Lăpuș, Ulmeni și Vișeu de Sus) îndeplinesc majoritatea acestor criterii. Orașele Cavnic, Dragomirești și Săliștea de Sus **au însă o populație sub 5.000 de locuitori**, conform datelor de la Recensământul din 2021.

Lucrurile nu mai sunt însă atât de simple când se ia în considerare nivelul de dotare și echipare conform legii:

- administrație publică, autorități judecătorești și asociații:
 - primărie, judecătorie, parchet, tribunal, notariat, sedii pentru diferite asociații;
- educație:
 - învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal;
- sănătate, asistență socială:
 - spital general sau secție-spital, maternitate, dispensar policlinic, stație de salvare, creșă, farmacie, cămin de bătrâni;
- cultură:
 - casă de cultură, cinematograful, bibliotecă publică, muzee, sală de expoziții, club etc.

- comerț, prestări de servicii:
 - magazine universale și magazine specializate, piață agroalimentară;
- turism:
 - hotel de două stele cu minimum 50 de locuri;
- finanțe-bănci, asigurări:
 - sucursale sau filiale de bănci, instituții de credit și societăți de asigurare, C.E.C.;
- sport, agrement:
 - terenuri, eventual stadion mic, săli de sport, eventual pentru competiții locale, grădini publice și alte spații verzi amenajate;
- protecția mediului:
 - serviciu de protecție a mediului;
- alimentare cu apă și canalizare:
 - rețele de alimentare cu apă, sistem colector de canalizare, stație de epurare;
- culte:
 - lăcaș de cult;
- transport-comunicații:
 - autogară, eventual gară, poștă, centrală telefonică;
- ordine, securitate:
 - sedii de poliție și de jandarmerie.

Dintre dotările care lipsesc anumitor orașe de rangul 3 din județul Maramureș se numără: cinematograful (care a dispărut în ultimele decenii din majoritatea orașelor mici din România), tribunalul (de fapt, acesta este specific doar reședințelor de județ, și în consecință această cerință este o eroare a legii), judecătoria și parchetul (care există doar la Dragomirești, Târgu Lăpuș și Vișeu de Sus), notariatul (nu există la Cavnic, Săliștea de Sus și Ulmeni), spitalul (nu există la Săliștea de Sus, Seini, Șomcuta Mare, Tăuții-Măgherăuș și Ulmeni, iar la Dragomirești mai există doar o unitate medico-socială), liceul (nu există la Dragomirești și Săliștea de Sus), hotelul (nu apare deloc sau este subdimensionat față de numărul de 50 de locuri de cazare cerut de lege, cu excepția orașelor Baia Sprie, Borșa și Cavnic, care au și statutul de stațiuni turistice sau dețin stațiuni pe teritoriul orașului, și a orașului Vișeu de Sus), creșa (există doar la Borșa, Seini, Tăuții-Măgherăuș și Vișeu de Sus, și una în construcție la Târgu Lăpuș), muzeul (nu există la Baia Sprie, Borșa, Săliștea de Sus, Seini, Șomcuta Mare și Ulmeni), sala

de expoziții, serviciu des protecție a mediului, stație de epurare (nu există la Baia Sprie, unde rețeaua de canalizare este deservită de stația de epurare a apelor uzate din municipiul Baia Mare), autogară sau gară (nu există la Dragomirești, Săliștea de Sus, Ulmeni).

Este evident că, pe de o parte, legiuitorul a înăsprit oarecum condițiile de dotare și echipare tehnico-edilitară în cazul orașelor, și pe de altă parte, că **orașele de rangul 3 din județul Maramureș nu au atins deocamdată nivelul necesar de dezvoltare tehnico-edilitară pentru a îndeplini toate aceste criterii**. Nu este mai puțin adevărat că **orașele care îndeplinesc cel mai puțin indicatorii amintiți sunt tocmai acele așezări urbane care și-au câștigat statutul urban în 2004: Dragomirești, Săliștea de Sus, Șomcuta Mare, Tăuții-Măgherăuș și Ulmeni**. La momentul declarării lor ca orașe, pe baza acestei legi, ele trebuiau să respecte un număr de indicatori, prevăzuți tot în această lege, iar dacă Parlamentul României și comisiile abilitate au considerat că neîndeplinirea unor criterii nu reprezintă un inconvenient, se poate afirma că ele au primit statutul urban în speranța că, în timp, vor reuși să se dezvolte și să atingă standardele necesare.

Evaluarea conformării orașelor / municipiilor la indicatorii minimali prevăzuți de Legea 351/2001 – Anexa II.

Cod indicator	Indicator	Unitate	Prag minim oraș	Prag minim municipiu	Tip verificare	Observații / sursă
I01	Număr de locuitori	locuitori	10000	25000	>=	Anexa II – indicatori minimali localități urbane
I02	Populația ocupată în activități neagricole	%	75%	85%	>=	Procent din populația ocupată
I03	Locuințe dotate cu instalație de alimentare cu apă	%	70%	80%	>=	Procent din total locuințe
I04	Locuințe dotate cu baie și WC în locuință	%	55%	75%	>=	Procent din total locuințe
I05	Locuințe cu instalație de încălzire centrală	%	35%	45%	>=	Procent din total locuințe
I06	Paturi în spitale	paturi/1000 loc.	7	10	>=	Indicator de dotare sanitară
I07	Medici	medici/1000 loc.	180%	250%	>=	Indicator de dotare sanitară
I08	Unități de învățământ secundar	Da/Nu	Da	Da	Da	Liceu sau altă formă de învățământ secundar
I09	Dotări culturale și sportive	Da/Nu	Da	Da	Da	Sală spectacole, bibliotecă publică, spații sportive
I10	Locuri în hoteluri	locuri	50	100	>=	Capacitate de cazare
I11	Străzi modernizate	%	50%	60%	>=	Procent din lungimea totală a străzilor
I12	Străzi cu rețea de distribuție apă	%	60%	70%	>=	Procent din lungimea totală a străzilor
I13	Străzi cu rețea de canalizare	%	55%	60%	>=	Procent din lungimea totală a străzilor
I14	Străzi cu hidranți exteriori	%	60%	70%	>=	Procent din lungimea totală a străzilor
I15	Stație de epurare a apelor uzate	Da/Nu	Da	Da	Da	Obligativ
I16	Sistem de gestionare a deșeurilor	Da/Nu	Da	Da	Da	Obligativ

Evaluarea conformării orașelor / municipiilor la indicatorii minimali prevăzuți de Legea 351/2001 – Anexa II.

Cod SIRUTA	Denumire UAT	Rang evaluat	Populație (loc.)	Populație ocupată neagricol (%)	Locuințe cu apă curentă (%)	Locuințe cu baie și WC (%)	Locuințe cu încălzire centrală (%)	Paturi spital / 1000 loc.	Medici / 1000 loc.	Învățământ secundar (Da/Nu)	Dotări culturale și sportive (Da/Nu)	Locuri hotel	Străzi modernizate (%)	Străzi cu rețea apă (%)	Străzi cu canalizare (%)	Străzi cu hidranți (%)	Stație de epurare (Da/Nu)	Sistem gestionare deșeuri (Da/Nu)
106318	BAIA MARE	Municipiu	134077	53611	100%	99%	93%	10.01	2.75	Da	Da	1393	80	80	80	80	Da	Da
106559	SIGHETU MARMAȚIEI	Municipiu	40766	9958	100%	96%	81%	17.71	2.65	Da	Da	242	70	70	70	70	Da	Da
106684	BAIA SPRIE	Oraș	16876	2856	100%	96%	75%	0.00	0.00	Da	Da	99	60	60	60	60	Da	Da
106746	BORȘA	Oraș	28704	4527	100%	92%	68%	12.47	1.66	Da	Da	339	50	50	50	50	Da	Da
106782	CAVNIC	Oraș	4725	594	100%	89%	61%	18.70	1.66	Da	Da	66	50	50	50	50	Da	Da
108017	DRAGOMIREȘTI	Oraș	3015	231	100%	88%	65%	0.00	0.00	Da	Da		50	50	50	50	Da	Da
108892	SĂLIȘTEA DE SUS	Oraș	4711	455	100%	87%	65%	0.00	0.00	Da	Da		50	50	50	50	Da	Da
108963	SEINI	Oraș	9486	1482	100%	91%	71%	0.00	0.00	Da	Da		50	50	50	50	Da	Da
109176	SOMCUTA MARE	Oraș	8032	800	100%	88%	63%	0.00	0.00	Da	Da		50	50	50	50	Da	Da
106461	TĂUȚII-MĂGHERĂUȘ	Oraș	12462	3187	100%	92%	75%	0.00	0.00	Da	Da		50	50	50	50	Da	Da
106817	TÂRGU LĂPUȘ	Oraș	10076	3611	100%	89%	64%	10.28	2.14	Da	Da		50	50	50	50	Da	Da
109265	ULMENI	Oraș	7529	891	100%	86%	60%	0.00	0.00	Da	Da		50	50	50	50	Da	Da
106979	VIȘEU DE SUS	Oraș	16948	3297	100%	91%	65%	12.40	3.68	Da	Da	207	50	50	50	50	Da	Da

Cod SIRUTA	UAT	I01	I02	I03	I04	I05	I06	I07	I08	I09	I10	I11	I12	I13	I14 i	I15	I16	Total indic conformi	Total indicatori completați	Rată conformare	Concluzie
106318	BAIA MARE	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	16	16	100.0%	C
106559	SIGHETU MARMAȚIEI	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	16	16	100.0%	C
106684	BAIA SPRIE	C	C	C	C	C	NeC	NeC	C	C	C	C	C	C	C	C	C	14	16	87.5%	CP
106746	BORȘA	C	C	C	C	C	C	NeC	C	C	C	C	C	C	C	C	C	15	16	93.8%	CP
106782	CAVNIC	NeC	C	C	C	C	C	NeC	C	C	C	C	C	C	C	C	C	14	16	87.5%	CP
108017	DRAGOMIREȘTI	NeC	C	C	C	C	NeC	NeC	C	C		C	C	C	C	C	C	12	16	75.0%	CP
108892	SĂLIȘTEA DE SUS	NeC	C	C	C	C	NeC	NeC	C	C		C	C	C	C	C	C	12	16	75.0%	CP
108963	SEINI	NeC	C	C	C	C	NeC	NeC	C	C		C	C	C	C	C	C	12	16	75.0%	CP
109176	ȘOMCUTA MARE	NeC	C	C	C	C	NeC	NeC	C	C		C	C	C	C	C	C	12	16	75.0%	CP
106461	TĂUȚII-MĂGHERĂUȘ	C	C	C	C	C	NeC	NeC	C	C		C	C	C	C	C	C	13	16	81.3%	CP
106817	TÂRGU LĂPUȘ	C	C	C	C	C	C	C	C	C		C	C	C	C	C	C	15	16	93.8%	CP
109265	ULMENI	NeC	C	C	C	C	NeC	NeC	C	C		C	C	C	C	C	C	12	16	75.0%	CP
106979	VIȘEU DE SUS	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	16	16	100.0%	C

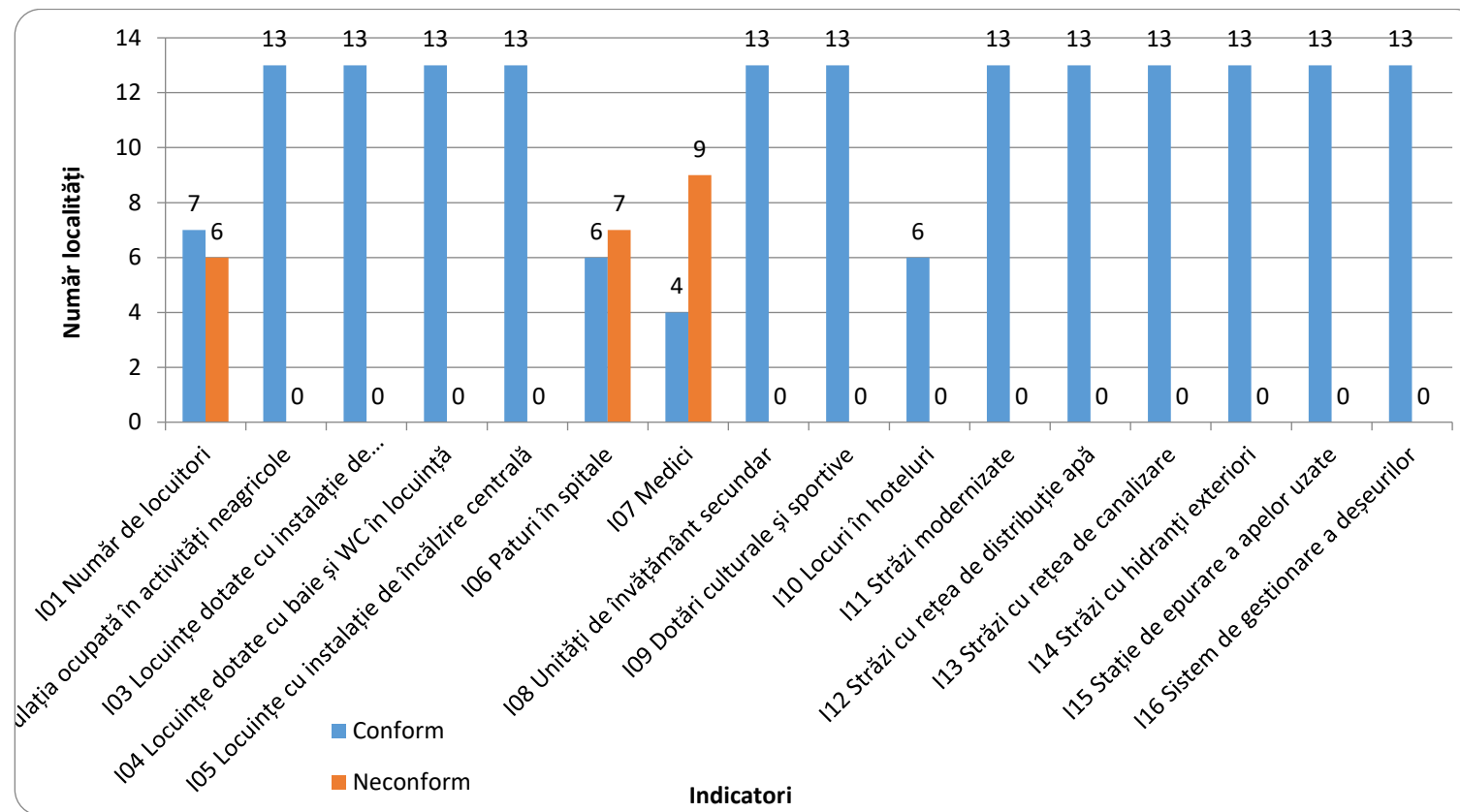
C = Conform integral; CP = Conform parțial / necesită completări ; NeC = Neconform.

Sinteza evaluarea conformării orașelor / municipiilor la indicatorii minimali prevăzuți de Legea 351/2001 – Anexa II.

Localități completate	13
Conforme integral	3
Conforme parțial	10
Neconforme / risc	0
Rată medie conformare	86.1%

Indicator	Conform	Neconform	Date lipsă
I01 Număr de locuitori	7	6	87
I02 Populația ocupată în activități neagricole	13	0	87
I03 Locuințe dotate cu instalație de alimentare cu apă	13	0	87
I04 Locuințe dotate cu baie și WC în locuință	13	0	87
I05 Locuințe cu instalație de încălzire centrală	13	0	87
I06 Paturi în spitale	6	7	87
I07 Medici	4	9	87
I08 Unități de învățământ secundar	13	0	87
I09 Dotări culturale și sportive	13	0	87
I10 Locuri în hoteluri	6	0	94
I11 Străzi modernizate	13	0	87
I12 Străzi cu rețea de distribuție apă	13	0	87
I13 Străzi cu rețea de canalizare	13	0	87
I14 Străzi cu hidranți exteriori	13	0	87
I15 Stație de epurare a apelor uzate	13	0	87
I16 Sistem de gestionare a deșeurilor	13	0	87

Sinteza evaluarea conformării orașelor / municipiilor la indicatorii minimali prevăzuți de Legea 351/2001 – Anexa II.

4.6.2. Analiza SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
1. Distribuția relativ bine echilibrată la nivel teritorial a localităților; 2. Localități rurale numeroase, cu pretabilități sporite de dotare și organizare; 3. Păstrarea celor 4 zone etnofolclorice, cu identitate bine conturată – Țara Codrului, Țara Chioarului, Țara Lăpușului și Țara Maramureșului Istoric. 4. Resurse naturale aflate în general în stare bună de conservare; 5. În mediul rural există o suprafață agricolă semnificativă cu o pondere mare a terenului arabil și potențial de diversificare a culturilor; 6. Condiții naturale, pedoclimatice pentru agricultura ecologică; 7. Dezvoltarea turismului rural și a agroturismului din ultimii ani; 8. Organizarea periodică a unor piețe, târguri, oboare în unele localități rurale; 9. Accesibilizare rutieră bună a localităților și conectare la sistemul de drumuri naționale DN 1C, DN18, DN18B, DN 19, DN 17 cu legături interjudețene. 10. Prezența Aeroportului Internațional Maramureș. 11. Accesibilizare pe căile ferate (magistralele 400, 401, 422, 423). 12. Localități de graniță care au legături transfrontaliere: Sighetu Marmăției (legătură rutieră), Câmpulung la Tisa și Valea Vișeuului (legături pe cale ferată, sistate) 13. Așezări cu profil economic complex.. 14. Centre urbane, sistemic ierarhizate. 15. Baia Mare tinde spre statutul de centru polarizator important al Regiunii de Nord-Vest 16. Numeroase sate mari cu potențial habitatțional ridicat. 17. Varietate formelor și tipurilor de relief. 18. Forme de cooperare diverse, atât la nivel urban/ rural, cât și la nivel rural/ rural sau la nivel transfrontalier; 19. Atestarea a 3 stațiuni de interes național Borșa, Ocna Șugatag și Vișeu de Sus și 9 de interes local: Bârsana, Botiza, Căvnic, Moisei, Oncești, Săpânța, Sighetu Marmăției, Tăuții-Măgherauș și zona Șuioara-Baia Sprie. 20. Existența unor domenii schiabile de importanță regională și locală, deja consacrate și care au beneficiat de investiții majore (de ex. Borșa). 21. Prezența în localitățile județului a unui număr mare de monumente istorice (peste 100 de biserici de lemn – din care 8 în patrimoniul UNESCO, ansambluri urbane și clădiri monumentale, castele, cetăți medievale și alte vestigii arheologice etc.)	1. Orașele: Dragomirești, Săliștea de Sus nu îndeplinesc condițiile minime pentru statutul de oraș în ceea ce privește populația sau gradul de echipare pentru categoriile în care sunt încadrate. 2. Majoritatea orașelor aparțin categoriei orașelor mici, cu o populație cuprinsă între 5.000 și 20.000 de locuitori; 3. Îmbătrânire demografică, cauzată mai ales de scăderea natalității. 4. Echiparea deficitară a orașelor apărute după 1990 cu dotări specific urbane; 5. Creșterea necontrolată și nejustificată a intravilanelor orașelor și comunelor fără corelarea procesului de expansiune cu evoluția populației; 6. Distribuția neuniformă și echiparea slabă a dotărilor culturale la nivelul mediului rural; 7. Lipsa unei strategii coerente și integrate de valorificare a potențialului dat de capitalul cultural, ca element de atracție și de revitalizare. 8. Numeroase așezări rurale cu infrastructuri precare. 9. Existența unui număr mare de localități izolate, în special în zonele montane 10. Fenomenul așezărilor informale prezintă o dinamică accentuată la nivel județului, condițiile de insalubritate de locuire punând în pericol starea de sănătate a populației ocupante. UAT-urile cu cele mai multe așezări informale sunt: Coltău, Coroieni, Satulung, Baia Mare, Ulmeni, Șomcuta Mare. 11. În zonele rurale predomină locuirea individuală, iar locuința colectivă, acolo unde există, este cel mai adesea de un confort scăzut. 12. Slaba diversificare a activităților economice (în mediul rural și urban); 13. Extinderea spațiului locuit în zone de risc natural sau antropic; 14. Afectarea agriculturii prin ocuparea unor terenuri cu potențial agricol (expansiunea urbane); 15. Diminuarea activităților tradiționale de cercetare - dezvoltare în agricultură; 16. Accesibilitate redusă a unor localități rurale; 17. Echipare necorespunzătoare a teritoriului (servicii de alimentare cu apă, canalizare, epurare); 18. Lipsa spații de colectare, depozitare și prelucrare a produselor agricole produse în gospodărie;

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
22. Localități în care s-a păstrat patrimoniu imaterial extrem de bogat (folclor, gastronomie, tradiții, obiceiuri, meșteșuguri etc.). 23. Localități cu dotări cultural-turistice – muzee unicat, case memoriale etc. 24. Localități în mediul rural cu un valoros patrimoniu construit și arhitectură vernaculară reprezentativă acestei zone. 25. Existența utilităților (apă, canalizare, energie electrică, gaze naturale) în numeroase localități. 26. Modernizarea sistemului rutier în numeroase localități. 27. Ameliorarea de prevenire a efectelor inundațiilor (apărări de mal, îndiguiuri pe mai multe cursuri de apă); 28. Existența Zonei Metropolitane Baia Mare 28.1. (5 orașe și 13 comune din aria limitrofă a municipiului). 29. Existența unor forme legale de cooperare între unități administrativ-teritoriale, Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară (ADI), care reprezintă structuri de cooperare înființate de unitățile administrativ-teritoriale pentru realizarea în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes local sau regional ori furnizarea în comun a unor servicii publice. 30. În mediul rural există forme de parteneriat public-privat constituite din reprezentanți ai sectorului public și ai celui privat, reprezentate de Grupurile de Acțiune Locală (GAL), create pentru a implementa o strategie integrată pentru dezvoltarea teritoriului și pentru a facilita demararea proiectelor finanțate din PNDR privind inițiativele de dezvoltare locală. În Județul Maramureș există următoarele GAL-uri: 31. „Asociația Grupul de Acțiune Locală Valea Izei-Moisei” (comunele Strâmtura, Ieud, Șieu, Rozavlea, Poienile Izei, Botiza, Moisei, Săcel, Vișeu de Jos (Jud. Maramureș), Dragomirești (oraș, Jud. Maramureș), Saliștea de Sus (oraș, jud. Maramureș) 32. Asociația Grupul de Acțiune Locală Mara-Gutâi (comunele Bîrsana, Bocicoiu Mare, Budești, Călinești, Câmpulung la Tisa, Desești, Giulești, Ocna Șugatag, Oncești, Remetei, Săpânța, Sarasău, Vadu Izei (Jud. Maramureș), Căvnic (oraș, Jud. Maramureș) 33. Asociația Microregională Mara-Natur (comunele Cernești, Coltău, Coroieni, Recea, Săcălășeni, Groșii Țibleșului, Groși, Șișești, Copalnic Mănăștur, Cupșeni, Lăpuș, Băiuț, Suciu de Sus, Coaș, Dumbrăvița, Vima Mică (jud. Maramureș), Baia Sprie (oraș, Jud. Maramureș)	19. Patrimoniul rural este subreprezentat (în special în ariile caracterizate de o densitate mare a așezărilor și de o vitalitate mare a populației); 20. Locuințele individuale recent construite în noile extinderi și în comunele peri-urbane suferă din cauza accesibilității scăzute la dotările comunitare, a costului ridicat de construire și a densității excesive a spațiului construit Groși, Recea, Baia Sprie, Baia Mare, Baia Sprie, Tăuții Măgherauș). 21. Centre de comună cu deficit de dotare și servicii proprii unor entități administrativ-teritoriale. 22. Prezența unor sate mici lipsite de servicii elementare (școală primară, puncte sanitare) 23. Lipsa unei orientări clare în sistematizarea rurală. 24. Localități cu fond construit în degradare. 25. Așezări urbane cu probleme ambientale majore (Baia Mare, Baia Sprie etc). 26. Zone lipsite de orașe pe o rază de circa 25-30 km, Ariniș, Asuaju de Sus, Băsești, Bicaz, Vima Mică 27. Localități cu scăderi accentuate de populație 28. Elemente și nivel de dotare insuficiente ale localităților urbane de rangul III 29. Localități cu resurse importante de apă 29.1. minerală resurse de băi sărate, ape sulfuroase, nevalorificate (Costiui, Ocna Șugatag, Dragomirești, Vișeu de Sus, Borșa) Bună. 30. 11 UAT-uri au mai puțin de 1500 locuitori (Ariniș, Asuaju de Sus, Băsești, Bicaz, Boiu Mare, Coaș, Gărdani, Oarța de Jos, Oncești, Poienile Izei, Vima Mică) iar două dintre acestea au chiar sub 1000 locuitori (Poienile Izei și Bicaz). Dintre cele 11 UAT-urii, 4 sunt recent constituite prin desprinderea din unități administrative mai mari, respectiv Poienile Izei, Coaș, Gărdani și Oncești. Conform PATN Rețeaua de localități, populația minimă pentru înființarea unei noi comune este de 1500 locuitori, criteriu pe care un număr apreciabil de comune nu-l mai îndeplinesc, situația acestora fiind nesustenabilă pe termen lung. 20% din toate UAT-urile județului ar fi nesustenabile în timp, rezultând necesitatea comasării cu alte UAT-uri. 31. Orașele Dragomirești și Săliștea de Sus, localități urbane care au dobândit relativ recent acest statut (anul 2004) nu îndeplinesc condiția din Planul de Amenajare a Teritoriului Național de 5000 locuitori.

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
34. Asociația „Grupul de Acțiune Locală Maramures Vest” – GALMMV (comunele Ardasat, Ariniș, Asuaju de Sus, Băița de Sub Codru, Băseești, Cicîrlău, Fărcașa, Gărdani, Mireșu Mare, Oarța de Jos, Remetea Chioarului, Sălsig, Satulung.(jud. Maramureș), Tăuții Măgherauș (oraș, Jud. Maramureș) 35. Asociația de Dezvoltare Microregională a Comunităților din Zona Sătmăruului (comunele Agriș, Botiz, Dorolț, Halmeu, Lazuri, Micula, Odoreu, Păulești, Porumbăști, Socond, Turulung, Vetiș, Viile Satu Mare (Jud. Satu Mare), Ardud, Livada (Orașe, Jud. Satu Mare), Bicăz (Jud. Maramureș) 36. Asociația Grupul de Acțiune Locală ”Valea Someșului” (comunele Chiuiești, Cășeu, Cățcău, Vad, Jichișu de Jos, Recea Cristur (județul Cluj) Gâlgău, Poiana Blenchii, Rus, Simișna, Zalha, Cristolț, Gîrbou, Băbeni, Letca, Lozna, Ileanda (județul Sălaj) Boiu Mare, Valea Chioarului (județul Maramureș), Șomcuta Mare (Jud. Maramureș)	32. Sistem educațional deficitar, mai ales în mediul rural, funcționând, în general, doar grădinițe și școli gimnaziale, adeseori cu predare simultană și cu suplinitori. Scăderea accentuată a populației școlare, care a condus la restructurarea rețelei de unități 33. Numărul mic de creșe și de grădinițe, în municipii, orașe și comune mari. 34. Rețeaua existentă de sănătate distribuită neuniform în județ (urban vs rural, municipii vs urban mic) 35. Dotarea deficitară și chiar închiderea unor centre de permanență din lipsă de personal 36. Numărul mic de curse regulate operate de pe aeroportul regional, lipsa unui terminal modern, a unei parări și a unui conexiuni cu transportul public către municipiu. 37. Starea de degradare avansată a unor stații de cale ferată, inclusiv cea din Baia Mare 38. Suspendarea circulației pe linia CF Vișeu-Borșa 39. Starea precară a tuturor autogărilor existente din județ. 40. Centrele urbane din județ (Baia Mare, Tăuții- 41. Măgherauș, Sighetu Marmăției, Șomcuta Mare, Baia Sprie, Borșa) se confruntă cu problemele generate de traficul greu care le tranzitează. 42. Lipsa variantelor ocolitoare în rețeaua rutieră 43. Numeroase străzi nemodernizate, atât în comune cât și în orașe precum și lipsa locurilor de parcare. 44. Salarii scăzute oferite în orașele mici, fără o economie solidă și lipsite de investitori majori, precum și în cele cu un profil turistic, sector care oferă un nivel foarte scăzut de salarizare: Săliștea de Sus, Cavnic, Dragomirești, Borșa, Ulmeni, Seini. 45. Starea precară a edificiilor de cultură, mai ales în Municipiul Baia Mare (Casa de Cultură, Casa de Cultură a Tineretului, Teatrul Dramatic, Cinematograful Dacia).
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
1. Potențial de formare și reconfigurare a zonelor funcționale urbane; 2. Dezvoltarea de proiecte de regenerare urbană în vederea integrării sociale și economice a cartierelor defavorizate;	1. Lipsa unor programe adresate orașelor mici sub 10.000 locuitori;

3. Existența de rezerve de teren în cadrul orașelor, comunelor, prin reconversia funcțională a fostelor zone industriale sau militare, în care pot fi dezvoltate noi activități;
4. Existența programelor naționale, regionale, județene, locale destinate extinderii și modernizării rețelelor edilitare;
5. Elaborarea planurilor integrate de mobilitate urbană;
6. Posibilitatea utilizării unor fonduri europene disponibile în vederea sprijinirii dezvoltării sectorului cultural;
7. Potențial turistic;
8. Cooperare transfrontalieră noul proiect de pod peste Tisa (Sighetu Marmăției);
9. Dezvoltarea unor localități rurale cu funcții de loc central în ariile profund rurale;
10. Posibilitatea utilizării unor fonduri europene disponibile în vederea sprijinirii dezvoltării sectorului cultural;
11. Disponibilitatea fondurilor europene pentru sectorul agricultură și dezvoltare rurală prin PNDR;
12. Includerea comunelor în asociațiile de dezvoltare intercomunitară la nivel de județ pentru utilități publice (managementul deșeurilor / salubritate, servicii de alimentare cu apă, canalizare, alimentare cu gaze naturale);
13. Valorificarea tradițiilor culinare;
14. Amplificarea exploatării turistice a valorilor peisagistice și de viață rurală;
15. Conectarea unităților școlare la internet implementarea Programului Național de Dezvoltare Locală;
16. Relieful diversificat - potențial natural uriaș;
17. Prezența unor arii de populare tradiționale;
18. Creșterea numărului de unități de cazare (pensiuni turistice și agroturistice);
19. Posibilități extrem de variate pentru turism – rural, istoric, cultural, sportiv;
20. Existența unui număr însemnat de monumente istorice, dintre care 8 sunt înscrise în patrimoniul UNESCO;
21. Prezența izvoarelor minerale de diferite categorii, resurse de băi sărate, ape sulfuroase (depresiunea Maramureș, Munții Rodnei, Costiui, Ocna Șugatag, Dragomirești, Vișeu de Sus, Borșa, Oncești).

2. Lipsa unei dezvoltări coordonate a localităților (cooperarea urban-rural, urban-urban) va conduce la o dezvoltare haotică și nesustenabilă a acestora;
3. Lipsa intervențiilor focalizate pe diverse zone din orașe;
4. Lipsa accesibilității UAT-urilor și a zonelor de dezvoltare din județ la rețeaua majoră de transport
5. Lipsa unor politici de locuire.
6. Depopularea spontană a satelor cu acces dificil și penurie de servicii.
7. Afectarea standardului de locuire în mediul rural și urban.
8. Extinderea haotică a intravilanului construit.
9. Apariția unei arhitecturi heteroclite, fără conexiuni cu tradițiile locului (sub impactul migrației pentru muncă în alte țări).
35. Proliferarea kitsch-ului arhitectural în detrimentul valorilor și specificului regional.
36. Lipsa accesului cetățenilor la infrastructură și servicii edilitare.
37. Menținerea sistemelor de încălzire a locuințelor bazate pe lemne.

22. Prezența unor programe de dezvoltare Contextul strategic național, regional, județean și chiar transfrontalier: Planul Național de Redresare și Reziliență, iar POR 2021-2027 ,POR Nord-Vest 2021-2027, Planul de Dezvoltare Regională Nord-Vest 2021-2027, Strategia de Specializare Inteligentă Nord-Vest RIS3, Strategia Regională de Mobilitate Urbană și Orașe Inteligente 2021-2027 Preocupări pentru elaborarea planurilor și strategiilor de dezvoltare locale, intercomunitare, urbane.
23. Program Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2021-2030, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii, Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Maramureș pentru perioada 2021-2027 și portofoliului de proiecte pentru perioada 2021-2027.Strategia regională mobilitate urbană durabilă și orașe inteligente a Regiunii Nord-Vest 2021-2027.
24. Elaborarea PUG-urilor cu reglementarea judicioasă a suprafețelor aferente UAT-urilor prin reorganizarea si dezvoltarea cailor de comunicatie, stabilirea si delimitarea zonelor construibile, stabilirea si delimitarea zonelor functionale;
25. Existența zonelor montane izolate fără alimentare cu energie electrică precum și a zonelor turistice montane care prezintă interes pentru dezvoltarea unor aplicații în sisteme de energii regenerabile;

4.6.3. Viziune strategică sectorială

Maramureș 2035 – județ policentric, conectat și atractiv, în care rețeaua de localități funcționează ca un sistem teritorial coerent și complementar, bazat pe consolidarea rolului centrelor urbane și rurale, valorificarea identităților teritoriale tradiționale și reducerea disparităților de dezvoltare dintre diferitele zone ale județului. Municipiul Baia Mare își consolidează rolul de pol regional și motor al dezvoltării economice și inovării, în timp ce centrele urbane secundare și centrele rurale cu funcții de polarizare asigură accesul populației la servicii publice, oportunități economice și infrastructuri moderne, contribuind la dezvoltarea echilibrată a întregului teritoriu județean.

Rețeaua de așezări a județului se dezvoltă prin întărirea relațiilor de cooperare urban-rural, metropolitană, intercomunală și transfrontalieră, prin creșterea accesibilității și conectivității teritoriale, modernizarea infrastructurilor tehnico-edilitare și digitale și îmbunătățirea mobilității populației. Localitățile județului devin mai bine conectate la rețelele regionale, naționale și europene de transport și comunicații, iar serviciile publice esențiale sunt accesibile în mod echitabil pentru locuitorii din toate comunitățile, inclusiv din zonele rurale și montane izolate.

Dezvoltarea spațială a localităților este realizată într-o manieră sustenabilă și controlată, prin limitarea extinderilor nejustificate ale intravilanelor, valorificarea terenurilor și a fondului construit existent, regenerarea zonelor industriale și miniere dezafectate și protejarea terenurilor agricole valoroase. În paralel, sunt conservate și promovate caracteristicile identitare ale localităților, patrimoniul construit, arhitectura vernaculară și peisajele culturale specifice celor patru teritorii istorice – Țara Maramureșului, Țara Lăpușului, Țara Chioarului și Țara Codrului – ca resurse esențiale pentru dezvoltarea durabilă și creșterea atractivității teritoriale.

Prin valorificarea patrimoniului cultural și natural, a stațiunilor turistice, a tradițiilor locale și a potențialului economic specific fiecărei zone, rețeaua de așezări contribuie la creșterea competitivității județului, la dezvoltarea economiei locale și la îmbunătățirea calității vieții. Comunitățile locale beneficiază de condiții moderne de locuire, servicii publice performante, oportunități de ocupare și un mediu construit armonios, capabil să răspundă provocărilor demografice, economice și climatice ale următoarelor decenii.

În perspectivă, Maramureșul își consolidează poziția de teritoriu european competitiv și rezilient, în care dezvoltarea urbană și rurală se realizează complementar, pe baza principiilor policentrismului, coeziunii teritoriale, accesibilității, identității culturale și sustenabilității, contribuind la menținerea populației, atragerea investițiilor și valorificarea inteligență a resurselor locale.

4.6.4. Obiective strategice, obiective operaționale și măsuri

DOMENIUL 6 – REȚEAUA DE AȘEZĂRI ȘI ORGANIZAREA TERITORIULUI - Tabel de sinteză strategică

Obiectiv strategic	Obiective operaționale	Măsuri prefigurate	Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
OS6. Consolidarea unei rețele policentrice de localități, echilibrată funcțional și competitivă, capabilă să asigure accesul echitabil al populației la servicii, oportunități economice și infrastructuri moderne, prin valorificarea complementarităților dintre mediul urban și rural și reducerea disparităților teritoriale.	OO6.1 Consolidarea structurii policentrice și a rolului funcțional al centrelor urbane și rurale	- Ierarhizarea și specializarea funcțională a localităților;- Consolidarea rolului municipiului Baia Mare ca pol regional și centru metropolitan;- Dezvoltarea centrelor urbane secundare (Sighetu Marmăției, Vișeu de Sus, Borșa, Târgu Lăpuș, Seini, Baia Sprie, Șomcuta Mare, Ulmeni);- Întărirea rolului centrelor de polarizare intercomunală și al comunelor cu funcții de servicii;- Dezvoltarea cooperării teritoriale prin ADI și GAL.	- Dezvoltarea Zonei Metropolitane Baia Mare;- Centre multifuncționale de servicii în localitățile cu rol intercomunal;- Proiecte de cooperare intercomunitară și metropolitană;- Elaborarea PATZ-uri și documentații integrate pentru zone funcționale.	Baia Mare, Baia Sprie, Cavnic, Seini, Șomcuta Mare, Tăuții Măgherauș, Sighetu Marmăției, Vișeu de Sus, Borșa, Dragomirești, Ulmeni, Târgu Lăpuș, Fărcașa, Mireșu Mare, Satulung, Copalnic Mănăstur, Lăpuș, Săcălășeni, Dumbrăvița, Săpânța, Petrova, Poienile de Sub Munte, Rozavlea, Botiza, Bistra, Cernești, Cicârlău, Coaș, Coltău, Recea, Remetea Chioarului, Valea Chioarului și celelalte comune cu funcții de polarizare locală
	OO6.2. Creșterea accesibilității și conectivității teritoriale	- Modernizarea infrastructurii rutiere și feroviare;- Dezvoltarea legăturilor cu rețeaua TEN-T și coridoarele regionale;- Extinderea accesului la internet în bandă largă și infrastructuri digitale;-	-Drum expres Baia Mare – Satu Mare;- Drum expres Dej – Jibou – Baia Mare – Halmeu;- Varianta ocolitoare Baia Mare;- Variante ocolitoare Sighetu Marmăției, Vișeu de Sus, Cavnic și Șomcuta Mare;- Tren	Baia Mare, Tăuții Măgherauș, Seini, Recea, Groși, Copalnic Mănăstur, Sighetu Marmăției, Vișeu de Sus, Cavnic, Șomcuta

Obiectiv strategic	Obiective operaționale	Măsurii prefigurate	Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
		Dezvoltarea mobilității metropolitane și interurbane.	metropolitan Ulmeni – Baia Mare;- Modernizarea Aeroportului Internațional Maramureș;- Reabilitarea stației CFR Baia Mare.	Mare, Târgu Lăpuș, Ulmeni.
	OO6.3. Asigurarea accesului populației la infrastructuri și servicii publice de bază	- Extinderea și modernizarea rețelelor de apă și canalizare;- Dezvoltarea rețelelor de gaze naturale și energie electrică;- Creșterea gradului de digitalizare a localităților;- Reducerea disparităților de acces la servicii publice.	- Extinderea sistemelor de apă și canalizare în localitățile insuficient deservite;- Extinderea rețelelor de gaze naturale în mediul rural;- Proiecte de digitalizare și infrastructură broadband;- Sisteme inteligente de monitorizare și management urban.	Toate UAT-urile; cu priorități pentru: Ardasat, Ariniș, Asuaju de Sus, Băița de sub Codru, Bârsana, Bistra, Bogdan Vodă, Botiza, Budești, Câmpulung la Tisa, Călinești, Cernești, Cicârlău, Coaș, Coltău, Coroieni, Giulești, Groși, Ieud, Leordina, Petrova, Poienile Izei, Poienile de Sub Munte, Recea, Remeți, Ruscova, Săcel, Sălsig, Săpânța, Strâmtura, Suciu de Sus, Vadu Izei, Valea Chioarului, Vima Mică, Vișeu de Jos, Vișeu de Sus, Căvnic, Baia Mare, Baia Sprie, Seini, Târgu Lăpuș, Ulmeni, Tăuții Măgherauș.

Obiectiv strategic	Obiective operaționale	Măsură prefigurată	Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
	OO6.4. Gestionarea sustenabilă a dezvoltării spațiale și a extinderii intravilanelor	- Controlul extinderii intravilanelor și limitarea consumului nejustificat de terenuri agricole;- Regenerarea și reconversia terenurilor degradate și a fostelor platforme industriale;- Structurarea funcțională coerentă a intravilanelor;- Protejarea identității urbane și rurale.	- Actualizarea PUG-urilor pentru toate UAT-urile;- Reconversia platformelor industriale și miniere dezafectate;- Dezvoltarea de parcuri industriale și logistice;- Programe de regenerare urbană și rurală.	Nivel județean, prioritar: Baia Mare, Baia Sprie, Sighetu Marmăției, Vișeu de Sus, Borșa, Cavnic, Șomcuta Mare, Ulmeni, Târgu Lăpuș, Cicârlău, Băiuț, Coltău, Coroieni, Satulung.
	OO6.5. Reducerea disparităților urban-rural și creșterea calității locuirii	- Dezvoltarea dotărilor publice și a serviciilor sociale în mediul rural;- Combaterea excluziunii sociale și a fenomenului așezărilor informale;- Creșterea accesului la educație, sănătate și servicii comunitare;- Dezvoltarea locuirii de calitate și a locuințelor pentru tineri.	- Centre comunitare integrate;- Locuințe sociale și pentru tineri;- Reabilitarea cartierelor și zonelor vulnerabile;- Programe de integrare a așezărilor informale.	Prioritar în Ulmeni și în UAT-urile cu așezări informale identificate în analiză: Baia Mare, Coltău, Coroieni, Satulung, Șomcuta Mare, precum și în comunele cu deficit de servicii publice și populație redusă: Ariniș, Asuaju de Sus, Băsești, Bicăz, Boiu Mare, Coaș, Gârdani, Oarța de Jos, Poienile Izei, Vima Mică.
	OO6.6. Valorificarea patrimoniului cultural, identității locale și	- Conservarea patrimoniului construit și vernacular;- Dezvoltarea localităților cu funcții turistice;- Promovarea identităților	- Restaurarea monumentelor istorice și a patrimoniului UNESCO;- Centre de informare turistică și culturală;- Dezvoltarea infrastructurii turistice și a	Baia Mare, Sighetu Marmăției, Baia Sprie, Borșa, Vișeu de Sus, Cavnic, Moisei, Petrova,

Obiectiv strategic	Obiective operaționale	Măsură prefigurată	Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
	potențialului turistic al localităților	teritoriale ale celor patru „Țări” istorice;- Integrarea patrimoniului și peisajului în dezvoltarea locală.	traseelor tematice;- Ruta satelor cu arhitectură tradițională (Breb, Bârsana, Ieud etc.);- Dezvoltarea domeniilor schiabile și a infrastructurii de agrement.	Poienile de Sub Munte, Ocna Șugatag, Săpânța, Botiza, Poienile Izei, Dragomirești, Oncești, Budești, Bârsana, Ieud, Desești, Șișești, Târgu Lăpuș, Breb (Ocna Șugatag) și toate localitățile cu patrimoniu valoros din cele patru „Țări” istorice.
	OO6.7. Consolidarea cooperării teritoriale și a relațiilor transfrontaliere	- Dezvoltarea parteneriatelor intercomunitare și transfrontaliere;- Îmbunătățirea conectivității cu Ucraina;- Dezvoltarea proiectelor comune culturale și economice.	- Podul peste Tisa la Sighetu Marmației;- Redeschiderea circulației feroviare la Câmpulung la Tisa și Valea Vișeuului;- Programe culturale și turistice comune cu localitățile din Ucraina;- Proiecte de cooperare transfrontalieră.	Sighetu Marmației, Câmpulung la Tisa, Bistra, Bocicoiu Mare, Remeți, Poienile de Sub Munte, Ruscova, Repedea, Valea Vișeuului și celelalte localități de frontieră din Valea Tisei.

4.7. PATRIMONIUL CONSTRUIT

4.7.1. Analiza SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Cadru geografic foarte variat - suport al constituirii și dezvoltării așezărilor umane. Diversitate mare a obiectivelor de patrimoniu cultural (construit, material și imaterial), într-un mediu rural foarte bine individualizat și într-un mediu urban cu potențial cultural-istoric deosebit de valoros Existența unui număr semnificativ de obiective înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO (8 biserici de lemn) Multiculturalitate modestă, dar pregnantă și relaționare facilă cu zonele învecinate din afara granițelor; Caracter multicultural (multiethnic și multiconfesional) al patrimoniului imobil Număr însemnat de obiective și tradiții de sărbători religioase care poate induce promovarea unui anumit tip de turism ecumenic; Starea de funcționare a unor rute culturale (în special în zone urbane) Potențial ridicat de valorificare a unor componente ale patrimoniului imaterial (tradiții folclorice, gastronomice, meșteșuguri, etc.), în mediul rural sau al orașelor mici, mai ales în zonele montane și de deal;; Tradiții ocupaționale interesante pentru industria "ospitalității" (agricultură, pomicultură, creșterea animalelor); Tradiția unor târguri și piețe Existența unor obiective rare, de nișă (muzee, case memoriale, societăți culturale, biblioteci) Persistența unor tipuri inedite de așezări umane (sălașele din Munții Maramureșului) și a unor obiective foarte specifice („arhitectura lemnului") Conservarea în mediul rural a multor modele originale de organizare a gospodăriilor țărănești și a unei arhitecturi tradiționale Păstrarea unor biserici de lemn pictate în și a unor castele din perioada medievală;	Infrastructuri locale slabe de comunicații, care împiedică accesul la multe obiective de patrimoniu Starea de degradare (chiar colaps/precolaps în anumite cazuri) a unor obiective de patrimoniu Statutul incert al proprietății unor monumente și birocrăția procedurilor de retrocedare; Lipsa cronică a finanțărilor din programe de restaurare-valorificare a monumentelor sau obiectivelor cu potențial cultural și accesarea defectuoasă sau lentă a fondurilor europene sau internaționale; Întârzierea excesivă a actualizării unor documentații de urbanism fundamentate corect prin studii istorice, în care să se regăsească zone de protecție ale monumentelor, bine definite; Lucrări de investiții pentru restaurare, a unor monumente, proiectate și executate necorespunzător; Absența unor planuri de peisaj care să definească unități specifice interesante din punct de vedere natural și cultural (peisaje culturale) Investigări incomplete ale siturilor arheologice și ale monumentelor aflate în zona de influență a unor viitoare artere importante de circulație .

Tipologie variată de peisaje naturale, antropice, antropizate și/sau peisaje culturale Capitala de județ -Baia Mare și municipiul Sighetu Marmăției – poli de creștere, depozitare ale unor valori culturale, cu valori de importanță națională și internațională.	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
Disponibilități de accesare a unor programe europene sau internaționale de finanțare a valorificării patrimoniului cultural; Disponibilitatea de creare a unor rute culturale cu legături în teritoriul regional și în afara granițelor (temporar afectată de situația din țara vecină Ucraina) Facilitatea unor relaționări europene bilaterale sau multilaterale (inclusiv disponibilități de comunicare a locuitorilor,) Interes local și internațional pentru turism cultural	Cronicizarea precarității finanțărilor din partea statului pentru susținerea unor programe culturale; Degradarea sau pierderea unor resurse culturale; Denaturarea simbolurilor identitare prin inserții de construcții și amenajări necontrolate, în așezări urbane sau rurale/procese defectuoase de extindere și modernizare; Depopulări ale așezărilor (în special rurale) și aportul negativ al unor influențe culturale străine de specificul local; Accentuarea incertitudinilor privind proprietatea asupra unor obiective de patrimoniu; Accentuarea instabilității legislației în domeniile proprietății și al parteneriatului public –privat Competiție în creștere pe planul dezvoltării turistice în regiune și în afara granițelor care impune exigențe mari în dezvoltarea locală

4.7.2. Viziunea strategică

Maramureș 2035 – teritoriu al patrimoniului viu și al peisajelor culturale autentice, în care patrimoniul construit, valorile culturale, arhitectura tradițională și identitățile locale sunt conservate, protejate și valorificate ca resursă strategică pentru dezvoltarea teritorială, coeziunea comunităților și creșterea atractivității județului la nivel național și european.

Dezvoltarea viitoare a județului Maramureș trebuie să valorifice unul dintre cele mai importante patrimonii culturale și peisagistice din România, caracterizat prin existența bisericilor de lemn incluse în patrimoniul mondial UNESCO, a numeroaselor monumente istorice, a arhitecturii tradiționale din lemn, a patrimoniului multicultural și a unor peisaje culturale de o autenticitate excepțională. Patrimoniul construit și patrimoniul imaterial reprezintă elemente fundamentale ale identității teritoriale și constituie resurse strategice pentru dezvoltarea turismului cultural, a economiei locale și a imaginii județului.

Strategia urmărește protejarea și valorificarea peisajelor culturale, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului construit, conservarea patrimoniului material și imaterial, precum și integrarea acestora în procesele de dezvoltare locală și regională. O atenție deosebită este acordată satului tradițional maramureșean, patrimoniului UNESCO, patrimoniului arheologic și consolidării relației dintre patrimoniul cultural, mediul natural și activitățile economice locale.

Prin implementarea acestei viziuni, județul Maramureș își propune să devină până în anul 2035 unul dintre cele mai importante teritorii culturale ale României și Europei Centrale, recunoscut pentru autenticitatea patrimoniului său construit, pentru peisajele culturale bine conservate și pentru capacitatea de a transforma valorile identitare într-un factor de dezvoltare durabilă și competitivitate teritorială.

4.7.3. Obiective strategice, obiective operaționale și măsuri

DOMENIUL 7 – PATRIMONIUL CULTURAL, CONSTRUIT ȘI PEISAJE CULTURALE – Tabel de sinteză strategică

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsuri prefigurate	Acțiuni concrete / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
OS.7 Conservarea, protejarea și valorificarea patrimoniului construit, a patrimoniului cultural și a peisajelor culturale ca resursă strategică pentru dezvoltarea durabilă și consolidarea identității teritoriale a județului Maramureș	OO7.1. Protejarea și valorificarea resurselor naturale ca suport al identității așezărilor umane, și al peisajelor culturale consolidate	Controlul dimensionării intravilanelor, al autorizării construirii și reglementarea unităților de peisaj	Actualizarea tuturor PUG-urilor mai vechi de 10 ani și/sau finalizarea celor în curs de elaborare, avizare, aprobare	Ardusat, Aluniș, Asuaju de Sus, Băiuț, Bistra, Boxioiu Mare, Botiza, Budești, Călinești, Câmpulung la Tisa, Căvnic, Coaș, Coltău, Copalnic-Mănăstur, Cupșești, Desești, Giulești, Groși, Repedea, Ruscoa, Săcălășeni, Siliștea de Sus, Ulmeni, Vadu Izei
		Instituirea măsurilor de limitare a degradărilor cadrului natural	Întocmirea sau actualizarea documentațiilor privind riscurile naturale și/sau antropice alunecări de terenuri, inundații, dezafectări industriale, despăduriri)	Moisei, Săcel, Borșa, Vișeu de Sus, Mireșu Mare, Groși, Dumbrăvița, Băsești, Bicăz, Ocna Șugatag, Rona de Sus, Fărcașa, Vișeu de Jos, Ulmeni, Suciul de Sus, Copalnic, Mănăstur, Baia Sprie, Boiu Mare, Vadu Izei
		Protejarea la nivel de UAT a unor areale cu caracteristici	Întocmire documentații urbanistice bazate pe studii	Budești, Desești, Bârsana, Poienile Izei, Ieud, Șurdești,

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsură prefigurată	Acțiuni concrete / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
		naturale și de peisaj cultural, prin documentații specifice (PUZ CP)	temeinice de fundamentare pentru monumente UNESCO sau monumente de grupă valorică A	Șișești, Plopiș - Șișești, Rogoz-Târgu Lăpuș, Remetea Chioarului, Bogdan Vodă, Călinești, Rozavlea, Ocna Șugatag, Săcălășeni, Lăpuș, Suciul de Sus, Lăpuș, Giulești, Baia Mare, Sighetu Marmăției)
		Conservarea și promovarea patrimoniului mondial UNESCO (biserici de lemn)	Limitarea fragmentării peisajului tradițional; Conservarea mozaicului peisajistic agro-pastoral; Protejarea perspectivelor vizuale asupra monumentelor; Controlul amplasării infrastructurilor cu impact vizual major.	Bârsana, Budești, Desești, Ieud, Poienile Izei, Șișești
		Încurajarea procesului de valorificare a gospodăriilor și construcțiilor rurale tradiționale în zone cu peisaj cultural identificabil	Identificarea și delimitarea, pe cât posibil a unor unități de peisaj antropice și stabilirea unor rute și destinații turistice sau de afaceri locale	Cavnic, Săcel, Moisei, Săpânța,
	OO7.2. Cercetarea, restaurarea, protejarea și valorificarea patrimoniului construit:	Extinderea cercetărilor arheologice la nivelul tuturor obiectivelor neexplorate și valorificarea patrimoniului arheologic cunoscut	Inițierea unor campanii de investigare arheologică și întocmirea unor Rapoarte de diagnostic arheologic	Grupa valorică A: Bicăz, Bogdan Vodă, Lăpuș, Oarța de Sus, Suciul de Sus, Giulești, Sarasău, Remetea Chioarului, Sighetu Marmăției și Târgu Lăpuș, Seini, Oncești, Baia Mare);

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsură prefigurată	Acțiuni concrete / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
		Intensificarea procesului de consolidare, punere în siguranță, restaurare a monumentelor istorice aflate în stare de precolaps sau colaps	Clarificări juridice, aplicații pentru accesări fonduri , cercetări, întocmire proiecte asistate de specialiști recunoscuți	Desești, Cupșeni, Remetea Chioarului, Șișești, Ulmeni, Satulung, Sughetu Marmației, Baia Mare)
		Delimitarea imobilelor monumente istorice și a zonelor de protecție/protejate, definite pe criterii științifice, în coordonate STEREO' 70 și reprezentarea lor în documentații de urbanism (PUG, PUZ CP	Delimitări, instituiții și reglementări precise la nivelul PUG-urilor și PUZ CP-urilor	Toate UAT-urile deținătoare de monumente istorice clasate sau de obiective propuse pentru clasare)
		Optimizarea sistemului de evidență și monitorizare a monumentelor istorice	Măsură organizatorice administrative	Toate UAT-urile deținătoare de monumente istorice clasate sau de obiective propuse pentru clasare) Direcția Județeană de Cultură Maramureș
		Conservarea, protejarea și valorificarea integrată a peisajului cultural industrial forestier Vaser–Novăț și susținerea procesului de recunoaștere UNESCO	Program integrat de conservare și valorificare a Peisajului Cultural Industrial Forestier Vaser–Novăț	Vișeu de Sus (principal); Vișeu de Jos; Moisei; Borșa
	OO7.3. Consolidarea patrimoniului material și imaterial prin susținerea	Susținerea tradițiilor ocupaționale ale locuitorilor prin promovarea reabilitării	Identificarea gospodăriilor în raport cu oferte locale și crearea prin documentații	Moisei, Dumbrăvița, Rozavlea, Borșa, Șurdești, Șișești, Vișeu de Sus

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsură prefigurată	Acțiuni concrete / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
	tradițiilor culturale și a exercitării obiceiurilor și meșteșugurilor locale	unor gospodării tradiționale, a transformării lor în pensiuni și/sau a includerii în circuite agro-turistice	urbanistice a unor rute dedicate, Instituirea după caz,, a unor rute specializate xare să includă și alte puncte de interes cultural sau de peisaj	
		Identificarea de amplasamente pentru susținerea tradițiilor unor evenimente culturale locale și a multiculturalității	Rezervarea prin documentații urbanistice de tip PUG a unor amplasamente pentru evenimente culturale cu caracter repetabil	Baia Mare, Sighetu Marmăției, Baia Sprie, Târgu Lăpuș, Șurdești, Groși, Săcel, Tăuții Măgherauș, Băița de sub Codru, Mireșu Mare, Repedea, Remetei, Remetea Chioarului, Băița de sub Codru, Prislop, Dămăcușeni, Coroieni
		Valorificarea principalelor dotări culturale – muzee, case memoriale, teatre, biblioteci, galerii de artă, etc.)	Inventarierea dotărilor, contextualizarea existenței și funcționării lor prin studii de fundamentare a investițiilor de modernizare-integrare	Baia Mare, Sighetu Marmăției, Bârsana, Giulești, Ieud, Săpânța, Șișești, Șurdești, Târgu Lăpuș, Deagomirești, Tăuții Măgherauș, Vișeu de Sus, Valea Vișeuului, Apșa

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
BUCUREȘTI
UNIVERSITÄT FÜR MEDIZIN UND PHARMAZIE
BUCUREȘTI
BUCUREȘTI UNIVERSITY OF MEDICINE AND PHARMACY
TRADITION ET EXCELLENCE

Servicii actualizare documente strategice suport –
PATJ județ Maramureș

4.8. RESURSE UMANE ȘI INFRASTRUCTURĂ SOCIALĂ

4.8.1. Analiza SWOT

Demografie

Puncte tari	Puncte Slabe
<u>Evoluție demografică pozitivă pentru 15 localități în intervalul 2011-2021</u> -Unele localități rurale au crescut demografic pe fondul unei dezvoltări socio-economice continue, transformându-se în centre urbane (comuna Seini a fost declarată oraș în anul 1998 iar comunele Dragomirești, Șomcuta Mare, Ulmeni, Săliștea de Sus, Tăuții Măgherauș au fost declarate orașe în anul 2004) <u>Rate înalte ale natalității în unele localități rurale</u> localitățile cu rate înalte ale natalității (peste 15‰) sunt comunele Satulung, Colțau și Coroieni, ceea ce presupune creșterea necesarului pentru investiții în dotări pentru educație, sănătate.	<u>Evoluție demografică negativă în intervalul 1992-2021 a populației județului Maramureș</u> Populația județului Maramureș a scăzut continu de la 553900 persoane în 1992 până la 515971 în 2021 prin emigrație și reducerea ratei natalității. Reducerea demografică este de aproximativ 40.000 persoane (37929 persoane), care ar echivala cu dispariția unui oraș de dimensiunile municipiului Sighetu-Marmației, al doilea centru urban al județului. Scăderea cu 6,8%, procent mai mare decât cel înregistrat la nivel național în aceeași perioadă (4,7%) <u>Evoluție demografică negativă pentru majoritatea localităților județului Maramureș în intervalul 2011-2021</u> localitățile care au înregistrat pierderi semnificative în intervalul 2011-2021, între 10-15% sunt comunele Asuaju de Sus, Oarța de Jos, Bicăz, Băsești (Țara Codrului) și comunele Poienile Izei, Băiuț, Strâmtura, Cupșeni și Budești (zona montană Munții Țibleșului) și comuna Vima Mică. <u>Existența unor localități rurale nesustenabile din punct de vedere socio-demografic și economic pe termen lung</u> mărimea redusă din punct de vedere demografic a unor unități administrative (11 localități au mai puțin de 1500 locuitori-comunele Ariniș, Oarța de Jos, Boiu Mare, Asuaju de Sus, Băsești, Vima Mică, Gârdani, Coaș și Oncești, iar

Poienile Izei și Bicz au chiar sub 1000 locuitori, face ca acestea să fie nesustenabilă pe termen lung.

Procesul intens de suburbanizare al localităților din proximitatea municipiilor Baia Mare și Sighetu Marmăției

Creșterea demografică a fost mult mai intensă în unitățile administrativ-teritoriale aflate în proximitatea Municipiului Baia-Mare, două dintre comunele situate în prima și a doua coroană concentrică de unități-administrativ teritoriale devenind orașe în anul 2004 (Tăuții Măgherauș și Șomcuta Mare). În jurul Municipiului Baia Mare comunele din prima și a II-a coroană au avut creșteri remarcabile în timp ce numărul populației municipiului a scăzut: comuna Groși 21%, Colțău 19%, Recea 17%, Satulung 12%, Săcălășeni 9%, Arduș 7%, Fărcașa 5% și Cicărlău iar în jurul Municipiului Sighetu-Marmăției (caracterizat de scădere demografică cu 6%) comuna Sarășău a avut o creștere cu 5% iar în proximitatea orașului Târgu Lăpuș, comuna Coroieni a avut o creștere demografică remarcabilă cu 7% în condițiile în care populația orașului a scăzut cu aproape 6%.

Densitate scăzută a populației în unele zone rurale

Densitate sub media densității populației la nivelul mediului rural de 50 loc/kmp (date la 1 iulie 2021) pentru jumătate din unitățile administrativ-teritoriale din Județul Maramureș (32 din 77) explicată de ponderea mare a teritoriului montan (altitudini de peste 1000 m) din totalul suprafeței județului, respectiv 19,2%. 10 localități au o densitate a populației sub 30 loc./kmp: unele localități din Țara Codrului (Bicz, Băsești și Asuaju de Sus) și în localități aflate la granița sudică cu județul Sălaj (Vima Mică, Boiu Mare, Valea Chioarului) și în câteva din localitățile montane din Munții Țibleșului (Groșii Țibleșului, Băiuț, Desești).

Scăderea numărului populației urbane

Numărul populației urbane a scăzut, populația a 9 din cele 11 orașe continuând trendul demografic descendent care se înregistrează la nivel național, reducere cu 4% în intervalul 2011-2021, doar două orașe înregistrând creșteri, respectiv orașele de mărime medie Șomcuta Mare și Tăuții Măgherauș.

Declinul demografic al populației rurale

-Declinul demografic al populației din mediul rural a fost determinat de rata mortalității mai ridicată, rata natalității mai scăzută și tendința mai intensă de migrare, scădere cu 50440 persoane în intervalul analizat 1992-2021 (cu 20% mai puține persoane în 2021 față de anul reper 1992). Se constată procese de depopulare continuă în 16% din localitățile rurale ale județului Maramureș, suprafața ocupată de acestea din teritoriul județului fiind de 11,4%. Aceste localități (*Săcăleşeni, Rozavlea, Suci de Sus, Salsig, Botiza, Bicăz, Bârsana, Oarța de Jos, Asuaju de Sus, Strâmtura, Băiuț, Bogdan Vodă, Oarța de Jos, Salsig, Bicăz, Asuaju de Sus*) sunt caracterizate de o scădere accentuată de populație și necesită în consecință acțiuni de sprijin și revitalizare;

Degradarea structurii pe grupe de vârstă

Între 2011-2021 efectivele grupelor de vârstă tinere și adulte la nivelul județului Maramureș au scăzut, iar numărul vârstnicilor a crescut accentuat cu 22%. În condițiile scăderii numărului total al populației județului, *populația vârstnică a crescut cu aproximativ 15000 persoane, ceea ce înseamnă ponderi mai mari ale acestei grupe de vârstă la nivelul majorității localităților. Efectivele în scădere de populație tânără, 0-14 ani ridică probleme de redimensionare a serviciilor educaționale, a transportului școlar, a dotărilor pentru tineri etc.*

Rate înalte ale mortalității cu tendință de creștere

-Rata mortalității a crescut continuu. Rate înalte ale mortalității (peste 20‰) au fost înregistrate în anul 2020 la nivelul unor localități din mediul rural: extremitatea sud-vestică a județului Maramureș: Bicăz (32,6‰), Băsești (21,6‰), Asuaju de Sus (23,8‰) și orașul Dragomirești (23,7‰) și Poienile Izei (31‰) situate în zona de sud-est și comuna Vima Mică (20,3‰) situată în sudul județului, la limită cu județul Sălaj.

Rate înalte ale mortalității infantile

După valoarea ratei mortalității infantile (6,6‰), județul Maramureș se situa în anul 2020 pe locul a X-lea între cele 41 județe, fiind mai mare decât rata înregistrată la nivel național de 5,6‰ (cea mai mare rată de mortalitate infantilă din Europa). Pe medii de rezidență, în mediul urban din județul Maramureș se înregistra o mortalitate infantilă de 4,8‰ față de (4,5‰ la nivel național) și de 9‰ în mediul rural (6,6‰ la nivel național). Valorile mari ale acestui indicator arată o stare a serviciilor medicale inferioară și un nivel mai scăzut al calității vieții. Există o discrepanță între valorile mortalității infantile pe medii de rezidență, valoarea înregistrată în anul 2020 în mediul rural (9‰) fiind dublă față de mediul urban (4,8‰), ceea ce indică o accesibilitate scăzută la servicii medicale de calitate și dotări medicale insuficiente în teritoriul rural în special.

Proces continuu de îmbătrânire a populației

Între 2011 și 2021 numărul tinerilor a scăzut cu 12% (10334 persoane) astfel că aproape jumătate din localitățile județului Maramureș (30 din 77) au o pondere scăzută a populației tinere, sub 13%. În același interval de timp a crescut cu 22% numărul vârstnicilor (peste 65 ani) cu aprox. 15000 persoane și a crescut ponderea cu 3% în total populație.

Populația tuturor localităților este îmbătrânită, ponderea persoanelor cu vârsta peste 65 ani fiind mai mare de 9%. Mai mult, 58 din 76 UAT-uri au o pondere a populației vârstnice peste media la nivelul județului Maramureș (16%).

	Populația cea mai îmbătrânită (pondere peste 20% populație cu vârsta peste 65 ani) o regăsim concentrată în sud-vestul județului, în Țara Codrului (comunele Oarța de Jos, Bicăz, Băsești, Ariniș, Asuaju de Jos), în sudul județului la limită cu județul Sălaj, gruparea de comune Valea Chioarului, Boiu Mare și Vima Mică și în estul județului (Vișeu de Jos, Bogdan Vodă și Săliștea de Sus). În anul 2018 s-a schimbat raportul între numărul tinerilor (0-14 ani) și cel al vârstnicilor (65+), aceștia din urmă depășind numărul tinerilor. <u>Viabilitatea scăzută a unor localități</u> Viabilitatea scăzută a unor localități unde indicele de îmbătrânire al populației (număr persoane vârstnice (de 65 ani și peste) raportat la 100 persoane tinere (sub 14 ani) este supraunitar (peste 200 persoane vârstnice la 100 tineri) cum sunt spre exemplu comunele Strâmtura, Boiu Mare, Vima Mică și Poienile Izei unde raportul este de 333 la 100, cu atât mai mult cu cât efectivele demografice ale acestor unități administrative sunt sub 1500 locuitori (Poienile Izei este comuna cu cel mai mic număr de populație, 804, Vima Mică 1353, Boiu Mare 1109 locuitori (date la 1 iulie 2021). <u>Dependență demografică ridicată</u> Valori ridicate ale dependenței demografice (număr redus de populație în vârstă de muncă și număr ridicat de persoane în vârstă) s-au înregistrat în localitățile din sud-vestul județului la granița cu județele Sălaj și Satu Mare, în zona numită Țara Codrului, respectiv o grupare compactă de comune: Bicăz, Oarța de Jos, Băsești, Ariniș, Asuaju de Sus și Băița de sub Codru. O altă grupare de două comune cu valori mari ale indicatorului dependență demografică cuprinde localitățile Vima Mică și Coroieni.
Oportunități	Amenințări

Întărirea unor centre urbane în zone cu declin demografic accentuat

-Declinul demografic al unor comunități este explicat în parte și prin absența unui centru urban polarizator, poziția periferică la limitele cu județele Sălaj și Satu Mare. Orașele care au apărut recent Cehu Silvaniei (jud. Sălaj), Ulmeni sau Șomcuta Mare nu au capacitatea de a influența socio-economic dezvoltarea localităților rurale din zona acestora.

Comasarea unor localități rurale nesustenabile

un număr de 15 localități, respectiv 20% din toate localitățile județului ar fi nesustenabile în timp, comune care în anul 2021 aveau sub 2000 locuitori, respectiv Bicz, Oarța de Jos, Ariniș, Băsești, Asuaju de Jos, Gărdani, Poienile Izei, Boiu Mare, Vama Mică, Coaș, Oncești, Salsig, Băița de sub Codru, Rona de Jos, Valea Chioarului etc.

Scăderea continuă a numărului populației

Evoluția prognozată a populației județului Maramureș arată scăderea numărului populației sub 500.000 persoane în anul 2030 (419.573), 381.941 locuitori în 2040, 344.650 de locuitori în 2050 și 310.313 în 2060 (Sursa: Institutul Național de Statistică, Proiectarea populației României în profil teritorial la orizontul anului 2060, INS, 2017)

Riscul diminuării populației unor localități rurale care ar putea deveni nesustenabile

Diminuarea în viitor a populației unor comune din cauza procesului accentuat de îmbătrânire demografică, comune care în anul 2021 aveau între 1500-2000 locuitori, respectiv Salsig, Băița de sub Codru, Rona de Jos, Valea Chioarului. Rezultă că la nivelul județului ar fi în total 15 localități (20% din toate localitățile) ar fi nesustenabile în timp

Degradarea structurii pe grupe de vârste a populației județului Maramureș

Structura pe grupe de vârste va continua să se degradeze așa cum arată prognoza în orizontul anului 2060: numărul populației tinere cu vârsta între 0-14 ani va scădea în 2060 față de anul 2015 cu 25%, populația adultă se va reduce de asemenea cu aprox. 40%, ceea ce înseamnă un număr mai redus al populației active pe piața muncii și un deficit pentru activitățile economice de la nivelul localităților (Sursa: studiul *Proiectarea populației României în profil teritorial la orizontul anului 2060, publicat de Institutul Național de Statistică în 2017*).

Creșterea gradului de îmbătrânire al populației localităților județului Maramureș

Populația cu vârsta peste 65 ani va cunoaște o creștere importantă cu 40% în orizontul anului 2060, ceea ce va pune presiune pentru realizarea de dotări necesare vârstnicilor. Mai mult, numărul populației județului Maramureș cu

	vârsta de 80 ani și peste se va dubla în 2060 față de anul reper 2015, de la 14875 la 33323 persoane (creștere de 2,2 ori) (Sursa: studiul <i>Proiectarea populației României în profil teritorial la orizontul anului 2060, publicat de Institutul Național de Statistică în 2017</i>). Persoanelor cu vârsta peste 65 ani le corespund nevoi specifice care cer dezvoltarea unor servicii precum cele de îngrijire, sănătate, activități recreaționale etc. De asemenea, aceștia au nevoie de o bună accesibilitate în spațiul public, străzi și trotuare accesibile, mobilier urban, clădiri accesibile etc
--	---

Impact social

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<u>Nivel de trai al populației</u> Populația cu vârstă de muncă activă din mediul rural de rezidență s-a menținut constantă din punct de vedere numeric în perioada 2010-2021 Dependența demografică din mediul rural de rezidență este în scădere în intervalul 2010-2021 Populația ocupată la nivelul județului Maramureș, ca procent din populația cu vârstă activă, este în creștere procentuală în intervalul 2016-2020 Numărul de salariați din Județul Maramureș, în intervalul 2010-2020, este în creștere numerică și procentuală constantă <u>Nivel de instruire al populației</u> Rata abandonului școlar pentru nivelurile de educație primar și gimnazial, liceal și profesional este în scădere în perioada 2011-2019	<u>Nivel de trai al populației</u> Volumul forței de muncă la nivelul Județului Maramureș este în scădere, în perioada 2010-2021. Populația cu vârstă de muncă activă din mediul urban de rezidență a scăzut din punct de vedere numeric în perioada 2010-2021 Mai mult de jumătate din populația de salariați a Județului Maramureș se găsește în Municipiul Baia Mare, generând un dezechilibru clar față de restul teritoriului județean <u>Nivel de instruire al populației</u> Rata abandonului școlar pentru nivelul de educație postliceal și tehnic de maiștri este în creștere rapidă în perioada 2011-2019 Populația din mediul de rezidență rural este mai predispusă abandonului școlar decât populația din mediul urban de rezidență, rata abandonului școlar în mediul rural fiind aproape de două ori mai ridicată decât în cazul mediului urban

Diversitate etnică și culturală

O mare diversitate etnică și culturală la nivelul Județului Maramureș, încurajând păstrarea și perpetuarea elementelor de identitate, elemente tradiționale valorificate în plan local

Servicii de educație

Deși numărul sălilor de clasă este în scădere în intervalul 2014-2020, se remarcă o tot mai bună dotare a unităților de învățământ din perspectiva sălilor de gimnastică sau a dotărilor cu calculatoare

Numărul copiilor înscriși în creșe este în creștere în intervalul 2014-2020

Sărăcie și protecție socială

Rata șomajului la nivelul populației din Județul Maramureș este în scădere în intervalul 2011-2021

Prin raportare la datele existente la nivel național, rata riscului de sărăcie și excluziune socială din Județul Maramureș este una scăzută. Regiunea Nord-Vest, din care face parte și Județul Maramureș, prezintă o rată a riscului de sărăcie și excluziune socială în anul 2020, de 25,2, fiind pe locul al doilea la nivel național, după Regiunea București-Ilfov.

Structura fondului construit

Stocul de locuințe din Județul Maramureș este în creștere rapidă, acest fapt indicând o capacitate a județului de a atrage forță de muncă nouă

Suprafața locuibilă la nivelul județului este în creștere în perioada 2011-2020

Servicii de sănătate

Diversitate etnică și culturală

Segregare etnică evidentă la nivelul Județului Maramureș. Dacă românii sunt majoritari, cea de-a doua etnie dominantă este diferită în funcție de mediile de rezidență urban și rural. Astfel, în mediul de rezidență urban a doua etnie dominantă este cea maghiară în timp ce în mediul de rezidență rural, a doua etnie dominantă este cea ucraineană.

Servicii de educație

Numărul copiilor înscriși în unitățile școlare din mediul rural este mult mai scăzut decât al celor înscriși în unitățile de educație din mediul urban, fapt ce conduce la o supraaglomerare a unor unități de învățământ și, la polul opus, o sub-ocupare a locurilor din unele unități de învățământ din mediul rural al Județului Maramureș

Populația școlară din ambele medii de rezidență (urban și rural) este mai mică pentru persoanele de sex feminin față de cele de sex masculin

Sărăcie și protecție socială

Numărul tinerilor până în 18 ani, în județul Maramureș, este în scădere, fapt ce conduce la o rată a dependenței demografice în creștere și o rată a înlocuirii demografice tot mai mică

Numărul serviciilor sociale din mediul urban este mult mai ridicat decât cel al serviciilor sociale din mediul urban de rezidență din Județul Maramureș, fapt ce conduce la decalaje din această perspectivă.

Numărul serviciilor sociale din zona vestică a teritoriului este mult mai ridicat decât numărul serviciilor sociale din zona estică a teritoriului județean.

Populația ce trăiește în zone cu locuire precară este mult mai numeroasă în zonele urbane decât în zonele rurale ale Județului Maramureș. Cele mai multe astfel de

Numărul unităților medicale din Județul Maramureș a crescut în perioada 2011-2020

Deși numărul cabinetelor de medici de familie este încă insuficient la nivelul județului Maramureș, acesta a crescut semnificativ în intervalul 2011-2020

Numărul cabinetelor stomatologice din UAT-urile Județului Maramureș este în continuă creștere în intervalul 2011-2020. Cele mai multe dintre acestea sunt în proprietate privată.

Numărul farmaciilor din Județul Maramureș este în continuă creștere în intervalul 2011-2020

Sănătatea populației

Numărul de medici din Județul Maramureș este în creștere constantă în perioada 2011-2021

Numărul asistenților medicali din unitățile medicale din Județul Maramureș este în creștere constantă în perioada 2011-2021

Infrastructura sportivă și culturală

Județul Maramureș dispune de multiple unități de cazare, evoluția numărului acestora fiind spectaculoasă în intervalul 2011-2020

zone cu locuire precară se găsesc în cartierele periferice ale orașelor și municipiilor mari.

Populația din UAT-urile județului Maramureș ce beneficiază de VMG (venit minim garantat) este mult mai numeroasă în UAT-urile din zona estică a teritoriului față de UAT-urile din zona de vest.

Structura fondului construit

Cele mai accelerate creșteri ale stocului de locuințe sunt înregistrate în localitățile din jurul Municipiului Baia Mare, în perioada 2011-2020 fiind înregistrate creșteri de peste 10% ale stocurilor de locuințe. Acest fapt indică o densificare rapidă a zonelor periurbane în detrimentul multor zone rurale din Județul Maramureș ce suferă depopulări rapide.

Cea mai mare parte a localităților au o suprafață a locuirii situată sub media județeană. Aceste localități sunt siguate în principal în zona centrală a județului, precum și în Țara Codrului și zona de Est a Județului Maramureș.

Servicii de sănătate

Numărul dispensarelor din Județul Maramureș este foarte mic. Conform datelor statistice disponibile, acestea sunt prezente doar în localitățile Municipiul Baia Mare, Municipiul Sighetu Marmăției, Oraș Borșa, Oraș Târgu Lăpuș și Oraș Vișeu de Sus

Numeroase UAT-uri din Județul Maramureș, dispuse în principal înspre zonele periferice ale Județului, nu dispun de cabinete stomatologice. Acestea sunt Asuaju de Sus, Baița de Sub Codru, Băsești, Bicăz, Oarța de Jos, Gârdani, Boiu Mare, Vima Mică, Coroieni, Groși, Colțău, Săcălășeni, Coaș, Cupșeni, Suci de Sus, Groșii Țibleșului, Săpânța, Sarasău, Bocicoiu Mare, Rona de Sus, Giulești, Oncești, Bârsana, Călinești, Strâmtura, Poienile Izei, Șieu, Ruscova, Repedea și Borșa

La nivelul Județului Maramureș au fost identificate câteva localități ce nu dispun de prezența unei farmacii. Acestea sunt Asuaju de Sus, Oarța de Jos, Valea Chioarului, Boiu Mare, Vima Mică, Coaș, Groși, Cupșeni, Băiuț, Poienile Izei, Sarasău.

Cele mai multe UAT-uri din Județul Maramureș nu dispun de un număr suficient de medici de familie. Dacă în mod normal ar trebuie să existe un medic de familie la 500 de locuitori, în județul Maramureș doar localitățile Bicăz, Valea Chioarului și Săcălășeni dispun de un medic de familie la mai puțin de 1000 de locuitori.

UAT-urile Gârdani, Coțău, Coaș, Băiuț, Poienile Izei, Bogdan Vodă, Oncești, Vadu Izei și Săpânța nu dispun de medici de familie, conform datelor statistice disponibile

Sănătatea populației

Cele mai multe unități medicale din Județul Maramureș sunt localizate în municipii și orașe, în timp ce numeroase comune ale județului au o accesibilitate foarte redusă la serviciile de sănătate

Indicele de prevalență la 100 loc. este în creștere pentru gușă simplă și nodulară netoxică, diabet zaharat, tulburări mintale, epilepsie, boli hipertensive, cardiopatie ischemică, boli cerebro-vasculare, boli pulmonare cronice obstructive, nefritopatii cronice și calculoză urinară.

Infrastructura sportivă și culturală

Numărul de vizitatori din muzeele maramureșene este mai scăzut în anul 2020 față de anul 2017. Într-o măsură considerabilă, acest fapt este datorat pandemiei de COVID-19 și limitării mobilității populației în această perioadă, în mod excepțional.

Numărul total al sălilor de gimnastică din Județul Maramureș este în scădere în perioada 2011-2020, fapt ce se datorează și reducerii numărului de unități de învățământ din Județ în acest interval

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<u>Nivel de trai al populației</u> Domeniile <i>industrie și industrie prelucrătoare</i> înregistrează progrese în ceea ce privește ocuparea cu forță de muncă din Județul Maramureș în intervalul 2010-2020 Mai mult de un sfert din totalul firmelor înregistrate în anul 2020 la nivelul Județului Maramureș sunt ocupate în domeniul <i>comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor</i>, generând un specific al județului. Acest domeniu este urmat de cel al <i>construcțiilor și al industriei prelucrătoare</i> Cele mai mari cifre de afaceri din Județul Maramureș sunt înregistrate de domeniile <i>industrie prelucrătoare, comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor și construcții</i> <u>Nivel de instruire al populației</u> Oportunitatea de creștere a nivelului de educație al populației prin sporirea accesului la facilități educaționale cum sunt <i>laboratoarele sau numărul de calculatoare dedicate unităților de învățământ</i> <u>Diversitate etnică și culturală</u> Dezvoltarea economică a județului Maramureș, în principal în plan turistic, oferă oportunitatea valorificării diversității etnice din planul local, fapt ce oferă posibilitatea migrației populației din diverse părți ale țării precum și din țările învecinate înspre acestea ținuturi. <u>Servicii de educație</u> Se remarcă o evoluție numerică a persoanelor înscrise în învățământul de maiștri și în formele de învățământ profesional, oferind astfel	<u>Nivel de trai al populației</u> Domeniul <i>agricultură, silvicultură, pescuit</i> înregistrează pierderi rapide de populație ocupată, la nivelul Județului Maramureș, în intervalul 2010-2020 Multe dintre localitățile Județului Maramureș riscă să devină monofuncționale din pricina lipsei diversității din perspectiva domeniilor de activitate, la nivel județean Zonele cu cel mai mare potențial socio-uman sunt concentrate în jurul Municipiului Baia Mare și Municipiului Sighetu Marmăției, generând dezechilibre clare la nivel județean în privința dezvoltării est-vest Infrastructura rutieră are o dezvoltare preponderent polarizatoare către Municipiul Baia Mare și Municipiul Sighetu Marmăției, jumătatea estică a teritoriului fiind ruptă din punct de vedere structural de jumătatea vestică prin bariera structurală naturală formată de culmile muntoase principale și secundare <u>Nivel de instruire al populației</u> Riscul unei populații rurale cu slabă formare profesională din pricina accesului limitat la infrastructura pentru educație <u>Diversitate etnică și culturală</u> Există riscul dispariției elementelor tradiționale locale și a factorului identitar din pricina sporului natural negativ și a ratei mari de migrație a populației. Astfel, județul Maramureș este într-un continuu trend descendent din perspectivă demografică, fapt ce afectează, pe termen lung, și structura sa etnică și culturală. <u>Servicii de educație</u> La nivelul județului Maramureș, populația școlară este în continuă scădere în perioada 1992-2020, fapt ce anunță o reducere a populației și în viitorul apropiat. Astfel, există riscul de populării unor zone, cu precădere rurale, din județ, fapt ce va

oportunitatea, în anii ce vor urma, de formare a unor generații pregătite din punct de vedere profesional și practic, scăzând astfel rata șomajului

Sărăcie și protecție socială

Oportunitățile de evoluție economică la nivelul județului Maramureș sunt foarte ridicate, dat fiind faptul că acest județ este situat în cea de-a doua regiune a țării, din perspectiva riscului de sărăcie al populației

Conform celor mai recente prognoze, salariul mediu brut din județul Maramureș va fi în creștere în următorii ani

Structura fondului construit

Județul Maramureș are oportunitatea de a-și spori forța de muncă activă prin creșterea calității locuirii și a stocului de locuințe, în general, dispuse în cadrul orașelor și municipiilor județului, precum și în localitățile rurale din zonele periurbane ale acestora.

Cele mai mari creșteri ale suprafeței locuibile se înregistrează în localitățile rurale din proximitatea celor două municipii. Astfel, se remarcă oportunitatea dezvoltării calității locuirii în numeroase astfel de zone, asigurând totodată accesul acestora la dotări aferente locuirii atât în plan local cât și în localitățile din proximitate

Servicii de sănătate

Oportunitatea dezvoltării județului Maramureș prin continuare investițiilor în infrastructura de sănătate, oferind astfel accesul tuturor UAT-urilor la serviciile sanitare de bază – farmacii, cabinete de medici de familie, cabinete stomatologice

conduce la închiderea anumitor unități de învățământ de pe raza acelor UAT-uri pe motiv de sub-ocupare

La nivelul teritoriului Județului Maramureș se remarcă un dezechilibru din perspectiva densității ocupării. Astfel, deși la nivel general numărul sălilor de clasă este în scădere, în localitățile cu densitate a locuirii în creștere – Baia Mare, Vișeu de Sus, Ulmeni ș.a.m.d. – se remarcă o creștere rapidă a numărului de săli de clasă. Riscul, în acest caz, este de obținere a unui dezechilibru la nivel teritorial, unele zone fiind supraaglomerate și alte sub-ocupate, chiar depopulate.

Sărăcie și protecție socială

Se remarcă un decalaj al oportunităților și potențialului de dezvoltare la nivel teritorial, între est și vest. Astfel, UAT-urile din jurul Municipiilor Baia Mare și Sighetu Marmatiei dispun de un potențial mai ridicat de dezvoltare din perspectivă socio-economică față de UAT-urile din jumătatea estică. Se conturează, astfel, riscul unei dezvoltări inegale a teritoriului, în cazul în care segregarea celor două zone nu este încetinită.

La nivelul Județului Maramureș este înregistrată o creștere mai lentă decât a celorlalte județe din regiunea Nord-Vest, conform prognozei realizate de Comisia Națională de Statistică și Prognoză

Structura fondului construit

La nivel teritorial există riscul unui dezechilibru în ceea ce privește stocurile de locuințe precum și dispunerea în teritoriu a zonelor de locuire. Astfel, numeroase zone cu o densitate ridicată a locuirii ce dispun și de o atractivitate ridicată datorită oportunităților economice, tind a se densifica și mai mult, în timp ce alte zone, în special rurale, tind a se depopula.

Servicii de sănătate

Sănătatea populației

Oportunitatea ameliorării sănătății populației datorită investițiilor în infrastructura sanitară precum și datorită evoluției numărului de cadre medicale și asistenți medicali în intervalul 2011-2021.

Infrastructura sportivă și culturală

Județul Maramureș dispune de multiple oportunități de cazare. Totodată, datorită diversității culturale din zonă, precum și datorită notorietății și frumuseții peisajelor, acest județ dispune de multe oportunități de dezvoltare turistică – cu precădere agroturistică

Modul de distribuție al dotărilor pentru sănătate, la nivelul Județului Maramureș, indică o mare discrepanță între mediile de rezidență urban și rural, fapt ce riscă să conducă spre o adâncire a segregării dintre calitatea vieții din aceste două tipuri de arii de rezidență.

Există numeroase localități ce nu dispun de medici de familie suficienți în raport cu numărul locuitorilor, fapt ce face ca populația acestor zone să fie presispusă unei rate a mortalității în creștere

Sănătatea populației

Deși numărul cadrelor medicale este în continuă creștere, în intervalul 2011-2021, se remarcă faptul că indicele de prevalență al bolilor congenitale, la nivelul Județului Maramureș, rămâne constant, fapt ce indică riscul de menținere al bolilor la nivel general, în județ

Cele mai prevalente boli la nivelul populației județului Maramureș – bolile hipertensive și cardiopatia ischemică – prezintă un trend ascendent în intervalul 2011-2021, fapt ce indică o pericolozitate crescută a acestor boli în rândul populației județului. Pe locul al treilea din perspectiva prevalenței bolilor se află diabetul zaharat, și acesta prezentând un trend ascendent în intervalul 2011-2021.

Infrastructura sportivă și culturală

Dezvoltarea infrastructurii turistice și culturale, la nivelul Județului Maramureș, cuprinde în principal zonele municipiului Sighetu Marmăției și municipiului Baia Mare. Cu un număr mult mai mic de vizitatori în muzee, pe harta turistică a județului mai putem regăsi și zone precum sunt Orașul Târgu Lăpuș, Orașul Tăuții Măgherauș, Vișeu de sus sau Săpânța. Acest dezechilibru din perspectivă turistică aduce cu sine riscul unei dezvoltări inechitabile la nivel teritorial.

4.8.3. Viziune strategică sectorială

Maramureș 2035 – județ al comunităților educate, sănătoase, incluzive și conectate, în care fiecare locuitor beneficiază de acces echitabil la servicii publice de calitate, oportunități de dezvoltare profesională și un mediu de viață atractiv, indiferent de localitatea de domiciliu.

Dezvoltarea viitoare a județului Maramureș trebuie să aibă în centrul său oamenii și comunitățile locale, prin consolidarea capitalului uman, reducerea disparităților teritoriale și creșterea accesului populației la servicii publice moderne și de înaltă calitate. În contextul schimbărilor demografice, al îmbătrânirii populației și al migrației forței de muncă, investițiile în educație, sănătate, servicii sociale, cultură, locuire și digitalizare reprezintă o condiție esențială pentru menținerea competitivității și coeziunii teritoriale a județului.

Strategia urmărește dezvoltarea unei rețele teritoriale echilibrate de servicii educaționale, medicale și sociale, capabile să răspundă nevoilor comunităților urbane și rurale, reducând decalajele dintre zonele dezvoltate și cele periferice. O atenție specială este acordată creșterii accesului la educație de calitate, dezvoltării învățământului profesional și dual, adaptării competențelor la cerințele economiei viitorului și reducerii abandonului școlar, în special în comunitățile vulnerabile și în mediul rural. În domeniul sănătății și al serviciilor sociale, obiectivul principal îl reprezintă asigurarea accesului universal la servicii medicale și de asistență socială de bază, prin dezvoltarea infrastructurii comunitare, extinderea rețelelor de servicii și utilizarea soluțiilor digitale pentru reducerea izolării teritoriale. Totodată, se urmărește consolidarea incluziunii sociale și creșterea calității vieții pentru persoanele vulnerabile, vârstnici, copii și grupuri aflate în risc de excluziune socială.

Patrimoniul cultural, identitatea locală și infrastructura comunitară vor deveni factori esențiali ai dezvoltării teritoriale, contribuind la consolidarea coeziunii sociale, la creșterea atractivității localităților și la dezvoltarea economiei culturale și creative. În paralel, investițiile în infrastructura sportivă, de agrement și în regenerarea spațiilor publice vor susține formarea unor comunități sănătoase, active și atractive pentru locuire și investiții.

Un rol central îl va avea digitalizarea administrației publice și dezvoltarea conceptului de Smart County Maramureș, prin integrarea tehnologiilor digitale în educație, sănătate, servicii sociale și administrație, facilitând accesul cetățenilor la servicii publice eficiente, transparente și accesibile indiferent de localizare. O atenție deosebită este acordată reducerii disparităților dintre vestul și estul județului, dintre mediul urban și mediul rural, precum și consolidării rolului centrelor urbane Baia Mare, Sighetu Marmației, Borșa, Vișeu de Sus, Târgu Lăpuș, Seini, Ulmeni și Șomcuta Mare ca poli teritoriale de furnizare a serviciilor publice și de dezvoltare a capitalului uman.

Prin implementarea acestei viziuni, județul Maramureș își propune să devină până în anul 2035 un teritoriu al oportunităților și incluziunii, în care educația, sănătatea, cultura, locuirea și serviciile publice moderne contribuie la creșterea calității vieții, la reducerea dezechilibrelor teritoriale și la consolidarea unei societăți reziliente, competitive și conectate la economia cunoașterii.

4.8.3. Obiective strategice, obiective operaționale și măsuri

DOMENIUL 8 – RESURSE UMANE ȘI INFRASTRUCTURĂ SOCIALĂ – Tabel de inteză strategică

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsuri prefigurate	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
OS8. Dezvoltarea capitalului uman, creșterea accesului la servicii publice de calitate și îmbunătățirea calității vieții în toate comunitățile județului	OO8.1.Creșterea accesului la educație și reducerea abandonului școlar	Modernizarea infrastructurii educaționale și dezvoltarea învățământului profesional și universitar	• Campus Educațional Maramureș • Rețeaua județeană de campusuri școlare și profesionale • Programul „Școala Digitală Maramureș” • Modernizarea și digitalizarea unităților de învățământ • Centre educaționale after-school în mediul rural	Baia Mare, Sighetu Marmăției, Borșa, Vișeu de Sus, Târgu Lăpuș, Baia Sprie, Seini, Tăuții-Măgherauș, Șomcuta Mare, Cavnic, Ulmeni, Poienile de sub Munte, Ruscova, Repedea, Petrova, Rozavlea, Budești, Dumbrăvița, Poienile Izei, Oarța de Jos, Băița de sub Codru, Bocicoiu Mare, Groși, Coltău
	OO8.2.Îmbunătățirea accesului la servicii medicale și reducerea disparităților teritoriale	Creșterea accesului la servicii medicale și dezvoltarea infrastructurii de sănătate	• Programul „Medicul de Familie în fiecare UAT” • Rețeaua județeană de centre medicale comunitare • Caravana Medicală Maramureș • Dezvoltarea telemedicinii • Modernizarea dispensarelor rurale	Asuaju de Sus, Băița de sub Codru, Băsești, Bicăz, Oarța de Jos, Sălsig, Mireșu Mare, Ulmeni, Valea Chioarului, Boiu Mare, Vima Mică, Coaș, Cupșeni, Băiuț, Poienile Izei, Sarasău, Gârdani, Groși, Coltău, Săcălășeni, Coroieni, Suciu de Sus, Groșii Țibleșului, Săpânța, Bocicoiu Mare, Rona de Sus, Giulești, Oncești, Călinești, Bârsana, Strâmtura, Șieu, Ruscova, Repedea, Borșa
	OO8.3.Reducerea excluziunii sociale și sprijinirea grupurilor vulnerabile	Dezvoltarea serviciilor sociale și sprijinirea grupurilor vulnerabile	• Rețeaua județeană de centre comunitare integrate • Centre pentru vârstnici și servicii de îngrijire la domiciliu • Programul „Comunități Incluzive Maramureș” • Centre sociale multifuncționale în estul județului	Nivel județean

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsuri prefigurate	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
	OO8.4.Creșterea accesului populației la activități sportive și recreative	Dezvoltarea infrastructurii sportive și de agrement	• Programul „Sport pentru Toți” • Rețeaua județeană de baze sportive locale • Centre de agrement și recreere • Modernizarea sălilor de sport școlare • Trasee de recreere și activități outdoor	Baia Mare, Borșa, Sighetu Marmăției, Târgu Lăpuș, Vișeu de Sus, Vima Mică, Suciul de Sus, Strâmtura, Satulung, Săcel, Ruscova, Repedea, Poienile Izei, Petrova, Oncești, Mireșu Mare, Leordina, Groși, Giulești, Cupșeni, Cernesti, Călinești, Băsești, Bârsana, Băiuț, Asuaju de Sus, Ardușat, Șomcuta Mare, Săliște de Sus, Dragomirești
	OO8.5.Conservarea patrimoniului cultural și consolidarea identității locale	Modernizarea infrastructurii culturale și comunitare	• Programul „Patrimoniu Viu Maramureș” • Rețeaua centrelor culturale comunitare • Centre de interpretare a patrimoniului • Dezvoltarea industriilor culturale și creative • Restaurarea și revitalizarea căminelor culturale	Vișeu de Sus, Vișeu de Jos, Moisei, Bistra, Petrova, Ruscova, Repedea, Poienile de sub Munte, Dragomirești, Ieud, Botiza, Budești, Bârsana, Săcel, Remeți, Vadu Izei, Oncești, Giulești, Lăpuș, Groșii Țibleșului, Cupșeni, Coroieni, Remetea Chioarului, Valea Chioarului, Ulmeni, Ariniș, Băsești, Bicăz, Oarța de Jos
	OO8.6.Îmbunătățirea condițiilor de locuire și creșterea atractivității comunităților	Creșterea accesului la locuire și îmbunătățirea calității mediului rezidențial	• Programul de regenerare urbană și rurală • Locuințe pentru tineri și specialiști • Revitalizarea satelor aflate în declin demografic • Modernizarea spațiilor publice și infrastructurii de cartier • Eficientizarea energetică a fondului locativ	Tăuții-Măgherauș, Recea, Coltău, Groși, Săcălășeni, Seini, Cicârlău, Fărcașa, Satulung, Ariniș, Coaș, Cernesti, Dumbrăvița, Baia Sprie, Budești, Bârsana, Bistra, Remeți, Vadu Izei, Moisei, Șieu, Borșa

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsură prefigurată	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
	OO8.7.Creșterea ocupării și dezvoltarea competențelor profesionale	Dezvoltarea competențelor profesionale și creșterea ocupării forței de muncă	• Rețeaua județeană de centre de formare profesională • Hub de inovare și antreprenariat Maramureș • Programul de reconversie profesională pentru zonele miniere • Centre locale pentru economia socială • Programul „Competențe pentru Viitor”	Nivel județean
	OO8.8.Creșterea eficienței administrației și accesului la servicii publice digitale	Digitalizarea serviciilor publice și modernizarea administrației locale	• Platforma Smart County Maramureș • Portal unic al serviciilor publice județene • Digitalizarea administrației locale • GIS județean integrat • Centre digitale comunitare • Program de competențe digitale pentru funcționari și cetățeni	Nivel județean

/

4.9. CONTEXT TERITORIAL SI ZONIFICARE

Conform *Strategiei de Dezvoltare Durabilă a Județului Maramureș 2014-2020*, **“la orizontul anului 2035, județul Maramureș va fi o comunitate durabilă, ușor accesibilă și conectată la rețelele majore de comunicații din Europa Centrală și de Est, o destinație turistică și de afaceri de importanță europeană, cu servicii publice de calitate și o administrație proactivă, orientată către cetățean.”**

Această viziune este necesar să fie ancorată în cele 5 obiective strategice derivate din *Politica de Coeziune a U.E.*

- O Europă mai inteligentă, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii
- O Europă mai verde, fără emisii de carbon, prin punerea în aplicare a Acordului de la Paris și prin investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice
- O Europă conectată, cu rețele strategice de transport și digitale
- O Europă mai socială, prin realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate
- O Europă mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare de la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

Aferent Politicii de Coeziune pentru perioada 2021-2027, la nivelul Comisiei Europene au fost elaborate o serie de regulamente care asigură cadrul operațional de implementare al acestora. În raport cu *Obiectivul de politică 3 - O Europă mai conectată prin dezvoltarea mobilității și a conectivității TIC regionale*, dintre care mai importante sunt:

- *Regulamentul (UE) 2021/1059 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 privind dispoziții specifice pentru obiectivul Cooperare teritorială europeană (Interreg) sprijinit de Fondul european de dezvoltare regională și de instrumentele de finanțare externă*
- *Regulamentul (UE) 2021/1058 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 privind Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune*
- *Regulament al Parlamentului European și al Consiliului (COM/2018/373 final - 2018/0198) privind un mecanism de soluționare a obstacolelor juridice și administrative în context transfrontalier;*

Acestea susțin, de asemenea, *Obiectivul de cooperare teritorială europeană (Interreg)* pentru perioada 2021-2027 și *Mecanismul de punere în practică teritorială și concentrare teritorială* în cadrul căruia se regăsesc prevederi cu privire la Zonele Urbane Funcționale, Zonele montane și Zonele slab populate care, în județul Maramureș, au relevat, în cadrul etapei de diagnoză, o serie de probleme și disfuncții.

Din perspectiva raportării la documente strategice de nivel național, o raportare necesară și obligatorie este cea referitoare la *Strategia pentru Dezvoltare Teritorială a României. România policentrică 2035. Coeziune și competitivitate teritorială, dezvoltare și șanse egale pentru oameni*. În cadrul acesteia au fost stabilite o serie de cinci obiectivele generale privind dezvoltarea teritoriului național pentru orizontul 2035, dintre care, pentru problematica de context teritorial, o relevanță ridicată au:

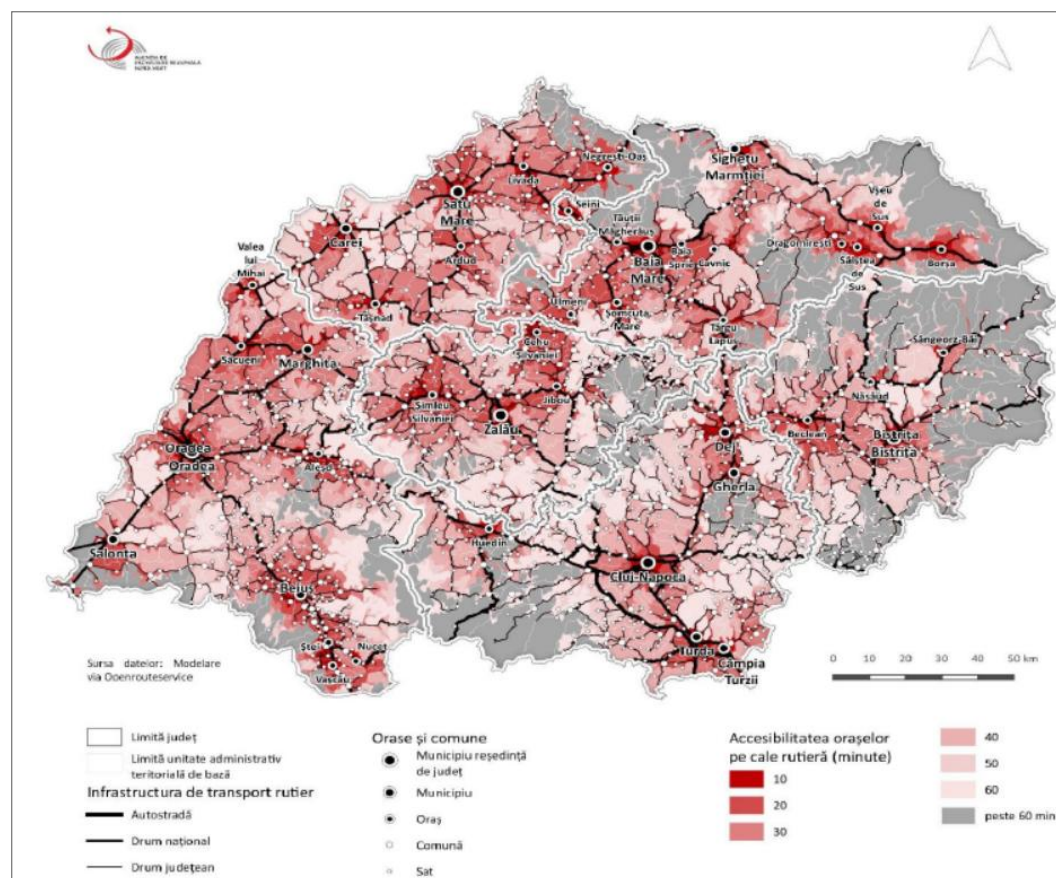
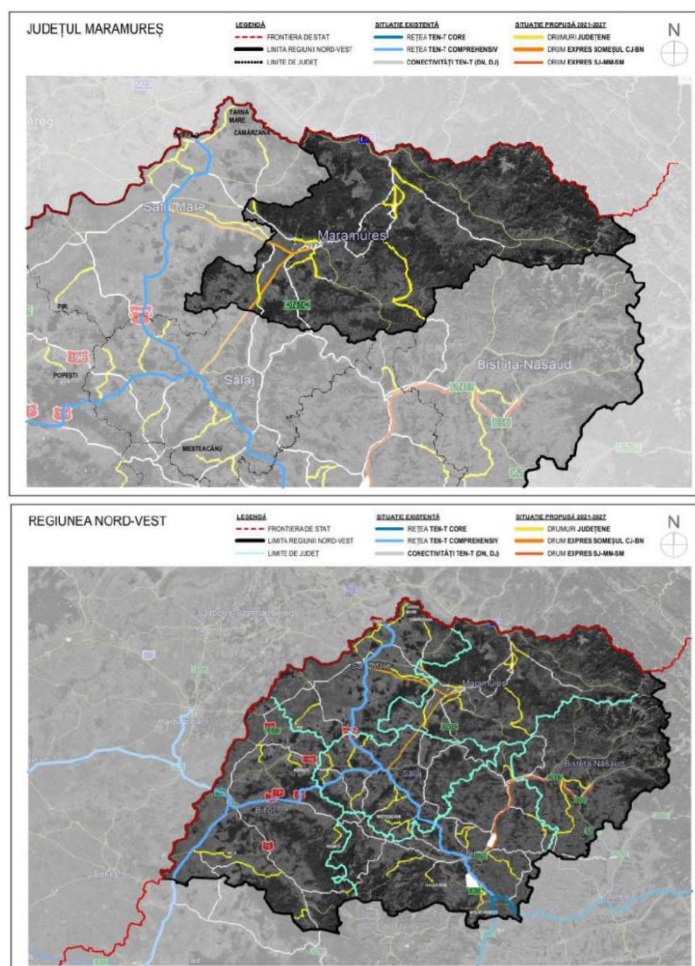
- Asigurarea unei integrări funcționale a teritoriului național în spațiul european prin sprijinirea interconectării eficiente a rețelelor energetice, de transporturi și broadband;
- Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitară și a serviciilor publice în vederea asigurării unor spații urbane și rurale de calitate, atractive și incluzive;
- Dezvoltarea unei rețele de localități competitive și coezive prin sprijinirea specializării teritoriale și formarea zonelor urbane funcționale;

Viziunea menționată anterior trebuie raportată și la Obiectivul general al *Planului de Dezvoltare Regională a Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest 2021-2027 - Creșterea inteligentă și sustenabilă a economiei regionale, valorificând diversitatea locală și stimulând inovarea, în vederea diminuării disparităților intra-și inter-regionale și creșterea standardului de viață* și implicit la cele cinci obiective specifice și a direcțiilor de acțiune asociate acestora.

Din perspectivă teritorială interjudețeană, regională și națională, *Strategia de Dezvoltare Durabilă a județului Maramureș pentru perioada 2021-2027* proiectează **un județ bine integrat și conectat regional, ca și premisă a asigurării unor condiții superioare de viață pentru locuitori, derivate dintr-un mediu curat și un cadru antreprenorial efervescent**.

Proiectarea obiectivelor strategice de dezvoltare ține cont de faptul că, contextul teritorial și caracteristicile zonal-teritoriale poartă amprenta definitorie a condițiilor naturale, orografice. Printre altele, condiționările orografice se repercutează asupra distribuției spațiale a centrelor urbane, a zonelor lipsite de așezări umane, a zonelor cu deficit de polarizare, a accesibilității rutiere a centrelor urbane care, așa cum se observă în fig. 2, este caracterizată de existența unor areale destul de extinse în care timpul de acces depășește 60 de minute. Tot elementele de condiționalitate orografică sunt cele care determină o clară diferențiere zonal-funcțională a teritoriului, atât din perspectiva situației existente, cât și din perspectiva potențialităților și perspectivelor de dezvoltare.

Pe de altă parte, județul poartă amprenta poziționării geografice periferice în cadrul teritoriului politico-administrativ al României, aceasta din urmă generând o serie de efecte negative în ceea ce privește interrelațiile cu centrul de comandă superior de la nivel național (București), dar și o serie de aspecte de favorabilitate din perspectiva cooperării transfrontaliere cu Ucraina.

Poziția județului Maramureș în cadrul Regiunii de dezvoltare Nord-Vest, în raport cu elementele de infrastructură rutieră. (Sursa: <https://www.nord-vest.ro/wp-content/uploads/2019/08/Prezentare-propuneri-portofoliu-PDR-transport-2021-2027.pdf>)

Accesibilitatea rutieră a centrelor polarizatoare din regiunea de Dezvoltare Nord-Vest
(Sursa: PDR Nord-Vest 2021-2027, ADR Nord-Vest)

4.9.1. Analiza SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
Context de dezvoltare strategică națională și regională bazat pe Acordul de Parteneriat 2021-2027 între Comisia Europeană și România Coordonare a procesului de programare a dezvoltării regionale prin intermediul Comitetului Regional de Planificare, Grupurilor tematice regionale și Grupurilor de lucru sub-regionale Județul este reprezentat/membru în organisme și structuri de cooperare internațională și transfrontalieră (ex. Euroregiunea Carpatică, Asociația Regiunilor Europene, etc.) Experiența administrației județene în managementul fondurilor europene dedicate dezvoltării teritoriale Existența unor GAL-uri cu caracter interjudețean Rol activ al Zonei Metropolitane Baia Mare în dinamica teritorială județeană Existența unor grupări de așezări urbane de importanță strategică (Baia Mare – Baia Sprie – Cavnic – Tăuții Măgherauș – Seini și Borșa – Săliște de Sus – Dragomirești – Vișeu de Sus)¹ Localizare favorabilă la granița Uniunii Europene/NATO cu Ucraina²	Poziționare periferică în cadrul teritoriului național Număr redus de Puncte de Trecere a Frontierei; lipsa interconectării transfrontaliere a infrastructurii feroviare din județul Maramureș cu cea din Ucraina, precum și lipsa conectivității directe a UAT-urilor din proximitatea frontierei cu comunitățile învecinate din Ucraina (cu excepția municipiului Sighetu Marmăției, pe teritoriul căruia se află PTF rutier) Poziție periferică în raport cu principalele coridoare de transport de la nivel național; județul este traversat de o singură șosea europeană (E58) Discrepanțe între rangul unor localități urbane (Dragomirești, Săliște de Sus, Ulmeni), caracteristicile sistemice și capacitatea de polarizare a acestora Apartenența unui număr ridicat de UAT-uri la zona montană defavorizată Neconcordanța între limita și componența actuală a Zonei Metropolitane Baia Mare și extensiunea Zonei Urbane Funcționale Lipsa studiilor privind delimitarea teritoriilor periurbane și a zonelor urbane funcționale (excepție municipiul Baia Mare) Neafilierea orașelor Sighetu Marmăției, Borșa, Târgu Lăpuș și Ulmeni în structuri asociative locale Existența unor suprafețe importante de brownfield-uri industriale

¹ Conform PDR Nord-Vest 2021-2027, ADR Nord-Vest

² idem

	Nivelul scăzut de atractivitate, în special a zonelor rurale și a orașelor mici și mijlocii
Oportunități	Amenințări
Creșterea cooperării între UE și Ucraina Includerea României în spațiul Schengen Programe multiple de finanțare a dezvoltării teritoriale Realizarea Strategiei de Mobilitate Urbană Durabilă și Orașe Inteligente a Regiunii Nord-Vest 2021-2027 Capacitate ridicată de gestionare a proiectelor cu finanțare comunitară Creșterea conectivității teritoriale transfrontaliere Existența și modernizarea Aeroportului Internațional Maramureș, parte a rețelei TEN-T Potențialul de oraș-poartă pentru municipiile Baia Mare și Sighetu Marmației și preluarea fluxurilor de tranzit în cadrul economiei locale și județene Capacitate ridicată de polarizare a municipiului Baia Mare (oraș de importanță subregională) în raport cu spațiul județean și extrajudețean (nordul județului Sălaj, estul județului Satu Mare)	Rata redusă de absorbție a fondurilor disponibile prin PNRR și din alte surse structurale de finanțare Neasimilarea la nivelul documentațiilor de urbanism a prevederilor din documentele strategice și de amenajare a teritoriului de la nivel județean și regional Aplicarea necorelată și neunitară a unor prevederi și reglementări din domenii conexe (ex. silvicultură/managementul suprafețelor forestiere, minerit/managementul siturilor miniere abandonate) Transfer redus de cunoștințe spre autoritățile locale ca urmare a neafilierii unor UAT-uri în structuri asociative și a neaccesării unor programe dedicate dezvoltării locale Perpetuarea stării de degradare a brownfield-urilor industriale și miniere

4.9.2. Viziune strategică sectorială

Maramureș 2035 – un județ policentric, bine conectat și funcțional integrat în rețeaua europeană, națională și regională de dezvoltare, în care relațiile dintre centrele urbane, spațiile rurale, zonele montane și teritoriile de frontieră generează coeziune teritorială, competitivitate economică și acces echitabil la oportunități de dezvoltare pentru toate comunitățile locale.

În perspectiva anului 2035, județul Maramureș își propune să depășească dezavantajele generate de poziția periferică în cadrul teritoriului național și de constrângerile impuse de relieful predominant montan, transformându-le în avantaje competitive prin consolidarea conectivității teritoriale, dezvoltarea cooperării transfrontaliere și valorificarea rolului său de poartă estică a Uniunii Europene. Dezvoltarea infrastructurilor de transport rutier, feroviar, aerian și intermodal va contribui la integrarea mai eficientă a județului în coridoarele europene și naționale de mobilitate și va reduce izolarea relativă a unor teritorii cu accesibilitate redusă.

Viziunea teritorială urmărește consolidarea rolului municipiului Baia Mare ca principal pol urban și economic al județului și al nordului Regiunii Nord-Vest, concomitent cu întărirea funcțiilor de polarizare ale municipiului Sighetu Marmăției și ale orașelor Borșa, Vișeu de Sus, Târgu Lăpuș, Seini, Șomcuta Mare și Ulmeni. Prin dezvoltarea unei structuri policentrice echilibrate, bazate pe complementaritatea centrelor urbane și a centrelor supracomunale, se urmărește reducerea disparităților teritoriale și creșterea accesului populației la servicii, locuri de muncă și oportunități economice.

Un element central al viziunii îl reprezintă dezvoltarea și consolidarea zonelor urbane funcționale, a teritoriilor periurbane și a structurilor de cooperare intercomunitară, capabile să susțină procesele de dezvoltare economică și socială la scară teritorială extinsă. Zona Metropolitană Baia Mare va evolua către un model funcțional integrat, conectat cu principalele axe de dezvoltare județene și regionale, în timp ce alte centre urbane vor fi încurajate să dezvolte forme de cooperare teritorială adaptate specificului local și potențialului de polarizare existent.

Totodată, județul va valorifica poziția strategică la frontiera Uniunii Europene prin dezvoltarea relațiilor transfrontaliere cu Ucraina, în conformitate cu Politica Europeană de Vecinătate și cu obiectivele cooperării teritoriale europene. Extinderea și modernizarea punctelor de trecere a frontierei, îmbunătățirea conectivității rutiere și feroviare și dezvoltarea proiectelor comune în domeniile economic, turistic, cultural și al infrastructurilor publice vor contribui la transformarea zonei de frontieră într-un spațiu de cooperare și dezvoltare, capabil să genereze beneficii economice și sociale pentru comunitățile locale.

În acord cu principiile Agendei Teritoriale 2030 și ale Strategiei pentru Dezvoltare Teritorială a României, dezvoltarea spațială a județului va urmări întărirea caracterului sistemic al teritoriului, prin integrarea funcțională a tuturor centrelor de polarizare și prin valorificarea complementarităților dintre zonele urbane, rurale și montane. Astfel, dezvoltarea va fi orientată către reducerea dezechilibrelor teritoriale, revitalizarea zonelor aflate în declin, valorificarea specificului local și consolidarea identității teritoriale a celor patru mari subregiuni istorice ale județului – Țara Maramureșului, Țara Lăpușului, Țara Chioarului și Ținutul Codrului.

Prin implementarea acestei viziuni, Maramureșul va deveni un teritoriu mai conectat, mai competitiv și mai coeziv, capabil să valorifice avantajele poziției sale geografice, să integreze eficient resursele și actorii locali și să ofere condiții echitabile de dezvoltare pentru toate comunitățile sale, în cadrul unei rețele teritoriale moderne, policentrice și reziliente.

4.9.3. Obiective strategice, obiective operaționale și măsuri

Strategia dezvoltării spațiale a județului în contextul teritorial interjudețean, regional și național își propune un obiectiv strategic major, respectiv:

Obiectivul strategic 1 (OS1). Creșterea nivelului de dezvoltare și de recunoaștere a județului în contextul teritorial suprajudețean.

Acest obiectiv va fi operaționalizat prin intermediul a 2 obiective operaționale, precum și prin măsuri și acțiuni derivate din acestea.

OO.1.1. Fluidizarea relațiilor intrajudețene, a relațiilor cu unitățile administrativ teritoriale din cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest și a celor transfrontaliere Un astfel de obiectiv strategic este intrinsec legat de două obiective ale politicii europene și anume o Europă mai conectată prin dezvoltarea mobilității și a conectivității regionale și o Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și a inițiativelor locale.

Din perspectiva Programelor Operaționale, acest obiectiv se racordează la:

- POR NORD-VEST – P1. O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice; P2. O regiune cu orașe smart; P3. O regiune cu orașe prietenoase cu mediul; P4. O regiune accesibilă; P5. O regiune educată; P6. O regiune atractivă.
- POT – P1. Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea rețelei TEN-T de transport rutier; P3. Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea rețelei TEN-T de transport pe calea ferată; P6. Îmbunătățirea conectivității și mobilității urbane, durabilă și rezilientă în fața schimbărilor climatice prin creșterea calității serviciilor de transport pe calea ferată; P7. Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal.

Justificarea unui astfel de obiectiv derivă din faptul că județul Maramureș este slab deservit de rețeaua TEN-T, aflându-se înafara principalelor coridoare de transport rutier și feroviar, iar pe de altă parte, calitatea drumurilor și căilor ferate este la un nivel scăzut, în timp ce conectivitatea cu Ucraina este precară și datorită existenței unui singur punct de trecere a frontierei funcțional. Perspectiva augmentării cooperării dintre UE/NATO și Ucraina trebuie pusă și în relație cu cadrul mai larg al cooperării transfrontaliere promovat de către U.E. Cu semnificație spațială deosebită, în seria politicilor europene se înscrie și *Politica Europeană de Vecinătate (PEV)*. Având la bază articolul 8 din Tratatul privind Uniunea Europeană, (*“Uniunea dezvoltă relații privilegiate cu țările învecinate, în vederea stabilirii unui spațiu de prosperitate și de bună vecinătate, întemeiat pe valorile Uniunii și caracterizat prin relații strânse și pașnice, bazate pe cooperare”*) Uniunea Europeană oferă vecinilor săi o relație privilegiată, care se bazează pe un angajament reciproc în favoarea valorilor comune (democrația și drepturile omului, statul de drept, buna guvernare, principiile economiei de piață și dezvoltarea sustenabilă). În mod explicit, în seria de state cu care se învecinează, Ucraina este menționată ca stat în raport cu care se aplică PEV, astfel încât aplicarea prevederilor acestei politici urmărește creșterea prosperității, a stabilității și a securității. În cadrul PEV un loc central este ocupat de planurile de acțiune bilaterale, care reflectă nevoile, interesele și capacitățile statelor membre ale UE și a le statelor partenere, în cazul de față Ucraina ca stat învecinat cu care s-au încheiat diferite acorduri de parteneriat, având ca priorități:

- promovarea unei dezvoltări economice și sociale armonioase în regiunile situate de orice parte a frontierei comune. În acest sens sunt vizate cu prioritate comerțul și investițiile locale, promovării întreprinderilor comune, turismul, investițiile în infrastructura locală, cooperarea în sectoarele energetice, de transport și de comunicații;

- asumarea provocărilor comune în domenii cum ar fi mediul, sănătatea publică, precum și în ceea ce privește prevenirea și combaterea crimei organizate. Acțiunile includ o planificare comună și activități comune de supraveghere, precum și o mai bună gestionare a resurselor naturale; o mai bună gestionare a deșeurilor; măsuri de încurajare a cooperării în vederea supravegherii și tratării bolilor transmisibile cât și cooperarea intensificată în lupta împotriva corupției, imigrării ilegale și traficului uman;
- garantarea frontierelor sigure și eficiente prin îmbunătățirea operațiunilor și a procedurilor specifice gestionării frontierelor, prin consolidarea securității lanțului logistic internațional precum și prin îmbunătățirea infrastructurilor și echipamentelor specifice zonei de frontieră;
- promovarea acțiunilor interumane locale la nivel transfrontalier prin îmbunătățirea contactelor societății civile concretizate în forme diverse de cooperare în domeniul educațional, social și cultural, ce au un rol esențial în promovarea valorilor democratice.

Atingerea obiectivelor formulate în PEV este sprijinită prin acordarea de ajutor financiar, dar și prin cooperare politică și tehnică; pentru perioada 2014-2020, principalul instrument de finanțare a fost reprezentat de IEV – Instrumentul European de Vecinătate, iar pentru perioada 2021-2027, noul instrument de vecinătate – Europa globală, va fi destinat unor obiective cum ar fi accelerarea asocierii politice și aprofundarea integrării economice în raport cu vecinii săi din est (inclusiv Ucraina), programele de cooperare transfrontalieră având ca priorități

- dezvoltarea economică și socială;
- mediul, sănătatea publică, siguranța și securitatea;
- mobilitatea persoanelor, a bunurilor și a capitalurilor

În acest fel se asigură și corelarea cu prevederile din *Parteneriatul Estic* (având ca obiectiv principal acela de a crea, dezvolta și chiar accelera condițiile necesare asocierii politice și aprofundării integrării economice UE - țările partenere est-europene).

Importanța componentei transfrontaliere în amenajarea teritoriului și dezvoltarea regională este subliniată și de reglementarea acestui aspect în cadrul legii 315/2004 privind dezvoltarea regională în România. Astfel, conform art. 2 din lege cooperarea transfrontalieră *“reprezintă o componentă a politicii de dezvoltare regională, care are ca scop asigurarea creșterii economice și dezvoltării sociale echilibrate și durabile a regiunilor de frontieră”*, regăsindu-se printre obiectivele politicii de dezvoltare regională în România. La rândul său, politica de cooperare transfrontalieră are ca obiective (art. 3):

- promovarea cooperării între regiunile, comunitățile și autoritățile situate de o parte și de alta a frontierelor, în rezolvarea unor probleme comune, prin conceperea și implementarea unor strategii transfrontaliere și a unor proiecte care să contribuie la dezvoltarea comunităților respective sub aspectul creșterii nivelului de trai și al dezvoltării economice;
- promovarea bunei vecinătăți, a stabilității sociale și progresului economic din regiunile de frontieră, prin finanțarea unor proiecte cu beneficii vizibile pentru regiunile și comunitățile din aceste regiuni;

- sprijinirea realizării descentralizării responsabilității, prin promovarea inițiativelor locale,

Pentru atingerea acestui obiectiv sunt necesare o serie de măsuri cu aplicabilitate spațială bine delimitată dar cu efecte sistemice de ansamblu, după cum urmează:

- realizarea drumurilor expres care să asigure legături rutiere eficiente cu județele din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest (implicit cu Ungaria, prin asigurarea legăturii cu P.T.F. Petea din județul Satu Mare) și cu regiunea de dezvoltare Nord-Est
- modernizarea infrastructurii feroviare pe trei sectoare principale: sectorul de legătură cu vestul țării (spre județul Satu Mare), sectorul de legătură cu județele din centrul și sudul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest (Sălaj și Cluj), sectorul de legătură dintre municipiul Sighetu Marmației și județul Bistrița – Năsăud
- realizarea centrelor de transport intermodal la Baia Mare și Sighetu Marmației
- realizarea unor puncte suplimentare de trecere a frontierei care să asigure un trafic eficient de persoane și mărfuri atât pe cale rutieră, cât și feroviară

OO.1.2. Consolidarea caracterului sistemic al teritoriului județean și eliminarea disparităților de dezvoltare

Politica de coeziune a U.E. reprezintă unul din pilonii efortului de îmbunătățire a competitivității la nivel comunitar și în special a regiunilor mai puțin dezvoltate, acest din urmă reper fiind în măsură să contribuie în mod determinant la atenuarea disparităților de dezvoltare. Atingerea obiectivelor aferente priorităților stabilite în Politica de Coeziune poate fi susținută prin alocări financiare din surse precum Fondul european de dezvoltare regională (FEDR), Fondul social european (FSE), Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) sau Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (EMFF).

În mod fundamental, pentru orizontul de timp 2030, documentul care stabilește prioritățile dezvoltării spațiale este *Agenda Teritorială 2030 - Un viitor pentru toate teritoriile*. Adoptată în anul 2020 de către Miniștrii responsabili cu amenajarea teritoriului, aceasta se constituie ca *un cadru de acțiune pentru promovarea coeziunii teritoriale* în Europa ce are formulate două obiective majore: *o Europă justă și o Europă verde*. Documentul este un rezultat al preocupărilor legate de provocările complexe ale perioadei contemporane, cum ar fi globalizarea, integrarea europeană, provocările climatice, demografice, energetice și cele legate de biodiversitate. Din perspectiva acestui document, *importanța amenajării strategice a teritoriului* este una fundamentală, solicitându-se *consolidarea dimensiunii teritoriale a politicilor sectoriale* la toate nivelurile de guvernare și încurajând cooperarea între diversele niveluri teritoriale precum și parteneriatele urban-rural.

Agenda formulează o serie de priorități, după cum urmează: dezvoltarea policentrică și echilibrată; dezvoltarea integrată; integrarea transfrontalieră; competitivitatea regiunilor pe baza unei economii locale puternice; îmbunătățirea conexiunilor teritoriale; gestionarea și conectarea valorilor ecologice, peisagistice și culturale ale regiunilor.

O referință particulară în cadrul *Agendei* este aceea referitoare la necesitatea ca autoritățile și organismele subnaționale, inclusiv cele locale, să pună în aplicare Agenda teritorială și să facă demersuri pentru cooptarea actorilor relevanți în *luarea în considerare a priorităților Agendei teritoriale în cadrul strategiilor și politicilor lor generale și de amenajare a teritoriului*.

Justificarea unui astfel de obiectiv derivă din transformările economico-sociale prin care a trecut județul Maramureș în ultimele trei decenii și care au generat o slăbire a coeziunii interne în condițiile în care centrele de polarizare și-au pierdut, în ponderi variabile, capacitatea de a oferi locuri de muncă. Destructurarea ariilor de polarizare locală s-a repercutat la nivelul întregului județ care s-a confruntat cu o creștere masivă a șomajului și, ulterior, a migrației pentru muncă în străinătate. Potențialul de polarizare s-a modificat, unele centre au reușit să depășească perioada de criză, altele nu, iar între timp s-au conturat alte centre de polarizare de importanță locală. Integrarea funcțională a tuturor centrelor de polarizare prin valorificarea potențialului specific reprezintă o condiție a dezvoltării echilibrate și de manifestare a capacității de difuzie a dezvoltării acestor centre spre nivelele inferioare.

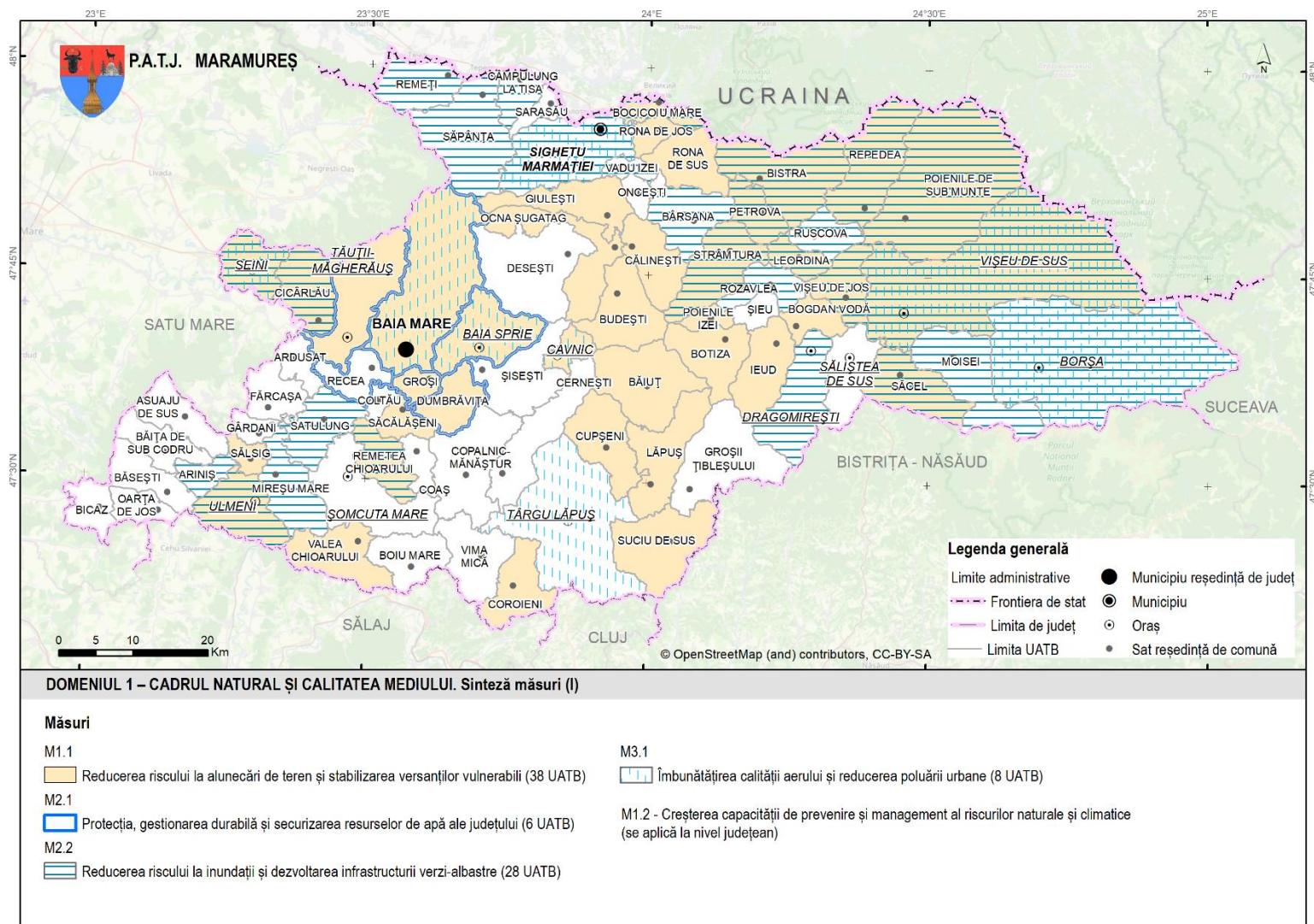
Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsuri prefigurate	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
OS1. Creșterea nivelului de dezvoltare și de recunoaștere a județului în contextul teritorial suprajudețean	OO.1.1. Fluidizarea relațiilor intrajudețene, a relațiilor cu unitățile administrativ teritoriale din cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest și a celor transfrontaliere	Creșterea interconectării la nivel european, național, regional și județean	Realizarea drumurilor expres care să asigure legături rutiere eficiente cu județele din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest (implicit cu Ungaria, prin asigurarea legăturii cu P.T.F. Petea din județul Satu Mare) și cu regiunea de dezvoltare Nord-Est	Nivel județean Ulmeni, Șomcuta Mare, Baia Mare, Tăuții-Măgherauș, Seini
			Modernizarea infrastructurii feroviare pe trei sectoare principale: sectorul de legătură cu vestul țării (spre județul Satu Mare), sectorul de legătură cu județele din centrul și sudul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest (Sălaj și	Nivel județean

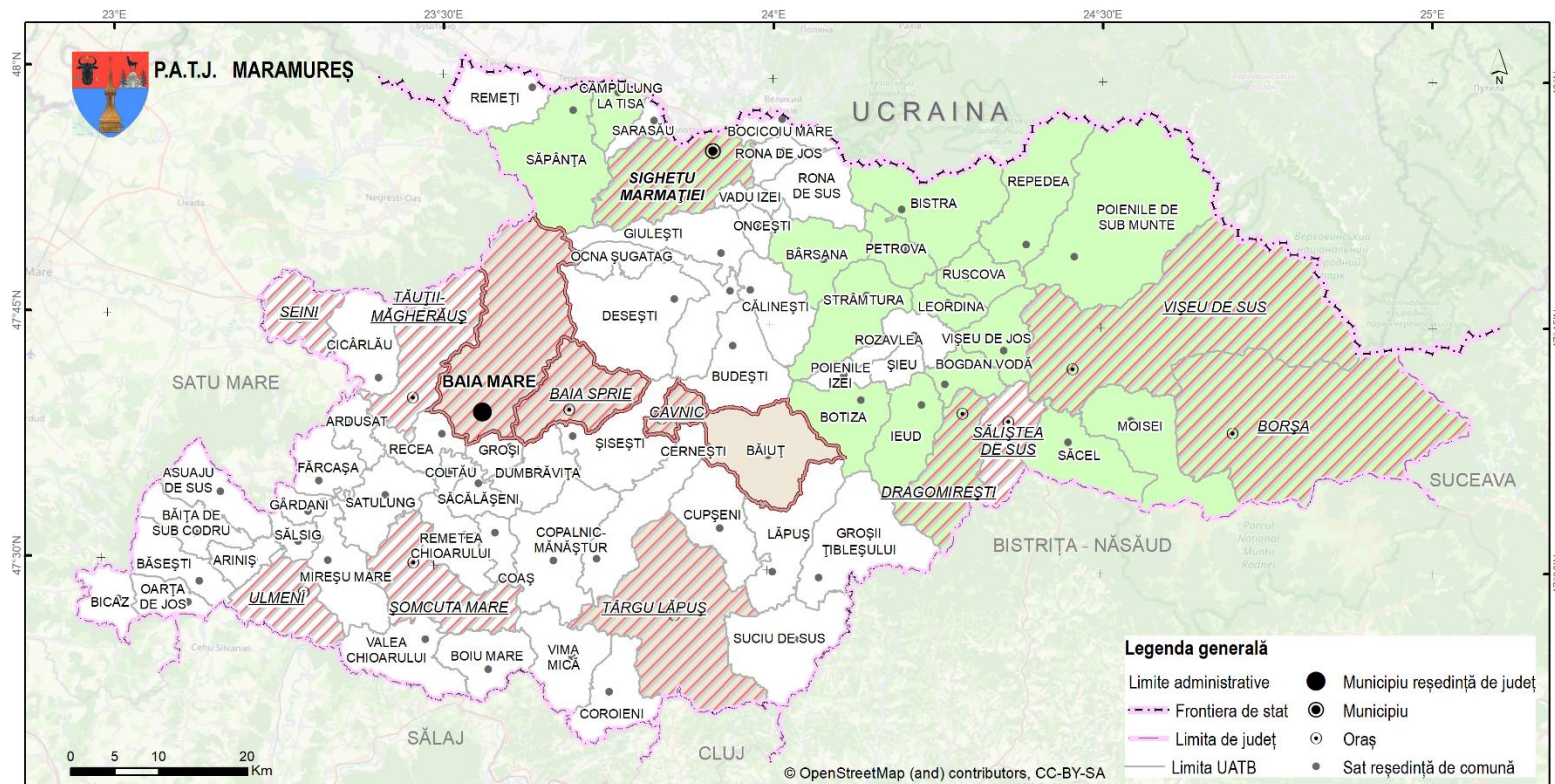
Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsuri prefigurate	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
			Cluj), sectorul de legătură dintre municipiul Sighetu Marmăției și județul Bistrița – Năsăud	
			Realizarea centrelor de transport intermodal la Baia Mare (rutier, feroviar și aerian) și Sighetu Marmăției (rutier și feroviar)	Nivel județean Baia Mare, Tăuții Măgherauș, Sighetu Marmăției
		Îmbunătățirea conectivității transfrontaliere pentru UAT-urile de imediată proximitate a frontierei de stat a României	Amenajarea/modernizarea unor puncte de trecere a frontierei (și a infrastructurii de transport specifice) care să asigure tranzitul de persoane și mărfuri pe cale rutieră și feroviară dar și nemotorizată	Bistra, Câmpulung La Tisa, Sighetu Marmăției
	OO.1.2. Întărirea caracterului sistemic al teritoriului județean și eliminarea disparităților de dezvoltare	Îmbunătățirea cadrului operațional în domeniul AT și U, ca premisă a dezvoltării teritoriale echilibrate	Realizarea studiilor de delimitare a zonelor periurbane/zonelor urbane funcționale; Realizarea unor Planuri de Amenajare a Teritoriului Zonal	Sighetu Marmăției, Baia Sprie, Târgu Lăpuș, Vișeu de Sus, Borșa, Dragomirești, Săliștea de Sus, Seini, Șomcuta Mare, Ulmeni

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsuri prefigurate	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
		Creșterea capacității de polarizare județeană a centrelor urbane și a centrelor supracomunale	Afilieră la structuri asociative de tip ADI/GAL	Sighetu Marmăției, Ulmeni, Borșa, Târgu Lăpuș, Bistra, Bogdan Vodă, Leordina, Petrova, Repedea, Rona de Jos, Rona de Sus
			Constituirea unor noi structuri de tip GAL care să valorifice elementele de tradiție locală (ex. Țara Lăpușului)	Târgu Lăpuș, Cupșeni, Coroieni, Vima Mică, Cernești, Suciul de Sus, Lăpuș Băiuț, Groșii Țibleșului
			Stimularea dezvoltării de tip axă/cluster, cu adaptări la contextele morfologice și de tradiție, bazată pe centrele mici de polarizare	Borșa, Moisei, Vișeu de Sus, Leordina, Petrova Săliște de Sus, Dragomirești, Rozavlea, Călinești, Ocna Șugatag Ulmeni, Sălsig, Gârdani, Fărcașa, Ardușat
		Stabilirea unor zone prioritare de intervenție	Îmbunătățirea mediului economic și socio-edilatar	Asuaju de Sus, Băița de sub Codru, Băsești, Oarța de Jos, Bicăz, Valea Chioarului, Boiu Mare, Vima

Obiectiv Strategic	Obiective Operaționale	Măsuri prefigurate	Acțiuni / Proiecte prioritare	UAT-uri vizate
				Mică, Coroieni, Desești, Strâmtura

4.10. SPAȚIALIZARE MĂSURI PE DOMENII STRATEGICE LA NIVEL DE UATB

DOMENIUL 1 – CADRUL NATURAL ȘI CALITATEA MEDIULUI. Sinteză măsuri (II)

Măsuri

M3.2

Reducerea poluării apelor și remedierea impactului activităților miniere istorice (4 UATB)

M3.3

Dezvoltarea infrastructurii moderne de colectare și valorificare a deșeurilor (13 UATB)

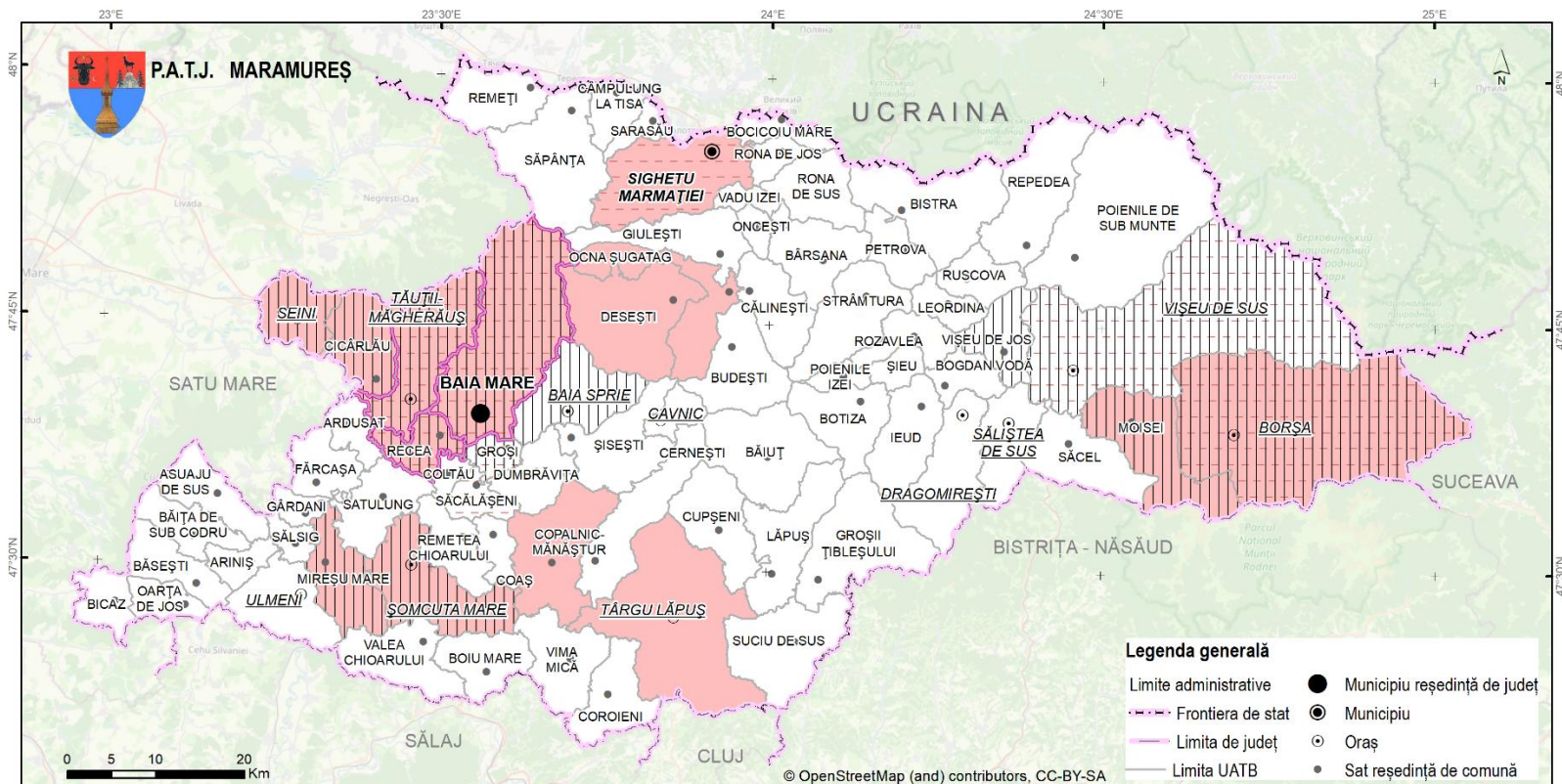
M3.4

Reconversia și ecologizarea siturilor contaminate și a fostelor zone miniere (5 UATB)

M4.1

Conservarea biodiversității și managementul integrat al ariilor naturale protejate (20 UATB)

M4.2 - Protecția și extinderea fondului forestier și a infrastructurii verzi
(se aplică la nivel județean)

DOMENIUL 2 – TRANSPORT ȘI COMUNICAȚII. Sinteză măsuri (I)

Măsuri

M2.1

Dezvoltarea coridoarelor rutiere strategice și conectarea județului la rețeaua TEN-T (14 UATB)

M2.3

Reducerea traficului de tranzit prin dezvoltarea variantelor de ocolire urbane (8 UATB)

M2.4

Modernizarea infrastructurii feroviare și dezvoltarea transportului metropolitan (13 UATB)

M2.5

Dezvoltarea Aeroportului Internațional Maramureș ca hub regional de mobilitate (3 UATB)

M2.2 - Modernizarea și creșterea accesibilității rețelei de drumuri județene și turistice (se aplică la nivel județean)

DOMENIUL 2 – TRANSPORT ȘI COMUNICAȚII. Sinteză măsuri (II)

Măsuri

M2.6

Dezvoltarea infrastructurii logistice și intermodale regionale (5 UATB)

M2.7

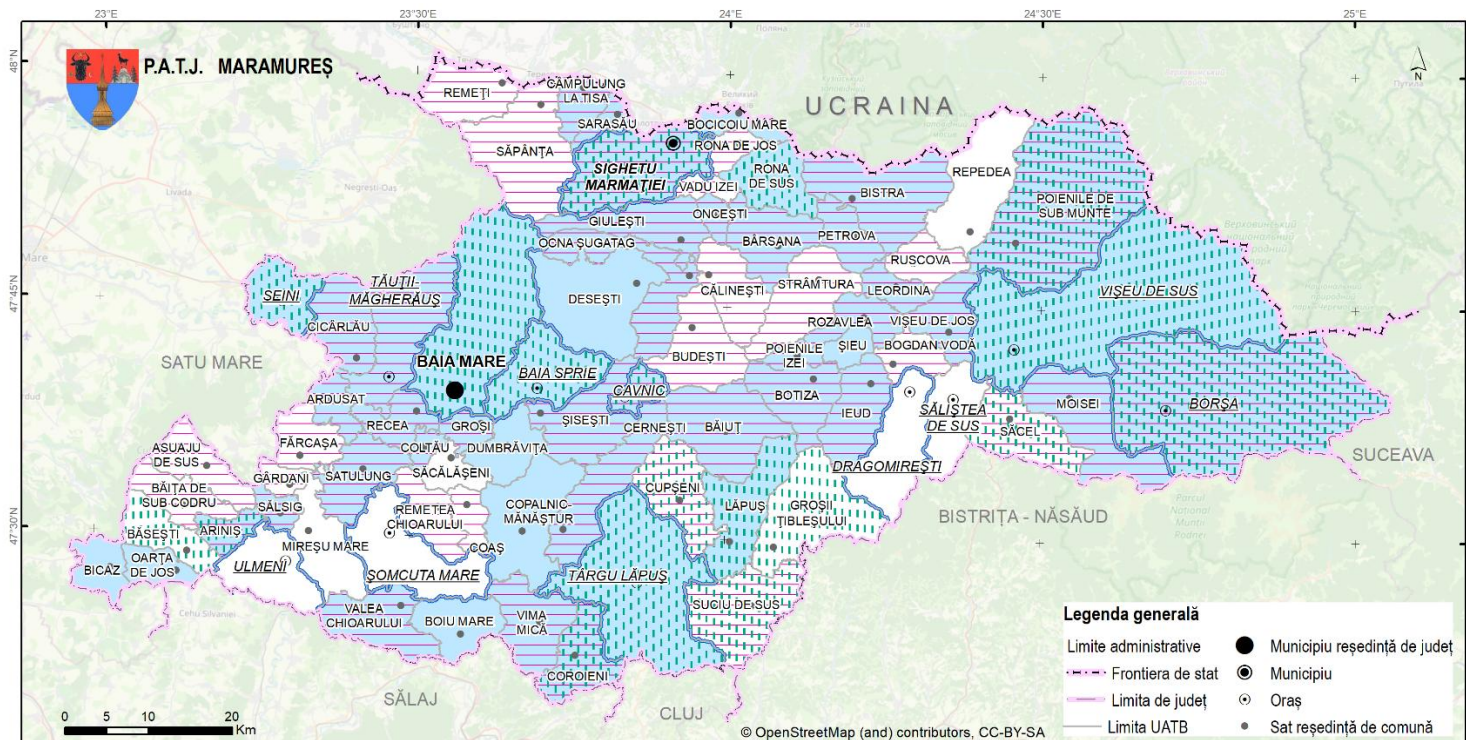
Dezvoltarea mobilității durabile și a rețelei județene de trasee velo și cicloturistice (25 UATB)

M2.8

Dezvoltarea conectivității transfrontaliere și a infrastructurii de frontieră (6 UATB)

M2.9

Dezvoltarea infrastructurii digitale și reducerea decalajelor de conectivitate (9 UATB)

DOMENIUL 3 – DOTĂRI TEHNICO-EDILITARE. Sinteza măsurii

Măsuri

M3.1

Extinderea și modernizarea sistemelor regionale de alimentare cu apă potabilă și creșterea siguranței surselor de apă (49 UATB)

M3.2

Extinderea sistemelor de canalizare și creșterea gradului de epurare a apelor uzate (52 UATB)

M3.3

Gestionarea integrată a apelor pluviale și creșterea rezilienței la fenomene meteorologice extreme (11 UATB)

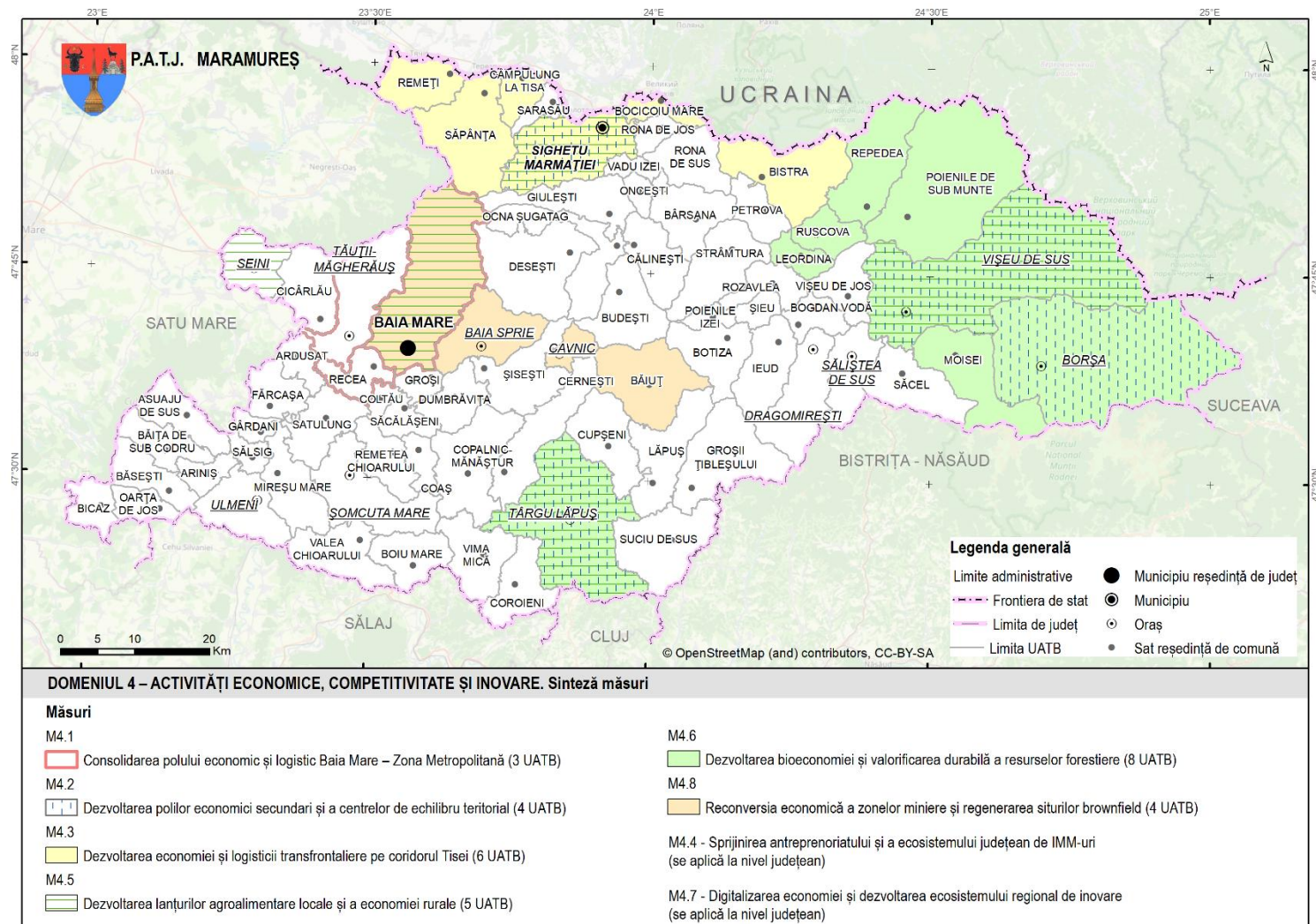
M3.4

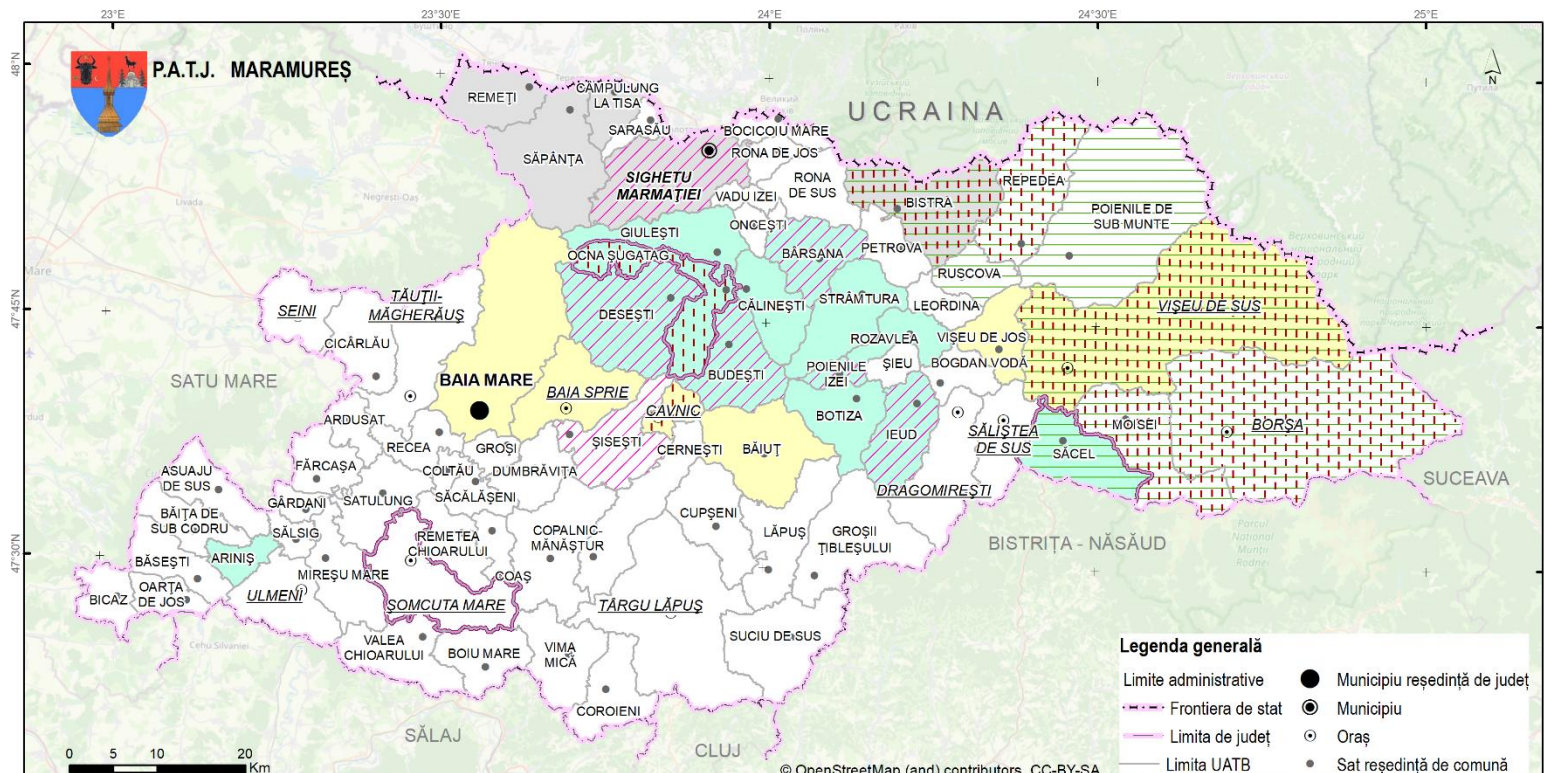
Dezvoltarea infrastructurii energetice verzi și a comunităților energetice locale (18 UATB)

M3.5 - Creșterea eficienței energetice a clădirilor publice și modernizarea iluminatului public (se aplică la nivel județean)

M3.6 - Dezvoltarea economiei circulare și modernizarea sistemului județean de management al deșeurilor (se aplică la nivel județean)

M3.7 - Extinderea rețelelor de comunicații electronice și digitalizarea infrastructurilor publice (se aplică la nivel județean)

DOMENIUL 5 – TURISM ȘI AGREMENT. Sinteză măsuri

Măsuri

M5.2

Conservarea și valorificarea patrimoniului cultural și religios UNESCO (7 UATB)

M5.3

Dezvoltarea ecoturismului și a infrastructurii de vizitare în ariile naturale protejate (8 UATB)

M5.4

Dezvoltarea turismului activ, montan și de aventură (7 UATB)

M5.5

Dezvoltarea turismului balnear și de wellness (3 UATB)

M5.6

Valorificarea patrimoniului feroviar și industrial în scop turistic (6 UATB)

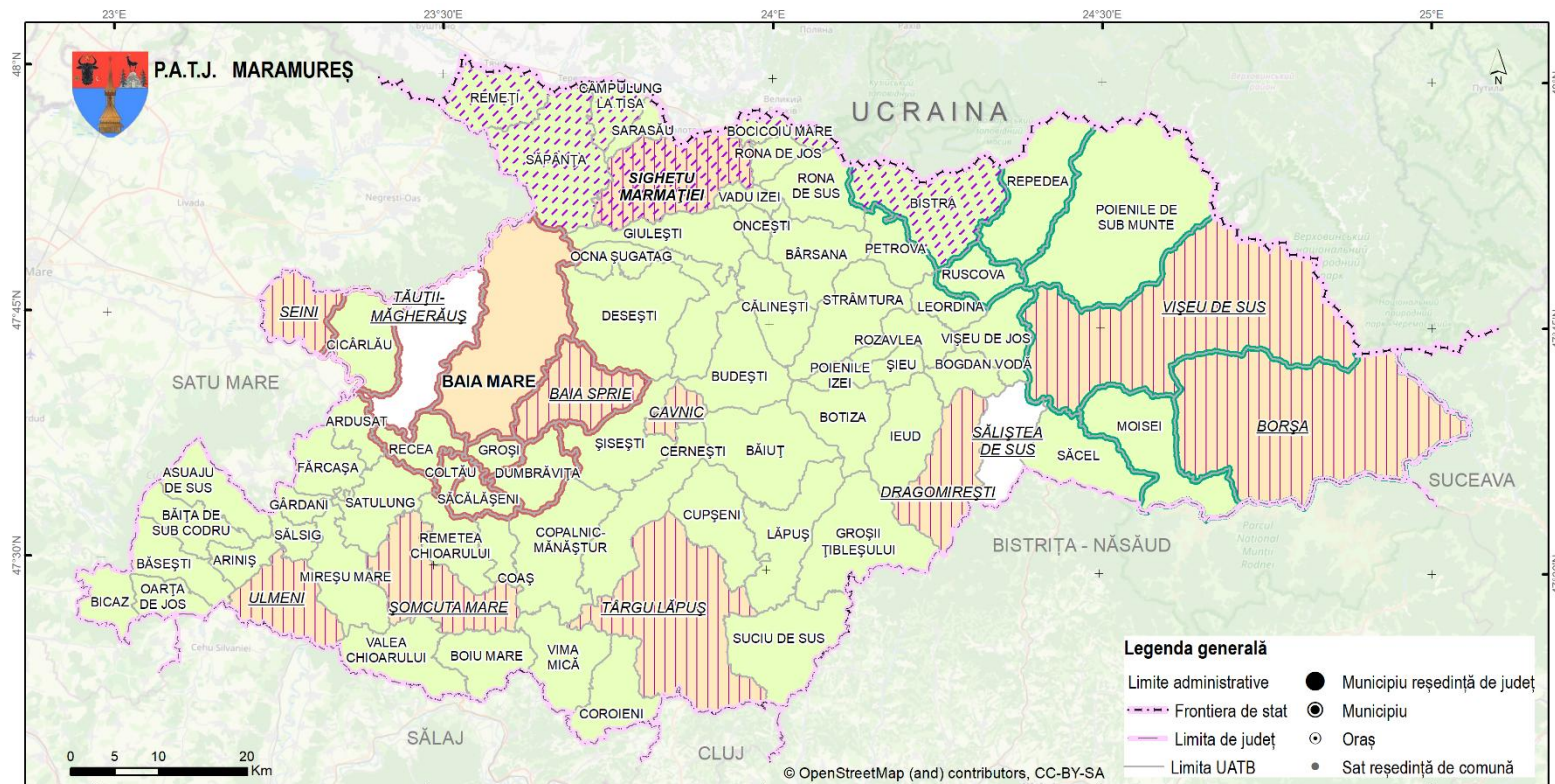
M5.7

Dezvoltarea turismului rural, gastronomic și a satelor tradiționale (13 UATB)

M5.8

Dezvoltarea cooperării și a circuitelor turistice transfrontaliere (5 UATB)

M5.1 - Consolidarea brandului turistic și promovarea integrată a destinației Maramureș (se aplică la nivel județean)

DOMENIUL 6 – REȚEAUA DE LOCALITĂȚI ȘI DEZVOLTARE TERITORIALĂ. Sinteză măsuri

Măsuri

M6.1

Consolidarea structurii policentrice și a rolului centrelor urbane (11 UATB)

M6.2

Dezvoltarea integrată a Zonei Metropolitane Baia Mare (9 UATB)

M6.3

Regenerarea urbană și creșterea rezilienței orașelor mici și mijlocii (10 UATB)

M6.4

Revitalizarea și dezvoltarea comunităților rurale (63 UATB)

M6.5

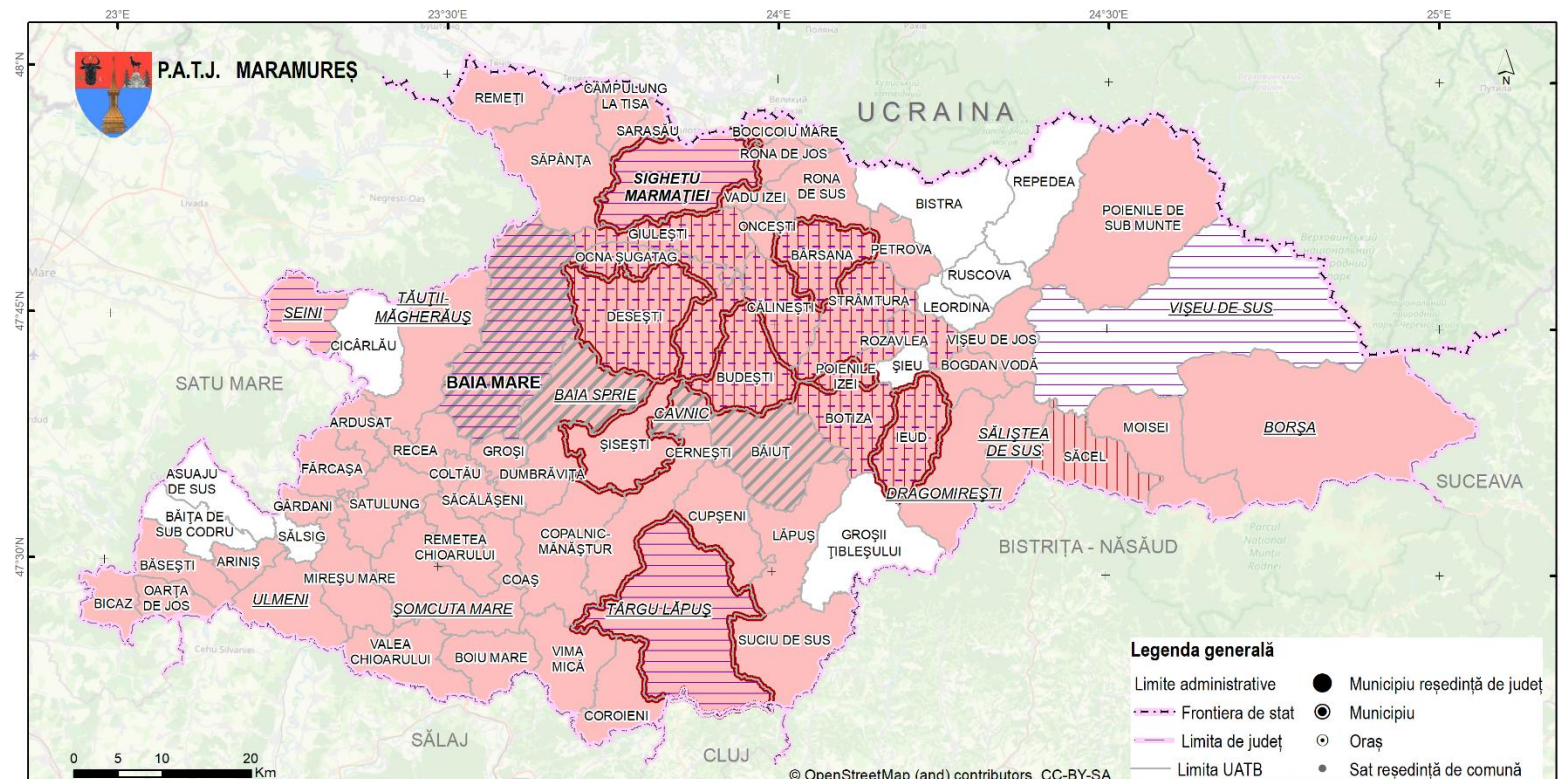
Dezvoltarea integrată a zonelor montane și reducerea izolării teritoriale (7 UATB)

M6.7

Dezvoltarea cooperării transfrontaliere și a Zonei Funcționale Tisa (6 UATB)

M6.6 - Consolidarea cooperării intercomunitare și a structurilor asociative (se aplică la nivel județean)

M6.8 - Crearea sistemului județean de monitorizare și guvernanță teritorială (se aplică la nivel județean)

DOMENIUL 7 – PATRIMONIUL CONSTRUIT, CULTURAL ȘI PEISAJE CULTURALE. Sinteza măsuri

Măsuri

M7.1

Protejarea, restaurarea și valorificarea patrimoniului construit (65 UATB)

M7.2

Conservarea și promovarea patrimoniului mondial UNESCO (8 UATB)

M7.3

Regenerarea și revitalizarea centrelor istorice urbane (5 UATB)

M7.4

Protejarea și gestionarea peisajelor culturale tradiționale (11 UATB)

M7.5

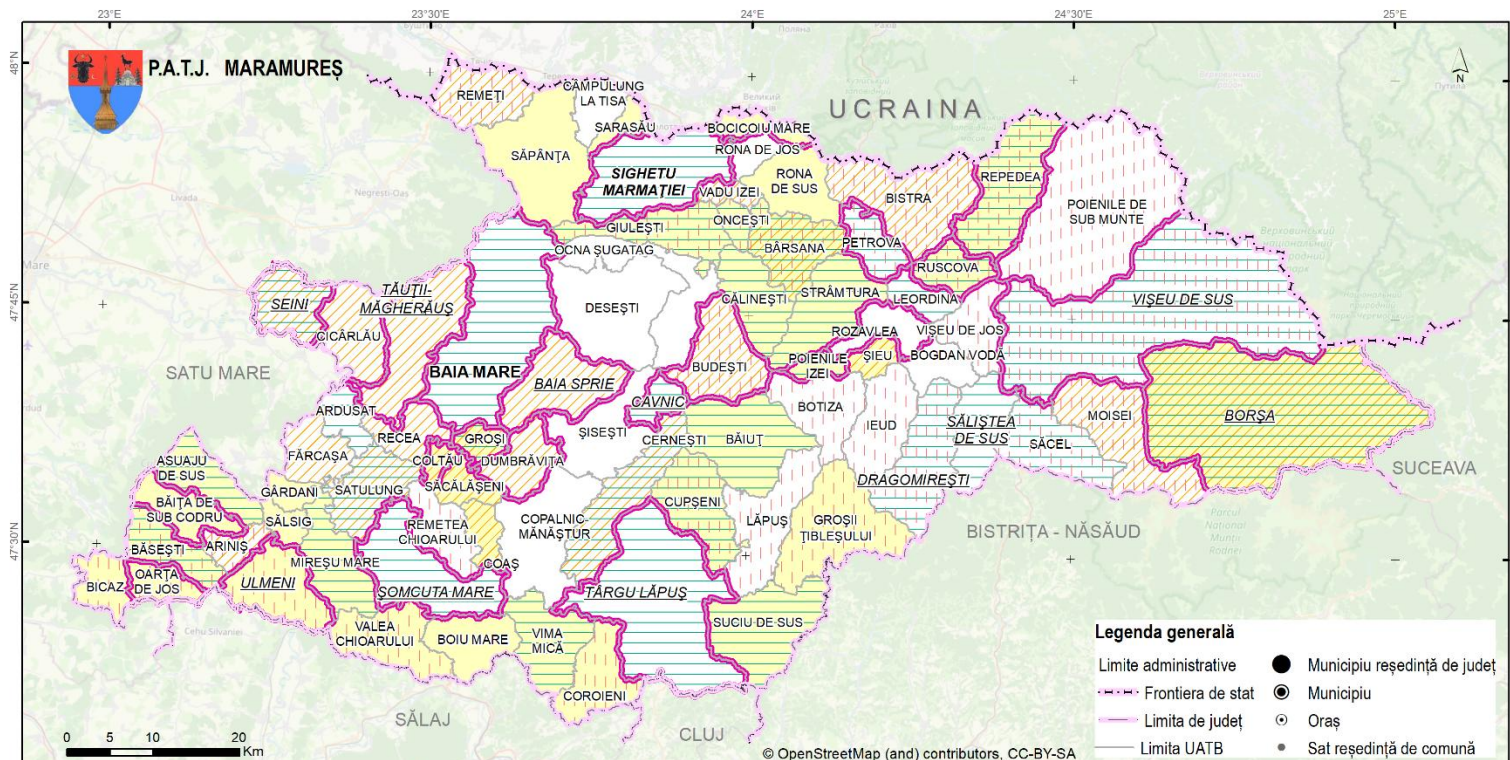
Conservarea arhitecturii vernaculare și a patrimoniului rural (12 UATB)

M7.6

Valorificarea patrimoniului industrial și minier (4 UATB)

M7.7 - Conservarea și promovarea patrimoniului cultural imaterial
(se aplică la nivel județean)

M7.8 - Digitalizarea și monitorizarea patrimoniului cultural județean
(se aplică la nivel județean)

DOMENIUL 8 – RESURSE UMANE, INFRASTRUCTURĂ SOCIALĂ ȘI CALITATEA VIEȚII. Sinteză măsuri

Măsuri

M8.1

Modernizarea infrastructurii educaționale și dezvoltarea învățământului profesional și universitar (24 UATB)

M8.2

Creșterea accesului la servicii medicale și dezvoltarea infrastructurii de sănătate (35 UATB)

M8.4

Dezvoltarea infrastructurii sportive și de agrement (32 UATB)

M8.5

Modernizarea infrastructurii culturale și comunitare (29 UATB)

M8.6

Creșterea accesului la locuire și îmbunătățirea calității mediului rezidențial (22 UATB)

M8.3

Dezvoltarea serviciilor sociale și sprijinirea grupurilor vulnerabile (se aplică la nivel județean)

M8.7

Dezvoltarea competențelor profesionale și creșterea ocupării forței de muncă (se aplică la nivel județean)

M8.8

Digitalizarea serviciilor publice și modernizarea administrației locale (se aplică la nivel județean)

5. CONCLUZII GENERALE ȘI PERSPECTIVE DE IMPLEMENTARE

O viziune integrată pentru dezvoltarea teritorială a județului Maramureș

Strategia de dezvoltare teritorială a județului Maramureș pentru orizontul 2035 propune o abordare integrată și multisectorială a dezvoltării, construită pe valorificarea resurselor naturale, culturale și umane ale județului, pe consolidarea conectivității teritoriale și pe creșterea competitivității economice și sociale a comunităților locale. Documentul urmărește transformarea Maramureșului într-un teritoriu policentric, rezilient și competitiv, capabil să răspundă provocărilor generate de schimbările demografice, tranziția verde și digitală, schimbările climatice și noile condiții geopolitice și economice europene.

Cele nouă domenii strategice analizate nu trebuie privite individual, ci ca elemente interdependente ale unui sistem teritorial complex, în care dezvoltarea unui sector generează efecte directe și indirecte asupra celorlalte componente ale teritoriului.

D1. Cadrul natural și calitatea mediului

Protecția și valorificarea durabilă a capitalului natural reprezintă una dintre condițiile fundamentale ale dezvoltării viitoare a județului. Resursele naturale, biodiversitatea, peisajele montane, fondul forestier și resursele de apă constituie avantaje competitive majore ale Maramureșului și fundamentul dezvoltării turismului, bioeconomiei și economiei verzi.

În perspectiva anului 2035, principalele provocări vor fi reprezentate de adaptarea la schimbările climatice, reducerea vulnerabilității la riscuri naturale, reconversia siturilor degradate și consolidarea infrastructurii verzi-albastre. Succesul implementării acestui domeniu va influența direct dezvoltarea turismului, a agriculturii și a calității vieții.

Riscuri de implementare

- accelerarea efectelor schimbărilor climatice;
- degradarea habitatelor naturale;
- insuficiența resurselor financiare pentru reconversia siturilor contaminate;
- conflicte între conservare și exploatarea resurselor naturale.

Orizont temporal

- termen scurt: reducerea presiunilor asupra mediului;
- termen mediu: reconstrucție ecologică și adaptare climatică;
- termen lung: consolidarea economiei verzi și a rezilienței ecologice.

D2. Transport și comunicații

Conectivitatea teritorială reprezintă principalul factor limitativ al dezvoltării economice și teritoriale a județului. Poziția periferică în raport cu marile coridoare europene și naționale, accesibilitatea redusă a unor zone montane și conectivitatea transfrontalieră insuficient dezvoltată continuă să genereze decalaje de dezvoltare. Implementarea proiectelor privind drumurile expres, modernizarea infrastructurii feroviare, dezvoltarea aeroportului și a centrelor multimodale poate produce cel mai mare impact asupra competitivității teritoriale a județului.

Riscuri de implementare

- întârzieri în proiectele naționale de infrastructură;
- subfinanțarea investițiilor majore;

- blocaje administrative și procedurale;
- context geopolitic regional instabil.

Orizont temporal

- termen scurt: modernizări locale și județene;
- termen mediu: conectivitate regională;
- termen lung: integrarea în coridoarele europene și transfrontaliere.

D3. Dotări tehnico-edilitare

Modernizarea infrastructurilor de apă, canalizare, energie, management al deșeurilor și comunicații digitale reprezintă condiția esențială pentru dezvoltarea economică și pentru creșterea atractivității investiționale a județului.

În următorul deceniu, accentul trebuie pus pe extinderea serviciilor în zonele rurale și montane și pe integrarea principiilor economiei circulare și ale tranziției energetice.

Riscuri de implementare

- costuri ridicate ale investițiilor;
- dificultăți de operare în zonele montane;
- capacitate administrativă redusă în unele UAT-uri;
- creșterea costurilor energetice.

Orizont temporal

- termen scurt: reducerea deficitului de utilități;
- termen mediu: extinderea infrastructurilor inteligente;
- termen lung: creșterea rezilienței energetice și digitale.

D4. Activități economice și competitivitate

Transformarea economiei județene reprezintă una dintre prioritățile majore ale strategiei. Dezvoltarea bioeconomiei, modernizarea sectorului primar, consolidarea industriei, dezvoltarea serviciilor și stimularea antreprenoriatului trebuie să contribuie la creșterea valorii adăugate generate local și la reducerea dependenței de activități economice vulnerabile.

Obiectivul major este construirea unei economii diversificate și competitive, capabile să genereze locuri de muncă de calitate și să valorifice resursele locale într-o manieră sustenabilă.

Riscuri de implementare

- deficit de forță de muncă calificată;
- migrația populației active;
- volatilitatea piețelor economice;
- dificultăți în atragerea investițiilor private.

Orizont temporal

- termen scurt: sprijinirea IMM-urilor;
- termen mediu: dezvoltarea infrastructurilor economice;
- termen lung: consolidarea ecosistemului economic și antreprenorial.

D5. Turism și agrement

Turismul are potențialul de a deveni principalul sector economic complementar al județului, prin valorificarea patrimoniului natural, cultural și etnografic unic la nivel european.

Dezvoltarea destinațiilor turistice integrate, a infrastructurilor de agrement și a serviciilor turistice moderne poate genera efecte multiplicatoare importante asupra economiei locale și asupra revitalizării comunităților rurale.

Riscuri de implementare

- sezonalitatea activităților turistice;
- presiuni asupra patrimoniului natural și cultural;
- lipsa personalului calificat;
- concurența altor destinații turistice.

Orizont temporal

- termen scurt: dezvoltarea infrastructurilor de bază;
- termen mediu: consolidarea destinațiilor turistice;
- termen lung: poziționarea Maramureșului ca destinație europeană de referință.

D6. Rețeaua de localități și dezvoltarea teritorială

Consolidarea structurii policentrice a județului și întărirea rolului centrelor urbane și supracomunale reprezintă una dintre condițiile esențiale ale reducerii disparităților teritoriale.

Municipiul Baia Mare va continua să reprezinte principalul pol județean, însă dezvoltarea echilibrată presupune și consolidarea funcțiilor municipiului Sighetu Marmăției și ale orașelor Borșa, Vișeu de Sus, Târgu Lăpuș, Seini, Șomcuta Mare și Ulmeni.

Riscuri de implementare

- accentuarea polarizării teritoriale;
- declinul unor centre urbane mici;
- scăderea populației în zonele periferice;
- lipsa cooperării intercomunitare.

Orizont temporal

- termen scurt: consolidarea structurilor de cooperare;
- termen mediu: dezvoltarea zonelor urbane funcționale;
- termen lung: consolidarea sistemului policentric județean.

D7. Patrimoniul construit și peisaje culturale

Patrimoniul cultural și peisajele culturale reprezintă una dintre principalele componente identitare ale județului și unul dintre cele mai importante avantaje competitive la nivel european.

Conservarea și valorificarea integrată a patrimoniului trebuie să devină un instrument de dezvoltare economică, culturală și turistică, contribuind la consolidarea identității teritoriale și la atractivitatea județului.

Riscuri de implementare

- degradarea monumentelor istorice;
- insuficiența resurselor financiare pentru restaurare;
- presiuni generate de urbanizare;
- pierderea valorilor tradiționale.

Orizont temporal

- termen scurt: inventariere și protecție;

- termen mediu: restaurare și valorificare;
- termen lung: integrarea patrimoniului în economia locală.

D8. Resurse umane și infrastructură socială

Capitalul uman reprezintă cea mai importantă resursă pentru dezvoltarea pe termen lung a județului. Dinamica demografică negativă, migrația externă și îmbătrânirea populației reprezintă provocări structurale care influențează toate domeniile de dezvoltare.

Creșterea accesului la educație, sănătate și servicii sociale, precum și dezvoltarea competențelor necesare economiei viitorului vor constitui priorități majore pentru următoarele decenii.

Riscuri de implementare

- continuarea declinului demografic;
- migrația tinerilor;
- deficitul de personal medical și educațional;
- accentuarea excluziunii sociale în anumite teritorii.

Orizont temporal

- termen scurt: modernizarea infrastructurii sociale;
- termen mediu: dezvoltarea capitalului uman;
- termen lung: creșterea atractivității județului pentru populația activă.

D9. Context teritorial și zonificare

Contextul teritorial și zonificarea reprezintă cadrul integrator al tuturor intervențiilor sectoriale. Dezvoltarea viitoare a județului depinde de capacitatea de a construi relații funcționale eficiente între teritorii, de a valorifica poziția transfrontalieră și de a reduce disparitățile dintre zonele centrale și cele periferice.

Implementarea conceptelor de zone urbane funcționale, teritorii policentrice, cooperare intercomunitară și integrare transfrontalieră va contribui la creșterea coeziunii teritoriale și la consolidarea rolului județului în cadrul Regiunii Nord-Vest și al spațiului carpatic.

Riscuri de implementare

- menținerea dezechilibrelor teritoriale;
- necorelarea documentațiilor de urbanism;
- cooperare insuficientă între UAT-uri;
- evoluții geopolitice imprevizibile în zona de frontieră.

Orizont temporal

- termen scurt: delimitarea zonelor funcționale și consolidarea cooperării;
- termen mediu: dezvoltarea structurilor policentrice;
- termen lung: integrarea deplină a județului în rețelele regionale și europene.

Concluzie finală

Implementarea Strategiei de dezvoltare teritorială a județului Maramureș până în anul 2035 presupune o abordare integrată, etapizată și flexibilă, capabilă să răspundă simultan provocărilor demografice, economice, climatice și geopolitice. Succesul strategiei depinde de capacitatea instituțiilor județene și locale de a valorifica oportunitățile oferite de politica de coeziune europeană, de a consolida cooperarea interinstituțională și de a mobiliza resurse publice și private pentru proiectele strategice prioritare.

În acest context, perioada 2025–2030 va reprezenta etapa de consolidare a infrastructurilor și a capacității instituționale, perioada 2030–2035 va fi etapa de maturizare a investițiilor și de manifestare a efectelor economice și sociale, iar după 2035 județul va putea funcționa ca un teritoriu policentric, competitiv, conectat și rezilient, capabil să valorifice eficient resursele locale și să ofere un nivel ridicat de calitate a vieții pentru populație.